

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Cestovní ruch zvolené destinace

Bc. Dagmar Lukášková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Dagmar Lukášková

Hospodářská politika a správa

Název práce

Cykloturismus ve zvolené destinaci

Název anglicky

Cyclo Tourism in the selected Destination

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě vlastního terénního výzkumu a dotazníkového šetření zhodnotit služby cestovního ruchu se zaměřením na cykloturistiku ve zvolené destinaci a zpracovat návrhy a doporučení na zlepšení nabídky poskytovaných služeb pro cykloturisty.

Metodika

Metodika teoretické části práce spočívá ve studiu pramenů a kompilaci sekundárních dat z odborné literatury a odpovídajících internetových zdrojů. Ve vlastní části práce bude použita metoda terénního výzkumu a dotazníkového šetření. Závěr, návrhy a doporučení budou vytvořeny na základě syntézy získaných poznatků.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Doporučené zdroje informací

MOUREK, Daniel. Cykloturistika: současný stav a perspektivy v České republice. Vyd. 1. Praha: CzechTourism, 2011, 129 s. ISBN 978-80-87560-00-6.

Odborná periodika a internetové zdroje.

PALATKOVÁ, Monika a Martina PÁSKOVÁ. Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 341 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 80-247-1014-5.

RYGLOVÁ, Kateřina a Martina PÁSKOVÁ. Cestovní ruch: (soubor studijních materiálů). Vyd. 2., (1. v nakl. Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2007, 81 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-808-6575-575.

VYSTOUPIL, Jiří. Základy cestovního ruchu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 119 s. ISBN 80-210-4167-6

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová

Elektronicky schváleno dne 29. 9. 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Cestovní ruch zvolené destinace" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. 03. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Miroslavě Navrátilové za odborné rady a připomínky, za vedení mé práce a za čas strávený konzultacemi nad touto prací.

Cykloturismus ve zvolené destinaci

Cyclo Tourism in the selected Destination

Souhrn

Diplomová práce se zabývá nabídkou a kvalitou poskytovaných služeb cestovního ruchu zaměřených na cykloturistiku ve zvolené destinaci v České republice. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část obsahuje vysvětlení základních pojmů z oblasti cestovního ruchu, vymezení potenciálu cestovního ruchu a jeho typologii. Dále se tato část zabývá základními pojmy z oblasti cykloturistiky, řízením cestovního ruchu v České republice a některými strategickými dokumenty cestovního ruchu. Praktická část nejprve blíže charakterizuje destinaci Kladské pomezí. Následně se věnuje zjišťování situace v nabídce služeb cestovního ruchu v destinaci s pomocí dotazníkového šetření a vlastního terénního šetření autorky. Dotazníkové šetření je zpracováno do grafů. Výsledky obou šetření jsou vyhodnoceny a na základě závěrů z nich jsou zpracovány návrhy a doporučení na zlepšení nabídky služeb pro cykloturisty ve vybrané destinaci.

Klíčová slova: Cestovní ruch, cykloturistika, cyklostezka, cyklotrasa, destinace, služby

Summary

The thesis deals with the proposal and quality of the tourism services focused on cycling in the selected destination in the Czech Republic. The thesis consists from the theoretical and the practical part. The theoretical part contains the explanation of basic concepts of tourism, the definition of tourism potential and its typology. Furthermore, this part deals with the basic notions from the field of cycling, with the management of tourism in the Czech Republic and some strategic documents of tourism. The practical part describes the first a destination “Kladské pomezí” (Kladsko borderland). Subsequently deals with ascertainment of the situation in proposal of services to tourism in the destination with the help of a questionnaire survey and own field investigations of the author. Questionnaire survey is processed into graphs. The results of both surveys are evaluated. Based on the conclusions from these surveys are processed suggestions and recommendations for improvement the proposal of services for cyclists in the selected destination.

Keywords: Tourism, cyclotourism, cycletrack, cycleroute, destination, services

Obsah:

1 Úvod.....	4
2 Cíl práce a metodika	5
2.1 Cíl práce.....	5
2.2 Metodika	5
3 Teoretická východiska	9
3.1 Cestovní ruch	9
3.2 Typologie cestovního ruchu.....	10
3.3 Potenciál cestovního ruchu	12
3.4 Účastníci cestovního ruchu	14
3.5 Služby cestovního ruchu	15
3.6 Destinace.....	22
3.7 Cykloturistika.....	24
3.8 Řízení cestovního ruchu v České republice	27
4 Charakteristika zvolené destinace.....	30
4.1 Královéhradecký kraj.....	30
4.2 Kladské pomezí.....	35
4.3 Lokalizační podmínky	36
4.3.1 Klimatické podmínky	36
4.3.2 Vodopis a horopis	36
4.3.3 Fauna a flora	38
4.3.4 Města Kladského pomezí.....	40
4.3.5 Přírodní a jiné atraktivity	43
4.4 Realizační podmínky	45
4.4.1 Ubytovací služby	45
4.4.2 Stravovací služby.....	47
4.4.3 Dopravní služby.....	48
4.5 Cykloturistika v Kladském pomezí.....	49
4.5.1 Další služby spojené s cykloturistikou.....	53
4.5.2 Projekt “Cyklisté vítání”	55
5 Analytická část.....	57

5.1 Dotazníkové šetření	57
5.2 Vlastní terénní šetření	75
5.2.1 Cyklotrasa č. 22 - Republiková.....	75
5.2.2 Cyklotrasa č. 4000 - Okruh Stěny.....	77
5.2.3 Cyklotrasa č. 4001 - Vyhlídková cesta	78
5.2.4 Cyklotrasa č. 4036 - Kolem skal.....	79
5.2.5 Cyklotrasa č. 4018 - Okruh Boženy Němcové	80
5.2.6 Cyklotrasa č. 4034 - Dolní Metuje.....	82
6 Zhodnocení výsledků a doporučení	83
7 Závěr	86
8 Seznam použitých zdrojů.....	87
9 Seznam tabulek, obrázků, grafů a příloh	91
10 Přílohy.....	93

1 Úvod

V dnešní době je cestovní ruch ve většině zemí velmi významným odvětvím ekonomiky. Příjmy z něj jsou nemalým příjmem státních rozpočtů, ale i regionů a obcí. S rozvojem cestovního ruchu souvisí i vznik nových pracovních příležitostí. V některých oblastech se cestovní ruch často stává dominantní oblastí zaměstnanosti. Dává také příležitost přiblížit místní zvyklosti, kulturu a folklor širšímu spektru návštěvníků a ukázat jim místní kulturní a historické památky a přírodní atraktivity. Na druhé straně ale může mít cestovní ruch i negativní dopady a to hlavně při nadměrné zátěži oblastí v ohrožení přírodního a kulturního bohatství. S tím je tedy spojená nutná snaha o dlouhodobou udržitelnost cestovního ruchu.

V posledních letech stále více roste zájem lidí o aktivní trávení volného času. Dochází k výrazné změně v životním stylu lidí, více se zajímají o své zdraví a o svou fyzickou i psychickou kondici. Jednou z takových forem aktivního odpočinku je cykloturistika. Mezi lidmi roste její obliba nejen kvůli jejímu pozitivnímu vlivu na fyzickou kondici člověka, ale také proto, že se jí může věnovat jedinec i rodiny s dětmi a není nutné za ní cestovat do velkých dálek. Zároveň je šetrná k životnímu prostředí, umožňuje člověku aktivně relaxovat, zbavovat se stresu a přitom poznávat nová neznámá místa a atraktivity.

Rozvojem a rostoucí oblibou cykloturistiky je ovlivňován i cestovní ruch. Ten se musí přizpůsobovat nové poptávce a v regionech, kam chce nalákat návštěvníky tak musí upravovat nabídku služeb. V těchto místech proto vznikají nové cyklotrasy a cyklostezky a další služby s tím spojené. Protože se cyklistika stává také oblíbenou formou každodenní dopravy, nově vznikající infrastrukturu a služby pro cyklisty tak nevyužívají pouze návštěvníci, ale i místní obyvatelé.

Kladské pomezí je velmi vhodnou oblastí pro cykloturistiku. Na jejím území se nachází velké množství přírodních atraktivit, kulturních a historických památek. Zároveň je celé území propojeno množstvím cyklostezek a cyklotras, což je ideálním východiskem pro spojení aktivního trávení volného času na kole s poznáváním přírodních a jiných krás zdejšího kraje.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je na základě vlastního terénního výzkumu autorky a dotazníkového šetření mezi návštěvníky zhodnotit služby cestovního ruchu se zaměřením na cykloturistiku ve vybrané destinaci a zpracovat vlastní návrhy a doporučení na zlepšení nabídky poskytovaných služeb pro cykloturisty.

Pro splnění hlavního cíle jsou vytyčeny tyto dílčí úkoly:

- vymezení nejdůležitějších pojmů v oblasti cestovního ruchu,
- charakteristika zvolené destinace,
- zhodnocení oficiálně značených cyklotras a cyklostezek a služeb cestovního ruchu v oblasti cykloturistiky poskytovaných.

Za cílovou destinaci je zvoleno Kladské pomezí. Předmětem zkoumání jsou služby cestovního ruchu v dané destinaci se zaměřením na cykloturistiku a dále zkoumání kvality oficiálně značených cyklotras a cyklostezek ve vybraném území.

Hlavním přínosem práce jsou vypracované návrhy a doporučení na zlepšení nabídky poskytovaných služeb pro cykloturisty.

2.2 Metodika

Pro zpracování práce byly aplikovány metody studia odborných pramenů, vlastního terénního šetření - pozorování a dotazníkového šetření.

Studium odborných pramenů

Pro zpracování teoretické části této diplomové práce byla nastudována odborná literatura. Nejprve bylo nutné nastudovat odbornou literaturu týkající se problematiky cestovního ruchu a na základě tohoto studia byly v úvodu teoretické části vysvětleny základní termíny a pojmy z této oblasti. Teoretická část dále pokračuje podrobnější charakteristikou zvolené destinace. K vypracování této části bylo opět nutné prostudovat odbornou literaturu, a to různé knižní průvodce, mapy a brožury.

Jašíková a Trousil (2009) konstatují, že podstatou studia dokumentů či obsahové analýzy je zjišťování informací v tištěných zdrojích či jiných dokumentech. Může jít o primární prameny typu propagačních materiálů či o mediální zprávy o vybrané destinaci, statistické

údaje, úřední dokumenty atd. Tuto metodu popisují jako studium stávající teorie. Podle jejich názoru může k nápadu zabývat se nějakým problémem dojít již v průběhu studia literatury v rámci vysokoškolské přípravy. Toto studium literatury je pak nutné rozšiřovat o informace z dalších dostupných zdrojů, které lze vyhledávat podle klíčových slov, autorů atd. vztahujících se k řešenému problému. Dostupnost zdrojů je podle nich relativní, neboť je nutné zpracovat literární rešerše, které by neměly zahrnovat pouze literaturu dostupnou v nejbližších knihovnách, ale měly by být doplněny o vlastní hledání. K tomu je možné využít univerzitní knihovny s nabídkou databází článků z odborných časopisů nebo také meziknihovní výpůjční služby. [10]

Převážná většina literatury použité pro zpracování této práce byla půjčena z veřejných a univerzitních knihoven. Některé informace pak byly ještě doplněny z internetových zdrojů.

Pozorování

Majerová, Majer (2010) uvádějí, že technika pozorování je primárně určená pro sběr dat týkajících se nonverbálního chování. Jde o data, která lze získat vizuálně. Pozorování rozdělují na dva základní typy - pozorování zúčastněné a nezúčastněné. [16]

Stejně dělí pozorování Jašíková a Trousil (2009). Pozorování vysvětlují jako základní techniku, která vyžaduje dodržení určitých pravidel, aby šlo o pozorování vědecké, resp. odborné. Je nutné připravit plán pozorování:

- předmět pozorování,
- způsob pozorování,
- kódování pozorovaných jevů,
- způsob záznamu pozorování. [10]

Zúčastněné pozorování má podle jejich názoru velkou výhodu v úzkém kontaktu se zkoumanými, poskytuje možnost vhledu do jejich postojů a názorů, bezprostřední nezkreslené dojmy a bohatství informací. Nevýhodou je částo nutnost utajení, které pak problematizuje možnost zachycování dat a zapisování poznámek. [10]

Nezúčastněné pozorování je založeno na tom, že výzkumník nijak neskrývá svůj záměr studovat dané prostředí. Seznámí populaci se způsobem pozorování a provádí ho.

Nevýhodou je, že řada objektů pozorování se nechová přirozeně a nejsou bezprostřední, mají tendenci stylizovat se do jiných rolí apod. [10]

Pozorování v terénu pro tuto práci spočívalo v tom, že autorka sama absolvovala na kole některé cyklotrasy v dané destinaci. Osobně navštívila některé zdejší atraktivity a sama přímo poznala kvalitu a škálu nabídky poskytovaných služeb pro cyklisty. V tomto případě se jednalo o pozorování zúčastněné, autorka byla přímo v terénu v kontaktu s prostředím a s lidmi poskytujícími služby.

Dotazníkové šetření

Majerová, Majer (2010) dělí dotazovací techniky na techniky prováděné osobně nebo na dálku. Dotazník je vlastně druhem interview, nemůže být jiný než standardizovaný a užívá se proto pouze v kvantitativní metodologii. Tvorbě dotazníku je nutné věnovat soustředěnou pozornost. Dobře připravený dotazník výrazně usnadňuje práci badateli, proto je dobré zaměřit se na technické parametry dotazníku a určit zejména:

- celkový rozvrh dotazníku,
- formát dotazníku,
- grafickou podobu členění textu,
- počet otázek,
- typy otázek,
- typy škál. [16]

Podle Jašíkové a Trousilá (2009) je dotazník nejčastěji používaným nástrojem a umožní na velkém počtu respondentů zjistit cenné údaje. Proto je při tvorbě a aplikaci dotazníku nutné dodržet následující postup:

- sestavit oblasti témat dotazování na základě vytvořených hypotéz,
- sestavit otázky, které budeme pokládat,
- formulovat otázky co nejpřesněji, aby byly jasné a srozumitelné,
- uspořádat otázky do několika tematických částí,
- identifikační otázky umístit na úvod,
- zformulovat pokyny pro vyplňování dotazníku,
- připravit průvodní dopis, ve kterém prosíme o vyplnění dotazníku a vysvětlujeme účel výzkumu,

- provést předvýzkum, tzv. vyzkoušení srozumitelnosti dotazníku,
- upravení dotazníku podle výsledků předvýzkumu,
- distribuci dotazníku ve správně vybraném vzorku cílové populace. [10]

V dotazníku je možné použít několik typů otázek:

Uzavřené otázky nabízejí pouze několik možných odpovědí a respondent si sám vybírá jemu nejbližší možnost.

Polootvřené otázky jsou v podstatě otázky uzavřené, u nichž je dále nabízena možnost volné odpovědi.

Otevřené otázky nabízejí respondentovi možnost odpovídat zcela volně a vlastními formulacemi. [10]

Dotazníkové šetření pro tuto práci bylo provedeno pomocí elektronického dotazníku publikovaného na webu vyplnto.cz. Dotazník obsahoval celkem 29 otázek, z nichž bylo 25 otázek uzavřených a 4 otázky otevřené. Odkaz na dotazník byl rozeslán emailem a zveřejněn na sociální síti Facebook. Průzkumu se zúčastnilo 326 respondentů.

V závěru práce bylo na základě výsledků vlastních výzkumů provedeno shrnutí zjištěných informací a dále byly vytvořeny návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu v oblasti nabídky poskytovaných služeb pro cykloturisty ve zvolené destinaci.

3 Teoretická východiska

3.1 Cestovní ruch

Vysvětlením tohoto pojmu se zabývá mnoho autorů. V odborné literatuře k tomu existuje velká spousta definic, které se však od sebe v různé míře více či méně liší.

Ryglová a Pásková (2007) k vymezení pojmu cestovního ruchu uvádějí, že *„nalézt přesnou a jednotnou definici pojmu cestovní ruch není vůbec jednoduchá záležitost. Vyplývá to ze složitosti procesu, jakým cestovní ruch je, zejména z jeho mnohooborovosti a průřezovosti. Pojem cestovní ruch je spojován s mnoha významy. Je zřejmé, že je úzce spojen s cestováním a volným časem. Autoři ve svých definicích zdůrazňují různé stránky tohoto složitého jevu, mnohdy v závislosti na tom, z hlediska které vědní disciplíny je cestovní ruch zkoumán a definován“*. [26, s. 9]

Podle definice Světové turistické organizace (UNWTO) z roku 1991, kterou převzala i Malá, je cestovní ruch: *„činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí (mimo místo bydliště) a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“*[17].

Cestovní ruch je činnost. Je to činnost, která se probíhá, když, v mezinárodním měřítku, lidé cestují přes hranice pro volný čas nebo obchodní záležitosti a zůstávají minimálně 24 hodin, ale zároveň méně než jeden rok. [19]

Vystoupil (2006) definuje cestovní ruch *„jako souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení a zaměstnání“*[34].

„Cestovní ruch představuje souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu a současně i aktivit podniků a organizací poskytujících služby pro zajištění pobytu účastníků cestovního ruchu imo místo jejich trvalého bydliště“ [11, s. 9].

Cestovním ruchem rozumíme *„soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve*

volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábavy, kulturního a sportovního využití, služebních cest a získání komplexního zážitku“[6].

Na základě výše uvedeného lze cestovní ruch vymezit takto:

- jde o migrační pohyb z místa trvalého bydliště
- migrace je spojena s dočasným pobytem v dané lokalitě
- daná lokalita je navštívena za účelem uspokojení určité spotřeby (poznání, zábava, sport apod.

3.2 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch se rozlišuje z hlediska druhů a forem. Třídění na druhy je provedeno podle následujících, nejčastěji používaných kritérií:

- délka trvání (krátkodobý, dlouhodobý),
- rozložení během roku (celoroční, sezónní),
- teritoriální rozmístění (domácí, zahraniční, příhraniční),
- vliv na životní prostředí (měkký, tvrdý),
- využívání zdrojů (masově-konzumní, alternativní),
- organizovanost návštěvníků (organizovaný, neorganizovaný),
- hromadnost (hromadný, individuální). [35, s. 123]

Třídění na formy cestovního ruchu vychází z motivace návštěvníků. Mezi hlavní motivy realizace cestovního ruchu patří motivy rekreační, kulturní, společenské, sportovní, ekonomické a specifické. [34, s. 19]

Sportovní cestovní ruch

Tato forma cestovního ruchu se ještě dále dělí na cestovní ruch s aktivní sportovní činností a na cestovní ruch s pasivní sportovní činností. Aktivní formy sportovně orientovaného cestovního ruchu jsou zaměřeny hlavně na udržování a posilování zdraví a prohlubování morálních vlastností člověka. Pasivně orientovaný cestovní ruch zahrnuje tzv. sportovní diváctví, tedy pasivní účast na sportovních akcích. [34, s. 20]

Kulturní cestovní ruch

Společný znakem této formy cestovního ruchu je poznávání jiných kultur, zvyků, tradic, způsobu života, náboženství apod. Patří sem vzdělávací cestovní ruch, který je motivován získáváním nových znalostí a dovedností v navštívené destinaci na vlastní náklady návštěvníka nebo organizací (např. jazykové kurzy). Dále je do kulturního cestovního ruchu zahrnut alternativní cestovní ruch, realizovaný zpravidla v malých skupinách a respektující potřeby a zvyklosti místních obyvatel a jejich životní prostředí (např. agroturistika, ekoagroturistika). Další formou cestovního ruchu zaměřenou na poznávání je náboženský cestovní ruch, charakteristický návštěvami a prohlídkami religiálních památek, tj. kostelů, hřbitovů, poutních míst apod. [34, s. 20]

Přírodně orientovaný cestovní ruch

Hlavním cílem této formy cestovního ruchu je příroda, její poznávání a prociťování. Je směřována do přírodních oblastí, které jsou co nejméně narušeny lidskými aktivitami a umožňují tak pozorování planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů. Jedná se o jednu z rychle rostoucích forem cestovního ruchu a to z důvodu narůstající vzácnosti zachovalých ekosystémů. Speciálním typem této formy cestovního ruchu je ekoturismus - zaměřený na návštěvy vzácných, přírodně hodnotných ekosystémů. [35, s. 462]

Poznávací cestovní ruch

Primární motivací této formy cestovního ruchu je poznávání společnosti, historie navštívené země nebo oblasti a její přírody. Zpravidla bývá během jednoho poznávacího zájezdu navštíveno více míst. [35, s. 436]

Rekreační cestovní ruch

Jedná se jednu z prvních a kdysi převažujících forem moderního cestovního ruchu zahrnující příměstskou rekreaci, pobyty na dovolené a lázeňský cestovní ruch. Jejím hlavním cílem je odpočinek, relaxace a duševní a psychická regenerace. S touto formou cestovního ruchu je často spojován termín honey-pot - "hrnec medu", komplex, ve kterém jsou soustředěny všechny služby cestovního ruchu a návštěvník tak může konzumovat vše na jednom místě, není nucen ke kontaktu s místním obyvatelstvem a okolním prostředím. [35, s. 486]

Společensky orientovaný cestovní ruch

Hlavní motivací této formy cestovního ruchu je společenské setkání. Nejrozšířenější je návštěva příbuzných a známých. Při této příležitosti pak návštěvníci navštíví nějaké atraktivy v cílovém místě, např. výstavu nebo kulturní památku. Do této formy cestovního ruchu je zahrnován i klubový cestovní ruch, jehož znakem je vědomě utvořená skupina, kterou spojuje stejné zájmy nebo způsob trávení volného času. [34, s. 20]

Ekonomicky orientovaný cestovní ruch

Pro tuto formu cestovního ruchu je charakteristické, že probíhá převážně v pracovním čase účastníka, i když často zahrnuje i prvky volnočasové. Příkladem této formy cestovního ruchu jsou kongresový cestovní ruch, obchodní cestovní ruch, cestovní ruch veletrhů a výstav a také incentivní cestovní ruch. Ten bývá často nazýván jako motivační či stimulační. Je běžně využíván zaměstnavateli jako motivace odměny zaměstnanců za dosažení určitých výkonů. [34, s. 21]

Specificky orientovaný cestovní ruch

Tato forma cestovního ruchu je vymezena na základě specifických zájmů účastníků cestovního ruchu. Patří sem například politický cestovní ruch, nákupní cestovní ruch apod. [34, s. 21]

3.3 Potenciál cestovního ruchu

„Potenciál cestovního ruchu (též potenciál rozvoje cestovního ruchu) je souhrnná hodnota všech předpokladů cestovního ruchu, při jeho kvantitativním hodnocení oceněná na základě bodovací škály, snižená o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu, zejména o špatný stav složek životního prostředí, konfliktní land-use daného území, časté živelné události a katastrofy, vysokou kriminalitu, nestabilní politické situace, epidemie a výskyt nakažlivých chorob“ [35, s. 433].

Podle Bíny (2002) je *„potenciál cestovního ruchu chápán jako formalizovaný výsledek zhodnocení co možná komplexního okruhu lokalizačních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu“*. *„Lokalizační podmínky cestovního ruchu se vyskytují ve třech hlavních formách:*

- *jako vhodnost krajiny pro určitou aktivitu cestovního ruchu (z logiky věci vyplývá, že jde o takové aktivity, jejichž provádění je v rozhodující míře vázáno na přírodní*

prostředí); příklady: vhodnost krajiny pro cykloturistiku, pro zimní sporty, pro horolezectví apod.,

- *jako určitá relativně fixní danost, která v obci existuje a je atraktivní pro návštěvníky; příklady: kulturně historické památky a soubory, muzea a skanzeny apod.,*
- *jako kulturní, sportovní a jiné akce, které jsou v obcích pořádány a navštěvují je účastníci (diváci) odjinud.“[4]*

Potenciál cestovního ruchu lze tedy chápat jako schopnost, způsobilost nebo předpoklady využití určitého prostoru pro cestovní ruch.

Podle Hraly (2002) se tyto činitele rozvoje a rozmístění cestovního ruchu dělí na:

- selektivní podmínky,
- lokalizační podmínky,
- realizační podmínky.

Selektivní podmínky se dále dělí na objektivní a subjektivní. Do objektivních podmínek jsou zahrnovány základní politické reality světového charakteru i místního významu, vnitropolitická situace, ekonomické předpoklady, demografické skutečnosti atd. Subjektivními podmínkami jsou řady psychologických a dalších pohnutek ovlivněných kulturní úrovní obyvatel, reklamou, propagací apod.

Lokalizační podmínky mají rozhodující postavení při konkrétní lokalizaci realizace cestovního ruchu. Sem patří zejména přírodní podmínky a atraktivita, klimatické podmínky, hydrologické podmínky, relief a morfologické podmínky, rostlinstvo a živočišstvo, společenské podmínky a atraktivita, kulturněhistorické památky, kulturní zařízení, kulturní akce, sportovní a zábavní zařízení a akce.

Realizační podmínky umožňují oblastí cestovního ruchu dosáhnout, využít je. Mezi základní realizační podmínky patří všechny druhy dopravy (letecká, automobilová, vodní, železniční apod.), ale také stravovací a ubytovací zařízení. [9, s. 11 - 30]

3.4 Účastníci cestovního ruchu

V cestovním ruchu se rozlišuje několik typů účastníků cestovního ruchu. I když se na první pohled může zdát, že mezi těmito termíny není rozdíl, každý typ účastníka má přesně vymezená specifika. Níže jsou uvedena vymezení účastníka cestovního ruchu obecně a dále pak návštěvníka, turistu, místního obyvatele - rezidenta a výletníka.

Účastník cestovního ruchu

Účastníkem cestovního ruchu je podle Zelenky a Páskové (2012) obecně „*každá osoba, která pobývá přechodně mimo místo svého běžného pobytu, přičemž motivací pro cestu není výdělečná činnost v tomto místě a účastní se tedy některého druhu cestovního ruchu a formy cestovního ruchu.*“ [35, s. 590]

Rezident

Jedná se o místního obyvatele, o fyzickou osobu jakékoli národnosti, sídlící v dané zemi více než jeden rok, je jím tedy občan státu i dlouhodobě pobývajícím cizinec. Rezidenti mohou být návštěvníky atraktivit v místě bydliště. [35, s. 493]

Ryglová a Pásková (2007) specifikují rezidenta z pohledu mezinárodního cestovního ruchu jako osobu, která žije v dané zemi alespoň jeden rok. V domácím cestovním ruchu se jedná o osobu, která alespoň šest měsíců žije v daném místě. [26, s. 9]

Návštěvník

Návštěvníkem je v cestovním ruchu jakákoliv osoba, která cestuje do jiného místa, než je místo jejího trvalého bydliště či obvyklého prostředí této osoby, na dobu nepřevyšující dvanáct po sobě jdoucích měsíců. Účel její návštěvy je jiný než výkon činnosti odměňované z navštíveného místa. [35, s. 372]

Turista

Původně byl takto obecně nazýván účastník cestovního ruchu, který realizoval některou z forem turistiky. V současnosti je tento termín využíván pro označení osoby, která se zdrží v navštíveném místě minimálně 24 hodin za účelem trávení volného času a v tomto místě přenocuje buď v hromadném, nebo soukromém ubytovacím zařízení. [35, s. 578]

Podobně vymezují turistu i Ryglová a Pásková (2007). Jedná se o osobu, dočasného návštěvníka, který se v dané zemi zdrží nejméně 24 hodin (jedno přenocování), ale jeho pobyt zde není delší než jeden rok a hlavním účelem návštěvy není výkon placené činnosti. [26, s. 9]

Výletník

Ryglová a Pásková (2007) popisují výletníka jako osobu, která se v navštívené zemi zdrží pouze jeden den, bez přenocování. [26, s. 9]

Zelenka a Pásková (2012) pro tohoto účastníka cestovního ruchu nacházejí dvojí vymezení. V prvním vysvětlují výletníka jako účastníka výletu. V druhém se přibližují vysvětlení autorek výše, jedná se o dočasného návštěvníka, který se v navštíveném místě nebo zemi zdrží pouze jeden den, bez přenocování. [35, s. 623]

3.5 Služby cestovního ruchu

“Službami obecně se rozumějí ekonomické statky, které mají převážně nehmotný charakter. V cestovním ruchu představují heterogenní soubor užitečných efektů určených k uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu”. [22, s. 9]

Podle Oriěšky (2010) mají služby průřezový charakter, což je chápáno tak, že služby jsou produkovány jednak subjekty cestovního ruchu, ale i dalšími subjekty soukromého i veřejného sektoru.

Všechny služby mají určité znaky. Obecné znaky se vztahují i na služby cestovního ruchu, proti tomu speciální znaky jsou typické pouze pro služby cestovního ruchu. Blíže jsou tyto znaky specifikovány v tabulce č. 1.

ZNAKY SLUŽEB	
Obecné znaky služeb (včetně služeb v CR)	Speciální znaky služeb (pouze služeb CR)
Nemateriální charakter služeb	Časová a místní vázanost služeb na primární nabídku cestovního ruchu
Vysoká spotřeba živé práce při poskytování služeb	Komplexnost a komplementárnost služeb
Začlenění vnějšího faktoru do procesu poskytování služeb	Zastupitelnost služeb
Soulad poskytování služeb s jejich spotřebou	Mnohooborový charakter služeb
Pomíjivost služeb	Nezbytnost zprostředkování služeb
	Dynamika a sezónnost poptávky po službách
	Nezbytnost poskytování informací o službách a jejich kvalitě
	Neanonymita spotřebitele služby

Tabulka 1: Znaký služeb

Zdroj: ORIEŠKA, Ján, Služby v cestovním ruchu

Služby je možné dělit podle různých kritérií, např. z časového hlediska, z hlediska uspokojovaných potřeb, podle charakteru spotřeby apod. Základní rozdělení služeb však je na služby cestovního ruchu a ostatní služby. Toto rozdělení služeb je dále podrobněji znázorněno v tabulce č. 2.

Služby cestovního ruchu jsou charakteristické tím, že uspokojují zcela nebo převážně potřeby účastníků cestovního ruchu a poskytují je subjekty cestovního ruchu.

Ostatní služby produkují subjekty polyfunkčního charakteru a částečně uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu, ale ve větší míře jsou určeny pro uspokojování potřeb místních obyvatel. [22, s. 7 - 24]

SLUŽBY V CESTOVNÍM RUCHU			
Služby cestovního ruchu		Ostatní služby	
Dodavatelské služby	Zprostředkovatelské služby	Specializované služby pro CR	Služby místní infrastruktury v cílovém místě
Informační	Informační	Informační	Informační
Dopravní	Cestovních kanceláří	Pojistné	Obchodní
Ubytovací	Cestovních agentur	Směnárenské	Komunální
Stravovací		Pasových orgánů	Zdravotnické
Sportovně-rekreační		Celních orgánů	Policejní
Lázeňské			Záchranné
Kongresové			Poštovní a telekomunikační
Venkovského CR			
Průvodcovské a asistenční			
Animační			
Kulturně-společenské			

Tabulka 2: Služby v cestovním ruchu

Zdroj: ORIEŠKA, Ján, Služby v cestovním ruchu

Informační služby

Jedná se o služby, které poskytují objektivní poznatky o cílových místech cestovního ruchu, o jeho službách a objektech. Tím napomáhají účastníkům cestovního ruchu v jejich rozhodování. Poskytují informace o přírodních a klimatických podmínkách, o obyvatelstvu a jeho životním stylu, o infrastruktuře, hlavních dopravních trasách a prostředcích k dosažení cílového místa, o výši cestovních nákladů, ubytovacích a stravovacích možnostech, o sportovně-rekreačním a společensko-kulturním vyžití, možnostech pojištění, celních, vízových, pasových, devizových a zdravotnických předpisech atd. Obsah, druh a rozsah informace se liší podle toho, zda se jedná o jednotlivou službu nebo o komplex služeb s bohatým programem. [22, s. 26-36]

Účastníci cestovního ruchu požadují informace v místě bydliště před cestou, během cesty i v cílovém místě cestovního ruchu. [22, s. 26-36]

Poskytováním informací se zabývají Turistická informační centra. Jsou to účelová zařízení, která se zřizují v místech cestovního ruchu. Mají charakter veřejné služby. Jejich hlavní činností je bezplatné poskytování informací, doplňkovou činností jsou služby poskytované za úplat. Turistická informační centra jsou sdružena v Asociaci turistických informačních center České republiky. [22, s. 26-36]

Dopravní služby

“Dopravní služby umožňují přepravu účastníka cestovního ruchu z místa jeho trvalého bydliště do cílového místa a zpět a pohyb v cílovém místě. Rozumíme jimi služby spojené se zajištěním vlastní přepravy účastníků a jejich zavazadel včetně poskytování informací o dopravním spojení, rezervování míst v dopravních prostředcích, prodeje dopravních cenin, vyřizování reklamací s dopravou spojených aj. V závislosti na druhu cestovního ruchu je poskytují přímo dopravci (dopravní podniky) nebo je obstarávají přepravci (např. cestovní kanceláře).” [22, s. 37-113]

Hlavními znaky dopravních služeb jsou:

- plán přepravy (jízdni, letový, lodní řád)
- služby placená (tarifní systém podle vzdálenosti, rychlosti, komfortu, slevy),
- pro dopravu je nutná cenina (letenka, jízdenka, místenka).

Dělení dopravních služeb:

- podle použitého dopravního prostředku:
 - o pozemní (železniční, silniční),
 - o letecká,
 - o vodní,
- podle oblasti dopravy:
 - o vnitrostátní,
 - o mezinárodní,
- podle jízdniho řádu:
 - o služby pravidelné dopravy,
 - o služby nepravidelné dopravy. [26, s. 33-35]

Ubytovací služby

Tyto služby umožňují přenocování nebo přechodné ubytování účastníků cestovního ruchu v cílovém místě. Jsou předpokladem pro rozvoj pobytového cestovního ruchu. Součástí těchto služeb jsou i další služby spojené s pobytem účastníků v cílovém místě, například buzení hostů, úschova zavazadel, jejich přeprava atd. [22, s. 116-136]

Ubytovací zařízení lze obecně členit:

- podle způsobu výstavby:
 - o pevné (hotely, motely, penziony, turistické ubytovny, studentské koleje),
 - o částečně pevné (montované chaty),
 - o pohyblivé (lůžkové a lehátkové vozy, přívěsy aj.),
- podle doby provozu:
 - o celoroční - jsou v provozu po celý rok,
 - o dvousezónní - jsou v provozu v letní i zimní sezóně,
 - o jednosezónní - jsou v provozu buď v letní nebo v zimní sezóně,
- podle druhu ubytovacího zařízení:
 - o tradiční (hotely, penziony, motely, botely, ubytovací hostince a další),
 - o doplňková (chaty, bungalovy, rotely, kempy a další sezónní zařízení),
 - o ostatní (studentské koleje, domovy mládeže v době, kdy neslouží k svému hlavnímu účelu). [22, s. 116-136]

Ryglová a Pásková (2007) ještě dodávají členění:

- podle provozovatele:
 - o zařízení volného cestovního ruchu,
 - o vázaného cestovního ruchu (chaty, ubytovny, zotavovny, lázeňské léčebny),
- podle druhu zařízení:
 - o hromadná,
 - o individuální. [26, s. 29-31]

Ubytovací zařízení jsou řazena podle druhu do kategorií a podle vybavení, úrovně a rozsahu poskytovaných služeb do tříd. Nejvíce rozšířené je členění do pěti tříd. Každá třída je označena počtem hvězdiček. Hvězdičky jsou přidělovány podle přesně stanovené klasifikace, která vymezuje požadavky na třídu, tedy na pokoj a lůžko v ubytovacím zařízení. Požadavky jsou povinně volitelné a povinné, jejich přesné vymezení je uvedeno

na webu <http://www.hotelstars.cz/porovnani-trid>. Přehled klasifikace jednotlivých tříd je uveden v tabulce č. 3 níže. [22, s. 116-136]

KLASIFIKACE UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ - ROZDĚLENÍ DO TŘÍD		
*	Tourist	nemusí splňovat 3 povinně volitelné požadavky
**	Economy	nemusí splňovat 3 povinně volitelné požadavky
***	Standard	nemusí splňovat 6 povinně volitelných požadavků
****	First Class	nemusí splňovat 9 povinně volitelných požadavků
*****	Luxury	nemusí splňovat 9 povinně volitelných požadavků

Tabulka 3: Klasifikace ubytovacích zařízení Zdroj: ORIEŠKA, Ján, *Služby v cestovním ruchu*

Stravovací služby

„Tyto služby zajišťují uspokojování základních potřeb výživy, přispívají k zotavení a vytvářejí větší fond volného času, využitelný k uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu, které je cílem účasti na cestovním ruchu. Jedná se o služby základního stravování, doplňkového stravování a občerstvení a rovněž společensko-zábavní služby spojené s hudební produkcí nebo kulturním programem, případně další služby. Stravovací služby poskytují zejména pohostinská zařízení.“ [22, s. 137-163]

Na trhu existuje značná různorodost hostinských zařízení, proto v roce 1994 vypracovalo tehdejší Ministerstvo hospodářství Doporučení upravující základní ukazatele pro kategorizaci hostinských a ubytovacích zařízení. V souladu s tímto doporučením jsou hostinská zařízení restauračního typu dělena na:

- *restaurace*, kde hlavní činností je prodej pokrmů s možností zakoupení nápojů. Sem patří restaurace, pohostinství, jídelní restaurační vozy a jiná zařízení pro přepravu osob, motorest, samoobslužná restaurace, bufet, bistro, občerstvení, kiosky,
- *bary*, kde hlavní činností je prodej nápojů s možností různých forem společenské zábavy. Do této skupiny patří denní bar, lobby bar, noční bar, noční klub, varieté, dancing, vinárna, kavárna, espresso, hostinec, pivnice, výčep piva. [22, s. 137-163]

V souvislosti se stravovacími službami Ryglová a Pásková (2007) zmiňují catering. Ten je definován jako *“profesionální výroba jakéhokoliv jídla mimo místo konzumace. Zahrnuje jeho dopravu za zákazníkem a ostatní služby s tím spojené.”* Původně byl tento způsob dodávek jídla využíván na palubě letadel nebo lodí. Nyní je poměrně rozšířen a uplatňuje se všude tam, kde nejsou k dispozici kuchyňská zařízení. [26, s. 27]

Catering je rozlišován do více forem, zahrnuje banket, recepci, raut, koktejl a piknik. [26, s. 27]

Sportovně-rekreační služby

Poskytování těchto služeb souvisí se snahou využít volný čas k aktivnímu odpočinku, k aktivitám spojených se sportem, rekreací a turistikou. K tomu je možné využít přírodní i uměle vytvořené podmínky. Tyto služby bývají spojené s činností animátorů. [22, s. 164-170]

Kulturně-společenské služby

Tyto služby jsou zaměřené na uspokojování společenských a kulturních potřeb účastníků cestovního ruchu. Jsou spojené s poznáváním, zábavou či společenskou komunikací. Poptávka po nich je ovlivněna délkou pobytu účastníků v cílovém místě. Aby bylo možné tyto služby efektivně využívat, je nutné, aby objekty poskytující tyto služby přizpůsobily svou provozní dobu poptávce. [22, s. 170-173]

Průvodcovské a animační služby

Průvodcovské služby souvisejí s provázením skupin a jednotlivců. Jejich součástí je i poskytování odborného výkladu. Animační služby jsou spojené s organizováním zábavy, rozptýlení nebo odpočinku pro účastníky. Jsou to služby, které jsou součástí péče o účastníka cestovního ruchu. Tyto služby jsou zajišťovány podnikatelskými subjekty - zaměstnanci cestovních kanceláří, hotelů, kulturních a jiných zařízení. Průvodci mohou mít i různé specializace a mohou tedy vykonávat funkci například loveckého průvodce, průvodce garantované trasy, ekoprůvodce, geoprůvodce, místního průvodce, průvodce po jeskyni nebo průvodce po kulturněhistorických památkách. [22, s. 253-275]

3.6 Destinace

Ryglová a Pásková (2007) tento pojem vysvětlují velmi stručně, podle nich je destinace „*turistická oblast*“ [26, s. 9].

Bieger a Beritelli (2013) definují destinaci jako místo, které si turista volí jako cíl nebo jako produkt. Je možné ji chápat jako zemi, region, lidská sídla a další oblasti typické velkou koncentrací atraktivit, rozvinutými službami a další infrastrukturou, jejichž výsledkem je velká koncentrace návštěvníků. [3]

Palatková a Pásková (2006) shrnují ve své knize několik vymezení destinace: „*destinace je představována svazkem různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu (atraktivitu) místa nebo oblasti. Atraktivita destinace tak představují podstatu destinace a hlavní motivační stimul návštěvnosti destinace. Podle Biegera i definice WTO je destinace chápána jako „geografický prostor (stát, místo, region), který si návštěvník vybírá jako svůj cíl cesty*“ [23].

Zelenka a Pásková (2012) ve svém slovníku dokonce rozlišují pojem „destinace“ a „destinace cestovního ruchu“. Destinaci chápou jako „*směrování, cíl cesty cestujícího, místo navštívené účastníkem cestovního ruchu. Termín destinace je často používán relativně volně a nemusí souviset pouze s cestovním ruchem*“ [35, s. 105].

Destinaci cestovního ruchu vymezují „*v užším smyslu jako cílovou oblast v daném regionu se specifickou nabídkou atraktivit cestovního ruchu a infrastruktury cestovního ruchu; v širším smyslu jako zemi, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické velkou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami cestovního ruchu a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejich výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků. Pro mezinárodní návštěvníky je destinací buď celá navštívená země, nebo některý její region, případně město či středisko cestovního ruchu. V některých zemích je území rozděleno do turisticky, historicky nebo administrativně kompaktních destinací s tvorbou a propagací společného turistického produktu regionu*“ [35, s. 105].

Obecně je destinace chápána jako oblast, která nabízí různé atraktivity a kde probíhá cestovní ruch.

Podle Palatkové (2011) neexistuje pro vymezení destinace turismu jednotný postup. Ve své knize uvádí pět přístupů, pomocí kterých je možno destinaci vymežit:

- 1. podle administrativních hranic** - jde o nejjednodušší způsob, který má přednosti v organizaci, řízení, statistickém sledování či financování turismu, ale toto členění nemusí korespondovat s nabídkou a poptávkou. Nabídka může být příliš rozmanitá nebo může naopak zasahovat do dalšího administrativního celku. Z hlediska poptávky návštěvník vnímá destinaci jako „soubor příležitostí“, nezajímá se, kde začínají a končí hranice kraje nebo jiného celku,
- 2. podle soustředění poptávky** - destinace je návštěvníkem posuzována jako celek a vnímána jako celkový zážitek. Určení velikosti a charakteru destinace je závislé na motivaci k cestě do destinace a na vzdálenosti mezi výchozím místem a destinací. Lze říci, že čím vzdálenější je zdrojový trh od destinace, tím je větší území vnímané destinace,
- 3. podle míry zásahů veřejného sektoru** - destinace a systémy jejich řízení mohou vzniknout přirozeným vývojem nebo rozhodnutím veřejného sektoru na základě právní normy:
 - tvorba systému destinace zdola (bottom-up) - vytváření institucí a vztahů mezi nimi je ponecháno na soukromém sektoru a veřejném sektoru na regionální a místní úrovni
 - tvorba systému destinace shora (top-down) - navazuje na systém veřejné správy, vzniká na legislativním podkladu
 - smíšený systém - je kombinací přístupů zdola a shora,
- 4. podle strategie indukce, dedukce či centralizace**
 - Strategie indukce rozšiřuje populární místo, které má mezinárodně známou značku, na širší region. Její snahou je efektivní využívání zdrojů. Nevýhodou je prohlubování rozdílů mezi regiony, které jsou méně známé a které jsou velmi populární.
 - Strategie dedukce spočívá v dělení destinací na jednotlivé regionální destinace podle geografických parametrů nebo politických hranic. Marketingové hledisko není na prvním místě. Výhodou je politická podpora, nevýhodou je stanovení hranic administrativně, ne podle potřeb návštěvníků.

Strategie centralizační vytváří jedno společné centru pro celou destinaci. Výhodou je jasné vymezení kompetencí, řízení a financování, nevýhodou je posílení vztahů uvnitř destinace, tedy závislost na veřejných zdrojích a politické scéně,

- 5. podle vybraných indikátorů rozvoje turismu** - destinace může být vymezena minimálními hodnotami vybraných indikátorů, kterými jsou například počet příjezdů, počet přenocování, celková návštěvnost, lůžková kapacita apod. [23, s. 13-17]

3.7 Cykloturistika

Cykloturistika se řadí mezi sporty, které jsou velmi perspektivní pro využití v regionálním rozvoji cestovního ruchu. Tento sport se stal víceméně součástí dnešního moderního životního stylu.

Ryglová a Pásková (2007) cykloturistiku definuje jako *„moderní formu cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou spojeny s přírodou a venkovským prostředím. Pomocí kola lidé poznávají přírodní krásy a okolní krajinu“* [26, s. 72]. Dodává, že ve srovnání s turistikou je výhodou cykloturistiky, že cyklista toho vidí mnohem více, protože je rychlejší.

Mourek a kol. (2011) vnímá cykloturistiku jako jeden z druhů cyklistiky. Cyklistiku obecně dělí na cyklodopravu, cykloturistiku, silniční cyklistiku a terénní cyklistiku. Cykloturistiku vymezuje jako *„jízdu na trekkingových, městských a horských kolech, méně již na silničních kolech především za cíli mimo zastavěná území. Využívá jak komunikace se zpevněným, tak i přírodním povrchem“* [20, s. 11].

„Cykloturistika je forma sportovního cestovního ruchu, která využívá kola jako prostředku přemísťování. Je spojená s pohybem ve volné přírodě“ [7].

Stejně vymezení cykloturistiky jako Mourek používá i Zelenka, Pásková (2012) ve svém slovníku. Cykloturistiku vysvětlují buď jako *„jednu z forem turistiky, aktivního cestování, zaměřeného na poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti na kole, nejčastěji pomocí speciálně upraveného cestovního kola, městského kola nebo horského kola, méně často na silničních kolech a to především za cíli mimo zastavěná území“* nebo

jako „alternativní vymezení – způsob trávení volného času cestováním na jízdním kole. Cesty mohou být jednodenní nebo vícedenní“ [35, s. 90].

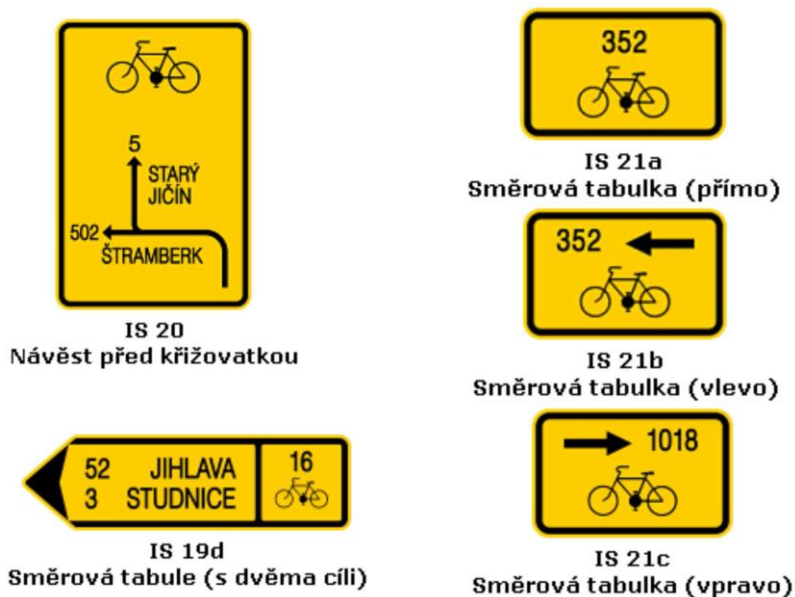
Cyklotrasa

Pojmy cyklotrasa a cyklostezka jsou úzce spojené s cykloturistikou. Mohlo by se zdát, že tyto dva pojmy jsou totožné, ovšem odborná literatura poukazuje na jejich určité rozdílnosti.

Podle Zelenky a Páskové (2012) je cyklotrasa „značená komunikace pro cykloturistiku využívající stávajících místních a účelových komunikací včetně polních a lesních cest, silnic III. třídy a silnic II. třídy s malou frekvencí provozu“ [35, s. 90].

„Cyklistická cesta neboli cyklotrasa je vedena po místních, účelových pozemních komunikacích a silnicích a z hlediska bezpečnosti a plynulosti silničního provozu je vhodná pro cyklistický provoz“ [24].

Cyklotrasy využívají svá vlastní dopravní značení, jak ukazuje obrázek 1.

Obrázek 1: Dopravní značení cyklotras 1

Zdroj: <http://www.doznac.cz>

Cyklostezka

Cyklostezka je podle Zelenky a Páskové (2012) „vyhrazená a jiným dopravním prostředkům nepřístupná společná stezka pro cykloturistiku a inline bruslaře (případně i uživatele kolečkových lyží). Jde o účelovou komunikaci se zpevněným povrchem a s výjimkou křižování se silnicemi je oddělena od frekventované silniční dopravy“ [35, s. 89].

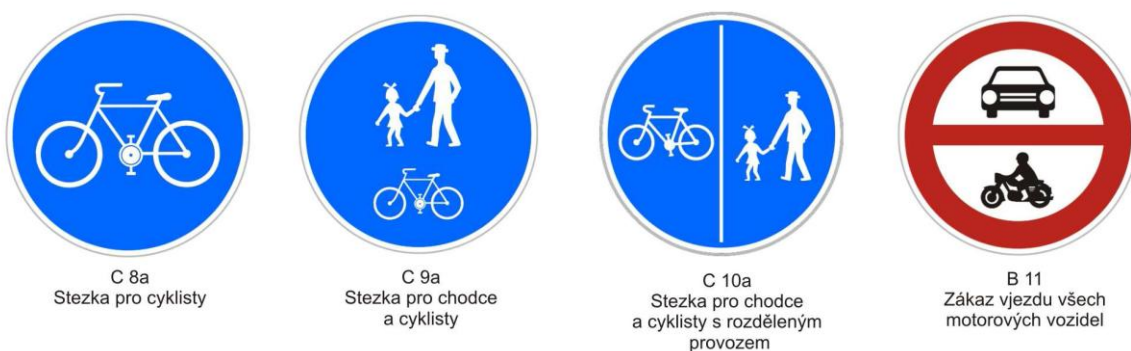
Mourek a kol. (2011) popisuje cyklostezku jako „pozemní komunikaci nebo její jízdní pás označený dopravní značkou a vyhrazený pouze pro jízdu na kole. Automobilová a motocyklová doprava je z ní vyloučena. Pravidla silničního provozu však povolují užití cyklostezky např inline bruslařům a lyžařům“ [20, s. 13].

Tabulka č. 4 podrobněji specifikuje typy cyklostezek a obrázek č. 2 znázorňuje dopravní značky používané při značení cyklostezek.

zákon 361/2000 Sb. a TP 179		zákon 13/1997 Sb. a ČSN 73 6110	
DZ	název	přidružený dopravní prostor	samostatná stezka
C 8a	stezka pro cyklisty	jízdní pruh/pás pro cyklisty v přidruženém prostoru	stezka pro cyklisty
C 10a	stezka pro chodce a cyklisty (oddělený provoz)	jízdní pruh/pás pro cyklisty vedle pruhu/pásu pro chodce	stezka s odděleným provozem chodců a cyklistů
C 9a	stezka pro chodce a cyklisty (společný provoz)	společný pruh/pás pro chodce a cyklisty	stezka pro chodce a cyklisty

Tabulka 4: Typy cyklostezek

Zdroj: <http://www.praha.eu/>

Obrázek 2: Dopravní značení cyklostezek 2

Zdroj: vlastní úprava podle <http://www.doznac.cz/>

3.8 Řízení cestovního ruchu v České republice

Metodickým a koordinačním orgánem pro všechny subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj. Jeho cílem je zajistit rozvoj cestovního ruchu v České republice. Nezbytným nástrojem pro činnost ministerstva v této oblasti je Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR. [41]

Pro prezentaci České republiky jako zajímavé turistické destinace v zahraničí i na domácím trhu využívá činností České centrály cestovního ruchu CzechTourism. Mezi hlavní činnosti této agentury patří:

- koordinace činností v oblasti cestovního ruchu,
- destinační marketing,
- mediální prezentace České republiky, odvětví cestovního ruchu i agentury,
- informační podpora cestovního ruchu,
- výzkumné a vzdělávací činnosti,
- ekonomické a administrativní zajištění chodu agentury. [49]

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 - 2013

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 - 2013 představovala střednědobý strategický dokument, který vycházel především z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice a účinnými nástroji podněcoval jeho další rozvoj. Základním atributem Koncepce byl rozvoj odvětví cestovního ruchu, který vycházel z mobilizace zejména privátních zdrojů zaměřených na cestovní ruch a dále také rozvoj systémového a koncepčního přístupu veřejné správy na všech úrovních jako zdroje konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu zejména v územích s vhodným potenciálem pro efektivní rozvoj tohoto období. [41]

Koncepce měla hlavní strategické cíle vyjádřené těmito prioritami:

- *Priorita 1:* Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu,
- *Priorita 2:* Rozšiřování a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu,
- *Priorita 3:* Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů,
- *Priorita 4:* Vytváření organizační struktury cestovního ruchu.

Koncepce byla realizována využíváním evropských fondů za pomoci operačních programů a to zejména Integrovaného operačního programu (IOP), Regionálních operačních programů (ROP), OP Podnikání a inovace, OP Životní prostředí, OP Praha Adaptabilita, OP Praha Konkurenceschopnost, Programy příhraniční spolupráce, Program rozvoje venkova a dalších. Na období let 2007 - 2013 v nich bylo k dispozici cca 2,0 mld eur (přibližně 50 mld Kč). Přehled počtu realizovaných projektů a vyčerpaných finančních prostředků je uveden v následující tabulce č. 5. [41]

SOUHRNNÝ PŘEHLED ZA PRIORITY KONCEPCE 2007 - 2013		
Číslo priority	Počet projektů	Finanční dotace projektů v mil. Kč
Priorita 1	394	1037,2
Priorita 2	3548	43819,4
Priorita 3	554	3860,1
Priorita 4	80	573,5
Celkem	4576	49290,1

Tabulka 5: Souhrnný přehled za priority Koncepce 2007 - 2013 Zdroj: www.mmr.cz

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 - 2020

„Dne 27. 3. 2013 usnesením č. 220 schválila vláda novou Koncepci státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 - 2020. Koncepce představuje základní strategický střednědobý dokument v oblasti cestovního ruchu pro období 2014 - 2020. Jejím hlavním cílem je zvyšovat konkurenceschopnost celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni, udržení jeho ekonomické výkonnosti i jeho pozitivních dopadů na socio-kulturní a environmentální rozvoj České republiky.“ [41]

Nová strategie by měla vytvořit chybějící systém řízení cestovního ruchu včetně jeho dlouhodobého financování. Mezi nejdůležitější cíle Koncepce patří jasné vymezení postavení MMR, agentury CzehTourism a dalších subjektů. K tomu by měl pomoci i připravovaný zákon o podpoře rozvoje cestovního ruchu. MMR chce zlepšit spolupráci všech sektorů na principech destinačního managementu. Fungující organizace destinačního managementu by měly být informačním a marketingovým základem pro kvalitní

prezentaci České republiky v zahraničí a podporovat marketing českých destinací v rámci domácího cestovního ruchu. [41]

Koncepce řeší i změnu dotační politiky, která bude nově zaměřena na využívání integrovaných přístupů na regionální úrovni, využívání nových finančních nástrojů apod. Přímá dotační politika vedla k deformaci tržního prostředí, což bylo často předmětem kritiky.

Koncepce na období 2014 - 2020 má hlavní strategické cíle vyjádřené těmito prioritami:

- Priorita 1: Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu,
- Priorita 2: Management cestovního ruchu,
- Priorita 3: Destinační management,
- Priorita 4: Politika cestovního ruchu a ekonomický rozvoj. [41]

4 Charakteristika zvolené destinace

4.1 Královéhradecký kraj

Turistická oblast Kladské pomezí je součástí Královéhradeckého regionu. Ten se nachází v severovýchodní části České republiky a rozkládá se na rozloze 4 759 km², zaujímá přibližně 6 % území republiky. Počtem obyvatel se řadí k méně lidnatým krajům republiky, což je patrné i z tabulky č. 6. Velkou část jeho hranic tvoří státní hranice s Polskem (více než jednu třetinu). Kromě kraje Středočeského sousedí také s krajem Pardubickým a Libereckým. Spolu s Libereckým a Pardubickým krajem tvoří region soudržnosti NUTS II Severovýchod. Přeshraniční spolupráce s Polskem je zajištěna pomocí Euroregionu Glacensis. Krajským městem je Hradec Králové, které je vzdáleno asi 110 km od hlavního města Prahy. [36]

<i>POSTAVENÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V RÁMCI ČR V R. 2013</i>		
	Česká republika	Královéhradecký kraj
Rozloha (km ²)	78 866	4 759
Počet obyvatel	10 512 419	551 909
Hustota zalidnění	133	116
Počet obcí	6 251	448
Nezaměstnanost (tis. obyv.)	355,4	20,4

Tabulka 6: Postavení KH kraje v rámci ČR r. 2013

Zdroj: www.czso.cz

Na území kraje se nachází jeden národní park – Krkonošský národní park dále pak tři chráněné krajinné oblasti a 111 menších chráněných oblastí.

Povrch kraje je velmi rozmanitý, tvoří ho horské oblasti, které postupně přecházejí do nížin. Na severu je tvořen pásem Krkonoš a na severovýchodě Orlickými horami, které postupně směrem na jih a jihozápad přecházejí do Polabské nížiny. V Krkonoších se nachází nejvyšší hora Sněžka (1 602 m. n. m.), která je i nejvyšší horou České republiky. Proti tomu nejnižší položeným místem kraje je hladina řeky Cidliny na území okresu Hradec Králové s nadmořskou výškou 202 m. [27] [36] Graficky je povrch kraje znázorněn na obrázku č. 3.

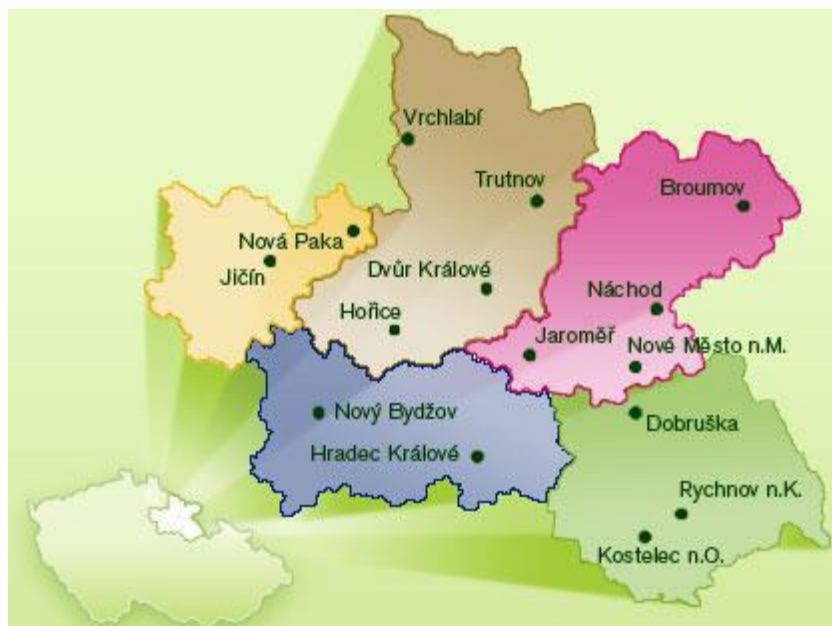
Obrázek 3: Povrch KH kraje

Zdroj: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>

Krkonoše a Orlické hory jsou od sebe odděleny Broumovským výběžkem, kde se nacházejí rozsáhlá skalní města – Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš. Zde se také nacházejí nejkvalitnější zásobárny pitné vody v republice. [27] [36]

Hlavním vodním tokem kraje je Labe s jeho přítoky Orlice a Metuje. Do povodí Labe patří téměř celé území kraje, pouze okrajová část Broumovského výběžku patří do povodí Odry. Nejznámější vodní plochou je přehrada Rozkoš u České Skalice, která byla dokončena v roce 1972. [27] [36]

Kromě Kladského pomezí se v Královéhradeckém kraji nacházejí ještě další turistické oblasti – Orlické hory a Podorlicko, Krkonoše a Podkrkonoší, Hradecko a Český ráj. Rozmístění těchto turistických oblastí znázorňuje obrázek č. 4.

Obrázek 4: Turistické oblasti KH kraje

Zdroj: <http://www.kralovehradeckyregion.cz/>

Postavení Královéhradeckého kraje v cestovním ruchu České republiky

Královéhradecký kraj je ve srovnání s Českou republikou poměrně velmi navštěvovaným krajem. Značný podíl návštěvníků tvoří domácí hosté, což je patrné nejen z celkové návštěvnosti (tabulka č. 7), ale i z přehledu počtu přenocování, kde domácí návštěvníci tvoří více jak 10 % (tabulka č. 8).

Podle údajů Českého statistického úřadu tvořili největší podíl zahraničních návštěvníků návštěvníci z Německa (téměř 45 %). Dalšími v pořadí byli návštěvníci z Polska (16 %) a Slovenska (6 %). [36] [40]

<i>NÁVŠTĚVNOST V HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH V R. 2013</i>			
	Česká republika	Královéhradecký kraj	Podíl v %
Zahraníční hosté	7 851 865	230 886	2,9
Domácí hosté	7 555 806	734 530	9,7
Celkem	15 407 671	965 416	6,2

Tabulka 7: Návštěvnost v HUZ r. 2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cszo.cz

POČET PŘENOCOVÁNÍ V HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH V R. 2013			
	Česká republika	Královéhradecký kraj	Podíl v %
Zahraniční hosté	22 144 896	816 097	3,7
Domácí hosté	21 163 383	2 393 214	11,3
Celkem	43 308 279	3 209 311	7,4

Tabulka 8: Počet přenocování v HUZ r. 2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cszo.cz

Také z hlediska počtu ubytovacích zařízení a jejich kapacit, jak je uvedeno v tabulce č. 9, zaujímá Královéhradecký kraj přední místo mezi českými kraji a pohybuje se nad celorepublikovým průměrem.

KAPACITA HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ V R. 2013			
	Česká republika	Královéhradecký kraj	Podíl v %
Počet zařízení	9 970	1 116	11,2
Počet pokojů	215 048	18 342	8,5
Počet lůžek	554 523	51 266	9,2
Počet míst pro stany a karavany	49 638	5 097	10,2

Tabulka 9: Kapacita HUZ r. 2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle www.cszo.cz

Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje pro období 2014 - 2020

Královéhradecký kraj má pro rozvoj cestovního ruchu v současné době rozpracovaný Program rozvoje pro období 2014 - 2020. Má zpracovanou jeho analytickou část, návrh strategické části je nyní určený k veřejnému připomínkování. Jeho schválení se předpokládá v červnu 2015. [36]

Tento dokument je základním strategickým dokumentem aktivní regionální politiky Královéhradeckého kraje, který určuje směr a cíle politiky cestovního ruchu tohoto kraje a zároveň klade důraz na efektivní rozvoj tohoto odvětví a také na jeho udržitelný rozvoj. Navazuje na Program rozvoje cestovního ruchu pro období 2007 - 2013. [36]

„Program představuje komunitně-expertní konsensus nad hlavními směry rozvoje cestovního ruchu, resp. Podpory rozvoje cestovního ruchu Jedná se o zastřešující

dokument pokrývající případné další krátkodobé, tematicky a kompetenčně zacílené strategie, plány a koncepce. Potenciálními realizátory opatření strategické části jsou všichni aktéři cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji bez ohledu na roli, kompetenci či právní subjektivitu. Opatření řeší jak investiční, tak neinvestiční projekty, z valné části i náměty, metodiky či iniciativy nemající charakter projektu.“ [36]

Strategické oblasti a cíle pro období 2014 - 2020 podstatnou měrou kopírují prioritní oblasti Programu rozvoje ČR v období 2007 - 2013.

Struktura strategie je následující:

Vize: Královéhradecký kraj je celoročně atraktivní a posperující turistickou destinací evropského významu, disponující širokou nabídkou kvalitních služeb, efektivní propagací turistické nabídky a pružnou organizací cestovního ruchu.

1. strategická oblast - ***Infrastruktura cestovního ruchu***

Strategický cíl - pestrá, kvalitní a konkurenceschopná infrastruktura cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji.

Opatření:

- zvyšování kvality služeb v cestovním ruchu,
- modernizace infrastruktury ubytovacích a stravovacích kapacit,
- budování a modernizace infrastruktury pro sport, volný čas a rekreaci,
- zlepšení dopravní infrastruktury a obslužnosti turistických destinací.

2. strategická oblast - ***Tvorba turistické nabídky a její propagace***

Strategický cíl - atraktivní turistická nabídka, moderní propagace a dobrá image Královéhradeckého kraje jako destinace cestovního ruchu.

Opatření:

- budování, údržba, rekonstrukce a zpřístupnění přírodních a kulturních atraktivit pro cestovní ruch,
- racionální propojení informačních systémů cestovního ruchu,
- tvorba produktů cestovního ruchu,
- budování image regionů a propagace turistické nabídky.

3. strategická oblast - *Koordinace rozvoje cestovního ruchu*

Strategický cíl: Funkční a stabilní rajonizace, efektivní organizace, motivovaná spolupráce aktérů cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji.

Opatření:

- dořešení rajonizace cestovního ruchu,
- aktivizace místního potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu,
- využití všech finančních zdrojů pro rozvoj cestovního ruchu,
- podpora spolupráce a následné efektivní využívání všech finančních zdrojů pro podporu rozvoje cestovního ruchu v regionu,
- podpora spolupráce organizací cestovního ruchu a turistických informačních center,
- vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu. [36]

4.2 Kladské pomezí

Turistická oblast Kladské pomezí se nachází v severovýchodní části Královéhradeckého kraje. Graficky ji znázorňuje obrázek č. 5. Rozkládá se zhruba na 1 000 km². Odděluje od sebe Krkonoše a Orlické hory. Nejvyšším bodem je Ruprechtický Špičák vysoký 880 metrů. Nejnižším bodem je Vlkov v nadmořské výšce 244 m n. m. V Kladském pomezí leží 94 obcí a největším městem je Náchod, bývalé okresní město. [5]

Obrázek 5: Oblast Kladské pomezí

Zdroj: <http://www.tourism.cz/>

Název oblasti vznikl odvozením od bývalého Kladského hrabství, které bylo v minulosti součástí Českého království. Dnes je to Zemla Klodzka v Polsku.

4.3 Lokalizační podmínky

Mezi lokalizačními podmínkami oblasti jsou přiblíženy její klimatické podmínky, vodopis, fauna a flora, horopis, přírodní a jiné atraktivita a nejznámější města.

4.3.1 Klimatické podmínky

Z hlediska klimatických poměrů zasahuje do oblasti několik klimatických pásem. V nížinách je to teplý klimatický pás. Zimy zde mají mírnější průběh než na horách. Pohoří patří do chladného klimatického pásu. Průměrná roční teplota se v oblasti pohybuje v rozmezí 8 – 9 stupňů Celsia a průměrné roční srážky jsou mezi 500 – 1400 mm/m². [1] [43]

Trochu specifické klima je v oblasti ADRŠPAŠSKO-TEPLICKÝCH SKAL. Oblast patří do chladné klimatické oblasti, naprší a nasněží tu zhruba 850 – 1000 mm srážek za rok. Léto zde trvá přibližně 20 dnů. Průměrná teplota v červenci tu je kolem 15 stupňů Celsia, v lednu -4 stupně Celsia. Sníh tu však může ležet i o měsíc déle než v okolních oblastech. [1] [43]

V jeskyních, roklinách a propastech v létě dochází k výrazné klimatické inverzi. Firn a led v některých místech zůstává i hluboko do léta. [1] [43]

4.3.2 Vodopis a horopis

Oblast se nachází na pomezí dvou povodí. Převážná část patří do povodí Labe a jen malá část na severovýchodě oblasti patří do povodí Odry. Hlavní evropské rozvodí Labe – Odra zde představuje hřeben Broumovských a Mirošovských stěn. [43]

V oblasti Broumova vodu odvádí řeka Stěnava. Pramení na území Polska, protéká Broumovskou kotlinou a zase teče zpět do Polska. Tam se vlévá do Klodské Nisy a později do Odry. Na českém území je její tok dlouhý asi 20 km. Patří do úmoří Severního moře. [43]

Do povodí Labe patří nejvýznamnější řeka této oblasti - Metuje. Pramení v lokalitě Kalousy nedaleko Horního Adršpachu. Protéká Adršpašskými skalami a údolím Polické pánve dále k jihu Náchodskou vrchovinou, až se v Jaroměři vlévá do Labe. Její tok je dlouhý 77 km a plocha povodí je 608 km². Mezi významnější přítoky Metuje patří Zdoňovský potok, Bohdašínský potok, Dunajka, Ledhujka a Židovka na levém břehu a pravobřežní přítoky jsou Skalní potok, Vlášenska, Dřevíč a Rokytník. [43]

Více na západ územím protéká další významná řeka Úpa. Ta svým prameništěm patří mezi nejvýše pramenící české řeky. Pramení v krkonošských rašeliništích severně od Studniční hory ve výšce 1432 m. Její tok je dlouhý 78 km. Ze začátku teče velkým horským spádem. Ovšem mezi Havlovicemi a Českou Skalicí se její tok rozšiřuje a její malebné lučinaté údolí v těchto místech patří mezi velmi navštěvované. Jedná se o Babiččino údolí. [43]

Úpa se v Jaroměři ve výšce 250 m n. m. vlévá do Labe. Jejími pravobřežními přítoky jsou Zelený potok, Javoří potok, Alberický potok, Černoهورský potok a Maršovka. Na levém břehu je to Malá Úpa a Olešnice. [43]

Uměle vytvořeným přivaděčem dlouhým 2,34 km Úpa zásobuje vodou přehradní nádrž Rozkoš. [43]

Přehradní nádrž Rozkoš, jinak taky nazývaná Východočeské moře, leží nedaleko České Skalice. Její rozloha je 1001,3 ha a je tak osmou největší přehradou v ČR. Objem přehrady je zhruba 76 mil m³ vody. Stavba byla zahájena v roce 1952 a dokončena byla v roce 1972. Kromě Úpy do přehrady ústí potok Rozkoš a Rovenský potok. Odtok zajišťuje potok Rozkoš, který se vlévá do Metuje. Přehrada slouží hlavně k protipovodňové regulaci a také k nadlepení průtoku v Labi. Je zároveň velmi oblíbeným rekreačním střediskem. [43]

Ostatních vodních ploch je v oblasti poměrně málo. Mezi nejznámější rybníky patří Špinka a Brodský u Červeného Kostelce. Oba slouží k rekreaci, jsou zde kempy a chatky. [43]

V regionu se nacházejí bohaté zdroje podzemních vod. Polická pánev slouží jako jeden z největších zdrojů pitné vody v regionu a byla proto vyhlášena Chráněnou oblastí přirozené akumulace vod. [43]

V Náchodě – Bělovsí jsou prameny minerální vody Ida. Ta byla využívána ve zdejších lázních. Ty však zanikly v roce 1996. V nedalekém Hronově u sochy Aloise Jiráska pramení minerální voda místními zvaná “Prdlavka” pro svůj charakteristický zápach zkažených vajec. Správně je to prameník vod Hronovka a Regnerka. [44]

Celá oblast patří do provincie Česká vysočina a je na pomezí rovin subprovincie České tabule a hornaté subprovincie Krkonoško-jesenické.

Nadmořská výška směrem od jihozápadu k severu a severovýchodu oblasti narůstá. V okolí Jaroměře se jedná o mírně zvlněnou krajinu Východolabské tabule a Orlické tabule s nadmořskou výškou 260 – 350 m.

Odsud se krajina směrem na sever postupně mění na zvlněné Krkonošské podhůří s nadmořskou výškou 380 – 560 m a na východ v kopcovitou zalesněnou Podorlickou pahorkatinu s nadmořskou výškou 550 – 675 m.

Severovýchod oblasti pak tvoří zvlněná až kopcovitá Broumovská vrchovina s nadmořskou výškou 400 – 750 m s množstvím skal a skalních měst. [1] [43]

4.3.3 Fauna a flora

Z pohledu zastoupení různých druhů rostlin a živočichů je Kladské pomezí velmi zajímavé a rozmanité. Je to způsobeno hlavně díky specifickým klimatickým podmínkám v oblasti Adršpašsko-teplických skal a Broumovských stěn. [1] [43]

Květěna obou skalních měst – Adršpašského i Teplického – je velmi odlišná. Adršpašské skalní město je na květěnu poměrně chudé, proti tomu Teplické skalní město se může chlubit velkou bohatostí. Z botanického hlediska jsou obě skalní města důležitá, lze zde nalézt mnoho vzácných a zajímavých rostlin. Nachází se zde tzv. zvrát vegetačních pásem způsobený klimatickými rozdíly hlubokých, úzkých roklin a vrcholků skal. [1] [43]

Na skalních vrcholcích je možné najít teplomilné a suchomilné rostliny. Na dně roklí jsou to proti tomu alpské druhy, které jsou rozšířeny hlavně v horských a severských oblastech – podbělice alpská, mléčivec alpský, papratka horská, violka dvoukvětá. [1] [43]

Uvnitř skalního masivu se nachází velké množství různých druhů mechů, játrovek, lišejníků a jiných nekvetoucích rostlin. Je zde znám výskyt 262 druhů mechorostů. Na

kvetoucí rostliny je vnitřek poměrně chudý. Ze stromů jsou tu zastoupeny jedle, smrky a buky. [1] [43]

Směrem na jih od skalní oblasti dochází již k prolínání horských, podhorských a nížinných druhů. Na loukách, stráních, lesních mýtinách nebo bažinách roste velké množství krásných barevných květů. Ze vzácnějších rostlin je zde možné najít bublinatku jižní, pryskyřník velký nebo kakost hnědočervený. [1] [43]

Výskyt živočišných druhů v oblasti je také bohatý. Jejich charakter je ovlivněn reliéfem terénu, podílem lesů střídajících se s další krajinou a klimatem. [1] [43]

V nepřístupných terénech pískovcových skal je možné pozorovat rejska horského, myšici temnopásou nebo zástupce ptactva kulíška nejmenšího a sýce rousného. Na suchých a teplých místech se vyskytuje zmije obecná, ještěrka obecná nebo ještěrka živorodá. Ojediněle zde žije slepýš křehký. [1] [43]

V okolí vod a vodních toků je možné spatřit vážku ploskou, šídlo modré, šídlatku velkou a mnoho dalších dosud běžných ale i vzácnějších druhů hmyzu. K vodě se také váže výskyt skokana hnědého, ropuchy obecné, čolka obecného i čolka horského. Ze vzácnějších druhů je to rosnička zelená nebo skokan zelený. Bezobratlí živočichové jsou zde zastoupeni škeblemi a ojediněle rakem říčním. [1] [43]

Ze zástupců ptactva se kolem vod hojně vyskytuje čáp bílý, volavka popelavá, kachna divoká a lyska černá. Čáp černý se uchyluje spíše do méně přístupných lesů. [1] [43]

Dravé ptáky zastupuje káně lesní a poštolka obecná. V posledních letech v Teplických skalách hnízdí sokol stěhovaný. V této době je vždy úsek okolí Chrámových stěn pro veřejnost uzavřen, aby sokoli nebyli při hnízdění rušeni. Návštěvníci je však mohou pozorovat dalekohledem. [1] [43]

Savci jsou ve zdejší přírodě zastoupeni převážně lovnou zvěří – zajícem polním, prasetem divokým, jelenem evropským a srncem obecným. [1] [43]

4.3.4 Města Kladského pomezí

Mezi nejznámější a nejnavštěvovanější města oblasti patří Náchod, Broumov, Jaroměř, Česká Skalice, Hronov a Nové Město nad Metují.

Náchod

Největším městem v Kladském pomezí je bývalé okresní město Náchod. Nachází se těsně na severovýchodní hranici republiky s Polskem. Město bylo založeno v polovině 13. století rytířem Hronem z rodu Načeraticů. Jeho hlavní funkcí bylo střežit Zemskou bránu uzavírající vchod do Čech od východu, kudy do země přicházely obchodní karavany. [31]

Dominantou města je zdejší zámek, který se tyčí přímo nad náměstím. Ten byl do dnešní renesanční podoby přestavěn z původně raně gotického hradu na přelomu 16. a 17. století rodem Smiřických. [31]

Na náměstí stojí kostel sv. Vavřince z roku 1355 a secesní skvosty hotel U beránka a budova Městského divadla Dr. Josefa Čížka. [31]

Město nabízí mnoho dalších turistických atraktivit, ale také kulturní a sportovní vyžití.

Broumov

Město s bílou labutí ve znaku bylo založeno v roce 1255, pouhý rok po založení Náchoda. Městská práva byla Broumovu udělena roku 1348 císařem Karlem IV. Historické centrum města, kde se nacházejí měšťanské domy a mariánský sloup, je městskou památkovou zónou. Jednou z nejvýznamnějších památek Broumova je benediktinský klášter sv. Václava. Ten byl založen v polovině 14. století. Během let 1728 – 1733 prošel klášter barokní přestavbou podle plánů K. J. Dientzenhofera a získal tak podobu, která se zachovala dodnes. Balustrády kláštera i broumovské náměstí ozdobil svými souchy a sousošími sochař J. Brokof. Klášter je zapsán na seznamu národních kulturních památek. [21]

Na broumovském hřbitově se nachází kostel Panny Marie. Je to velmi unikátní stavba, jedná se o nejstarší dochovanou celodřevěnou stavbu ve střední Evropě. Původní stavba, jejíž existenci potvrzují písemnosti z roku 1383, ale bylo odhadováno, že vznikla daleko

dříve, byla zničena požárem v roce 1421. Dnešní podoba má gotické rysy a byla postavena v roce 1449 benediktinskou vrchností. [2]

Broumov je výchozím místem pro mnoho turistických cest. V jeho okolí určitě stojí za návštěvu Broumovské stěny a Javoří hory.

Jaroměř

Jaroměř leží na soutoku řek Labe, Metuje a Úpy. Město nese jméno po přemyslovském knížeti Jaromírovi. První zmínky o městě jsou datovány rokem 1226. [33]

Historické centrum Jaroměře je dnes městskou památkovou zónou. Dominantou zdejšího náměstí je morový sloup z let 1723 – 1727. Jeho autorem je sochař M. B. Braun. [33]

Gotický chrám sv. Mikuláše byl dokončen v 16. století. V jeho podzemních kryptách jsou uloženy mumifikované pozůstatky zdejších měšťanů z 18. století. Chrám má rokokovou a barokní výzdobu. [33]

Významnou památkou české moderní architektury je Wenkeův dům, postavený v r. 1911 podle návrhu Josefa Gočára. [33]

Město je známé především díky vojenské pevnosti Josefov. Vystavěna byla na obranu českého příhraničí proti předpokládané pruské invazi. V průběhu let 1780 – 1787 byla vybudována pevnost o rozloze 289 ha. Měla pojmout až 12 000 mužů. Nakonec ale nikdy nebyla využita ke svým účelům a v roce 1888 byla zrušena. Celková délka podzemního labyrintu je 45 km, ale veřejnosti přístupný je pouze 1 km. [22]

Česká Skalice

První písemná zmínka o České Skalici je z roku 1238, kdy patřila pánům z Dubé. V té době se nacházela mezi středověkými tvrzemi, které byly postaveny za vlády Přemysla Otakara I. Zbytky obou tvrzí jsou dodnes součástí města.

S Českou Skalicí a nedalekými Ratibořicemi je spojeno jméno spisovatelky Boženy Němcové. Ta se zde sice nenarodila, ale v letech 1824 - 1829 zde chodila do školy. V České Skalici je i její muzeum. [14]

Barokní zámek v Ratibořicích byl původně postaven pro knížete Lorenza Piccolomini jako lovecké a letní sídlo. Když zámek v roce 1800 zdělila Kateřina Vilemína Zaháňská, nechala ho přestavět v klasicistním a empírovém slohu a byl zde také vybudován lovecký pavilión a palmový skleníček. Poslední stavební úpravy zámku do současné pseudorenesanční podoby provedli potomci Jiřího Viléma Schaumburg- Lippe, kteří zde pobývali do roku 1945. [27]

U České Skalice se nachází vodní přehrada Rozkoš.

Nové Město nad Metují

Město bylo založeno roku 1501 Janem Černčickým z Kácova. Původní město bylo na skalním ostrohu ze tří stran obtékaném řekou Metují. Vstup do města chránily věže Krajská a Horská. Na místě Krajské brány stojí věž Zázvorka s hladomornou, která je součástí městského opevnění. Uvnitř se nachází lapidárium, obrazy novoměstských malířů nebo vyřezávaný "Měšťanský betlém". [27]

Během více než 500 let dlouhé historie se zde vystřídalo mnoho majitelů a město se rozrostlo do dnešní podoby.

Skutečným skvostem je zdejší renesanční zámek. Dnešní podobu zámek získal po přestavbě na počátku 20. století rodinou majitelů Bartoňů z Dobenína, kteří vlastní zámek i dnes. K zámku patří také zahrada s terasami a sochami M. B. Brauna. Zahrada byla naposledy upravena v letech 1909 - 1915 architektem Dušanem Jurkovičem. [27]

V protilehlém rohu náměstí proti zámku se nachází kostel Nejsvětější Trojice, který byl postavený v roce 1519. Celé historické centrum města je městskou památkovou rezervací. [27]

Město je nazýváno "Brána Orlických hor" a to proto, že nabízí nejlepší přístup do této oblasti. Zároveň díky nádhernému pohledu od Orlických hor, který pomocí naskládaných střech a věží jakoby vyprávěl příběh biblického města, se městu říká "Český betlém". [27]
[45]

Hronov

V historii se toto město poprvé připomíná v roce 1359. Vzniklo však již za období kolonizačních snah rytíře Hrona z Náchoda.

Město je rodištěm Aloise Jiráska, je možné navštívit jeho rodný domek. Za domkem vyvěrají minerální prameny Regnerka a Hronovka. [44]

Nedaleko Jiráskova rodného domku se nachází původně gotický kostel Všech Svatých, který byl později přestavěn v barokním stylu. Vedle kostela byla roku 1610 postavena hranolová zvonice s dřevěným podsebitím. [44]

Na náměstí se nachází Jiráskovo divadlo, kde se každoročně koná festival amatérského divadla Jiráskův Hronov. [44]

4.3.5 Přírodní a jiné atraktivity

Mezi přírodní atraktivity Kladského pomezí patří CHKO Broumovsko, Přírodní rezervace Dubno a Přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují. V oblasti jsou také další zajímavé atraktivity Pevnost Dobrošov a známé Babiččino údolí.

CHKO Broumovsko

Nejznámější a mezi turisty velmi oblíbená je chráněná krajinná oblast Broumovsko. Ta zahrnuje Adršpašsko-Teplické skály, Broumovské stěny, Ostaš, Křížový vrch a další území. Byla vyhlášena v roce 1991 a rozprostírá se na rozloze 410 km².

Turisticky nejatraktivnější oblastí Královéhradeckého kraje je oblast Polické pánve, typická skalními městy a stolovými horami s nejznámějšími skalními městy Teplických a Adršpašských skal. Adršpašské skály se rozkládají při horním toku řeky Metuje. Jsou označovány jako nejmajestátnější a nejmohutnější skalní město tvořené množstvím pískovcových útvarů vysokých až 100 metrů. [1]

Mezi nejznámější útvary se řadí Milenci, Starosta a Starostová, Sloní hlava, Trpaslík nebo Krakonošova lenoška. Ve skalách je také řada temných průrev, například Myší díra, Martinská ulička nebo Dlouhá třída a skalní náměstí Sloní, Velké a Martinské. Oblíbenou

atrakcí na 4km dlouhé okružní trase je jízda na pramicích po jezírku vzniklém přehrazením skalní průrvy. [27]

Teplické skály se nacházejí nedaleko Adršpašských skal. Obě skalní města jsou spojena Vlčí roklí. Jako nejkrásnější skalní útvary jsou uváděny Sfinga, Mumie, Psohlavec se psem, Ježek na žábě nebo Madona s dítětem. Nejchladnějším místem je Sibiř, kde se sníh udrží i v letních měsících a je součástí Podsvětí [27]. Teplické skalní město je unikátní také hnízděním sokola stěhovavého v Chrámových stěnách.

Broumovské stěny jsou tvořeny zhruba 12 km dlouhým hřebenem mezi Policí nad Metují a Broumovem. Jedná se o nesouměrný skalnatý hřeben plný pískovcových skal, hlubokých roklí, soutěsek, ale i vyhlídek. V některých místech je tento hřeben široký jen pár metrů. Unikátním místem zde jsou tzv. Slavěnské hříby, které svou podobu získaly nerovnoměrným zvětráváním. [12]

Přírodní rezervace Dubno

Místo je přírodní rezervací již od roku 1956. Nachází se přibližně 3 kilometry od České Skalice. Je tvořeno přirozeným lužním lesem pralesového typu. V něm jsou zastoupeny zejména duby, z nichž nejstarší už dosahují stáří 270 – 320 let. Součástí rezervace jsou i přilehlé louky a Zličský rybník. [38]

Přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují

Peklo je oblíbeným výletním místem. Leží přibližně 10 km od Nového Města nad Metují. Rezervace se rozkládá podél řek Metuje a Olešenky. V osadě Peklo se nachází Bartoňova útulna, restaurace fungující již od roku 1912. Byla postavena podle návrhu architekta Dušana Jurkoviče. [38]

Pevnost Dobrošov

Výstavba dělostřelecké pevnosti Dobrošov započala v září roku 1937. Pevnost měla rozlohu 20 ha a měla hájit hranice. V roce 1943 byl objekt značně poškozen, když na něm Němci testovali nové dělostřelecké náboje. [27]

Veřejnosti je přístupné podzemí s 1780 metrů dlouhými chodbami a podzemními sály. Přístupné jsou i pěchotní sruby Březinka a V sedle, které se nacházejí v nedalekém okolí. [27]

Babiččino údolí

Takto je označováno údolí řeky Úpy mezi Českou Skalicí a Havlovicemi. Je používáno od přelomu 19. a 20. století podle nejznámějšího díla Boženy Němcové, která sem zasadila děj svého díla Babička. Údolí je národní kulturní a přírodní památkou. Patří do něj zámek v Ratibořicích, Ludrův mlýn, hospodářský dvůr, Panská hospoda a roubená chalupa Staré bělidlo. [27]

4.4 Realizační podmínky

Mezi realizační podmínky patří ubytovací služby, stravovací služby, dopravní služby.

4.4.1 Ubytovací služby

Pro možnost realizace cestovního ruchu v oblasti je poskytování ubytovacích služeb jedním ze základních předpokladů. Tyto služby jsou v Kladském pomezí poměrně hojně zastoupeny a jsou nabízeny návštěvníkům v různých formách – hotely, ubytování v soukromí, penziony, chatky, ubytovny, kempy atd. Zvolené formě pak odpovídá kvalita poskytovaných služeb a samozřejmě i cena.

Protože se ubytovacích zařízení v oblasti nachází velké množství, následně jsou uvedena jen některá z nich. Ceny jsou uvedeny orientačně a jsou platné pro sezonu roku 2014.

Náchod a okolí

Hotel Bonato – hotel se nachází v klidné části Náchoda, jeho kapacita je 63 lůžek a cena za dvoulůžkový pokoj se pohybuje kolem 1350,- Kč.

Hotel Hynek – hotel se nachází u hlavní silnice procházející Náchodem. Má kapacitu 20 lůžek a za dvoulůžkový pokoj si účtují 890,- Kč.

Kemp Náchod – nachází se v klidné části Náchoda v blízkosti řeky Metuje. Nabízí chatky s kapacitou 97 lůžek. Cena za lůžko je od 12,- Kč na den. Ubytování je možné i ve vlastních stanech a karavanech.

Apartment Johanka – leží na pěší zóně v centru města. Jeho kapacita je 20 lůžek a cena je 390,- Kč na osobu a noc.

Ubytovna KČT – leží v klidné části města. Disponuje kapacitou 42 lůžek a cenou 220,- Kč za noc.

Nové Město nad Metují a okolí

Hotel Peklo - Bartoňova útulna - hotel se nachází v krásném údolí řeky Metuje vzdáleném asi 7 km od Nového Města nad Metují. Má kapacitu 19 lůžek, dvoulůžkový pokoj zde stojí 840,- Kč

Hotel Rajská zahrada - nově postavený hotel kousek od centra města má kapacitu minimálně 48 lůžek. Ceny dvoulůžkových pokojů se pohybují v realaci 1980,- - 3200,- Kč.

Hotel Rambousek - leží nedaleko centra města. Jeho kapacita je 54 lůžek. Ceny jsou kolem 250,- Kč za noc.

Apartment Výhled - nachází se v nedaleké vesnici Přibyslav. Ubytování v soukromí má kapacitu 4 lůžek a ceny jsou kolem 300,- Kč za osobu a noc.

Hotelová ubytovna Z-Sport - je v klidné části města nedaleko zimního stadionu. Má kapacitu 55 lůžek, cena za lůžko je 250,- Kč za noc.

Hronov a okolí

Autokemp Velký Dřevíč - kemp ve Velkém Dřevíči nedaleko Hronova. Kapacita je 60 lůžek a ceny jsou od 150,- Kč.

Privát Barunka Hronov - ubytování v soukromí s kapacitou 9 lůžek. Cena je 250,- Kč za noc.

Motobydlo penzion - nachází se ve Velkém Dřevíči. Má kapacitu 90 lůžek a ceny se pohybují kolem 300,- Kč za noc.

Broumov a okolí

Hotel Praha - leží v centru Broumova. Má kapacitu 114 lůžek a cena je od 900,- Kč

Penzion Zámeček Janovičky - leží v klidném místě nedaleko od Broumova. Jeho kapacita je 41 lůžek. Dvoulůžkový pokoj stojí 880,- Kč.

Camp Božanov - kemp ležící v obci Božanov. Má kapacitu 50 míst a ceny jsou od 120,- Kč.

4.4.2 Stravovací služby

Poskytování stravovacích služeb je dalším neméně důležitým předpokladem realizace cestovního ruchu v oblasti. I tyto služby jsou zde poskytovány ve velké míře a jsou zastoupeny v různých formách - restaurace, rychlé občerstvení, kiosky s občerstvením apod.

Většina ubytovacích zařízení má ve své nabídce také stravovací služby, ať už jako celodenní nabídku, nabídku polopenze nebo pouze snídaní. Návštěvníci mohou využít mnoho dalších stravovacích zařízení, která nabízejí jídlo a pití různých domácích i zahraničních kuchyní, ale i různých cenových kategorií.

Protože i stravovacích zařízení je v oblasti velké množství, dále jsou uvedena pouze některá. Vybrána byla taková zařízení, která mohou být využita i cyklisty.

Restaurace Bartoňova útulna Peklo - leží v krásném údolí řeky Metuje nedaleko Nového Města nad Metují. Nabízí stravování v restauraci, venkovní posezení, kiosek a dětské hřiště. V sezoně od března do října má otevřeno denně 11 - 22 hod. Mimo sezonu od října do března má otevřeno od čtvrtka do neděle 11 - 22 hod.

Hostinec Ve statku Provodov - Šonov - leží v obci nedaleko přehrady Rozkoš. Nabízí stravování s domácí venkovskou atmosférou a českou kuchyní. Otevřeno je od neděle do čtvrtka 9 - 22 hod a v pátek a v sobotu 9 - 23,30 hod.

Hotel Orlík Teplice nad Metují - hotel a restaurace ležící hned u vstupu do Teplických skal. Restaurace má kapacitu 70 míst, v létě nabízí posezení i na terase.

Jiráskova turistická chata na Dobrošově - restaurace s nejkrásnější rozhlednou do kraje leží nedaleko pevnosti Dobrošov. Má kapacitu 60 míst a v létě nabízí posezení i na terase a zahrádce. Otevřeno je pouze v letním období od pondělí do čtvrtka 11 - 16 hod, v pátek a sobotu 11 - 21 hod a v neděli 11 - 16 hod. [36] [37]

4.4.3 Dopravní služby

Tyto služby jsou v regionu zastoupeny automobilovou dopravou, autobusovou dopravou a železniční dopravou.

Automobilová doprava je v oblasti využívána nejvíce. Pro člověka je to nejpohodlnější a nejrychlejší druh dopravy a dostane se tak i do míst, kam jiné druhy dopravy nevedou.

Hlavní silniční tah, který prochází oblastí a spojuje ji i s celou ČR, je směrem od Jaroměře silnice E67. Ta v Náchodě Českou republiku opouští přes hraniční přechod do Polska. Ve směru na Broumov na ni navazuje silnice č. 303 vedoucí přes Hronov a Polici nad Metují. Ve směru na Úpici vede z Náchoda silnice č. 14 přes Červený Kostelec do Úpice a dále do Trutnova. Na tyto páteřní spojnice pak navazuje síť silnic nižších kategorií.

Město Náchod už mnoho let bojuje s každodenními zácpami, protože průjezd městem využívá i velké množství nákladní kamionové dopravy směřující do Polska. Situaci by měla vyřešit dostavba dálnice D11 z Hradce Králové přes Jaroměř do Trutnova a dále do Polska.

Autobusová doprava je v regionu také velmi rozšířená a hojně využívaná. Vedou zde dálkové spoje, které spojují přímo Broumov s Prahou, ale i velké množství místních spojů, které slouží k zajištění dopravní dostupnosti obyvatel a návštěvníků venkova do větších měst. Tento druh dopravy v regionu zajišťuje několik soukromých dopravních společností. Některé z nich v letní sezoně provozují i cyklobusy.

Železniční doprava není v oblasti příliš rozšířená. Kopíruje hlavně páteřní silniční spojení Jaroměře a Broumova a Jaroměře a Trutnova. Důležitým železničním uzlem je Starkoč, kde se křižují vlaky ve směru Trutnov - Praha a na ně navazující spoje do Náchoda a Broumova a také do Nového Města nad Metují.

Železniční i autobusová doprava je v celém Královéhradeckém kraji zapojena do projektu integrované dopravy IREDO. Cestující, kteří vlastní kartu IREDO, si tak mohou kupovat cenově výhodnější jízdenky.

4.5 Cykloturistika v Kladském pomezí

Podle www.kladskepomezi.cz [37] se v Kladském pomezí nachází celkem 27 cyklotras. Za páteřní cyklotrasu lze považovat cyklotrasu č. 22 zvanou Republiková, která měří 53 km a podél státních hranic spojuje Olešnici v Orlických horách s Adršpachem.

Na tuto páteřní cyklotrasu navazují další trasy různých délek, některé ji i částečně kopírují. Část tras je možné, vzhledem k jejich délce, využít samostatně, další trasy jsou kratší a slouží spíše jen k vzájemnému propojení delších cyklotras.

V délce nad 15 km je v oblasti značeno čtrnáct cyklotras, které nabízejí různé délky, různou obtížnost terénu a samozřejmě různé atraktivitu a zážitky.

Tato práce se zaměří právě na některé z těchto delších cyklotras.

Cyklotrasa č. 22 – Republiková

Délka: 53 km

Značení: silniční

Náročnost: střední, pro všechny typy kol

Trasa vede z Olešnice v Orlických horách, přes Dobrošov, Náchod, Hronov, Polici nad Metují, Teplice nad Metují a končí v Adršpachu.

Cyklotrasa č. 4000 – Okruh Stěny

Délka: 53 km

Značení: červené

Náročnost: střední, doporučené pro trekkingová a horská kola

Trasa vede z Police nad Metují přes Suchý Důl, rozcestí Pasa, Křinice, Martínkovice, Božanov, kde překračuje přechod do Polska. V Polsku pokračuje na Radkow, Stroczy Zakrent, Karlow, Ostru Góru, zde přes přechod opět zpět do České republiky do Machovské Lhoty, Machova, rozcestí Bělý a končí opět v Polici nad Metují.

Cyklotrasa č. 4001 – Vyhlídková cesta

Délka: 27 km

Značení: modré

Náročnost: střední, doporučené pro trekkingová a horská kola

Trasa vede opět z Police nad Metují přes Suchý Důl, rozcestí Hlavňov, Pasa, Ameriku, Martínkovice na Vyhlídku a dále na rozcestí Pod Božanovským Špičákem, Pánův Kříž, Slavný a končí v Suchém Dole.

Částečně využívá stejnou trasu s cyklotrasou 4000 – Okruh Stěny. V úseku Martínkovice – Pánův kříž je náročnější stoupání.

Cyklotrasa č. 4002 – Javoří hory

Délka: 35 km

Značení: modré

Náročnost: V Broumovské kotlině nízká, zbylá část střední až vysoká, doporučené pro trekkingová horská kola.

Trasa staruje v Hynčicích – pstruží líheň, přes Janovičky, lesní cesty Javořích hor, Šonov u Broumova, Otovice, Božanov, Machovský kříž, Řeřišný a končí v Machovské Lhotě. Částečně opět kopíruje nebo protíná jiné trasy.

Cyklotrasa č. 4018 – Okruh Boženy Němcové

Délka: 35

Náročnost: střední, doporučeno pro horská kola

Trasa začíná v Ratibořicích, vede přes Slatinský most, Havlovice, Devět křížů, Červený Kostelec, kolem rybníka Špinka do Řešetovy Lhoty, Třtic, Studnice a Zlíče a přes Českou Skalici zpět do Ratibořic.

Cyklotrasa č. 4020 – Stolové hory

Délka: 126 km

Značení: na českém území silniční cyklistické značky, na polském území jen místní tabulky s modrými pruhy a logo kola

Náročnost: střední, doporučeno pro trekkingová kola

Trasa začíná i končí v Polanica Zdroj a vede přes Szczytna, Stozsow, Golaczow, Kudowa Zdroj, hraniční přechod v Malé Čermné a dále Velké Poříčí, Hronov, Velký Dřevíč,

Bystré, Vernéřovice, Horní Adršpach, Dolní Adršpach, Zdoňov, kde se vrací do Polska. Zde pokračuje přes Mioszow, Golinsk, přes přechod ve Starostíně na Meziměstí, Ruprechtice, Hynčice, Heřmánkovice, Velkou Ves a Otovice. V Otovicích přechází opět do Polska přes přechod Tlumaczow do Gajowa, Radkowa, Wambierzyc, Chocieszowa a končí v Polanici Zdroj.

Cyklotrasa č. 4034 – Dolní Metuje

Délka: 31 km

Značení: silniční

Náročnost: lehká, pro všechny typy kol

Start trasy je v Josefově a vede přes Starý Ples, Šestajovice, Roztoky, Slavětín nad Metují, Černčice, Nové Město nad Metují, Peklo, Ostrovy do Bražce a končí v Náchodě – Starém Městě.

Cyklotrasa č. 4035 – Olešenka (z Pekla do Orlických hor)

Délka: 19 km

Značení: silniční

Náročnost: střední, kola horská a trekkingová

Počátek cesty je v Pekle a vede přes Doly, Rokolský Most, Zelinkův mlýn do Olešnice v Orlických horách.

Cyklotrasa č. 4036 – Kolem skal

Délka: 31 km

Značení: červené

Náročnost: střední, doporučené kolo horské a trekkingové

Trasa vede v okolí Adršpašsko-Teplických skal. Start je v Teplicích nad Metují a pokračuje na Adršpach, Libnou, Bukovou horu, zpět do Teplic nad Metují.

Cyklotrasa č. 4090 – Z Radvanic ke Slatinskému mostu

Délka: 33 km

Značení: modré

Náročnost: střední

Trasa začíná v Radvanicích na parkovišti u restaurace Majka. Pokračuje na Markoušovice, Suchovršice, Úpici, Maršov u Úpice, Křižanov, Mečov, Boušín ke Slatinskému mostu.

Cyklotrasa č. 4091 – Panskou cestou

Délka: 25 km

Značení: červené

Náročnost: lehká, pro kola horská a trekkingová

Počátek trasy je ve Lhotě u Trutnova a vede přes Bezděkov, Paseky v Jestřebích horách, Odolov na Krkavčinu, Horní Kostelec, Kostelecké Končiny a Horní Rybníky. Konec je v Zábrodí u rybníka Brodský.

Cyklotrasa č. 4094 – Do Jestřebích hor

Délka: 15 km

Značení: zelené

Náročnost: lehká, všechny typy kol

Trasa začíná v Úpici a směřuje na Havlovice, Vizmburk, Končiny, Rtyni v Podkrkonoší a přes Odolov končí v Jívce.

Cyklotrasa č. 4095 – Ze Rtyně k polským hranicím

Délka: 17 km

Značení: silniční

Náročnost: lehká, pro všechny typy kol

Start je ve Rtyni v Podkrkonoší a vede přes Červený Kostelec, Zábrodí, Kramolnu a Náchod a končí v Náchodě – Bělovsi na hraničním přechodu.

Cyklotrasa – Okruh T. G. Masaryka

Délka: 36 km

Značení: využití značení jiných cyklotras

Náročnost: střední, doporučeno pro kola horská a trekkingová

Trasa je pojmenovaná po prvním československém prezidentovi T. G. Masarykovi, který trávil dovolenou se svou rodinou ve Velkém Dřevíči u Hronova. Začíná v Náchodě – Bělovsi u hraničního přechodu a pokračuje do Hronova a Žďárek. Zde přechází do Polska a dále vede přes Pstraznou, Bukowinu, Janowice a Kudowu Zdroj zpět na hraniční přechod do Náchoda – Bělovse.

Využívá značení tras č. 22, 4020, 4281 a 4095. Na Polském území využívá zelené pásové značení.

4.5.1 Další služby spojené s cykloturistikou

Informační centra [37]

Informační centra jsou k dispozici ve všech městech Kladského pomezí a také v místech, která jsou turisty často vyhledávána a navštěvována. Jejich kompletní seznam je uveden v tabulce č. 10.

<i>INFORMAČNÍ CENTRA</i>		
<i>Název</i>	<i>Adresa</i>	<i>Kontakt</i>
Infocentrum Adršpach	Dolní Adršpach 26, 549 57 Teplice nad Metují	491 586 012 info@skalyardrspach.cz
Informační centrum Broumova	Mírové náměstí 105, 550 01 Broumov	491 524 168 info@broumov.net
Informační centrum Neumann Reisen	Opočenského 70, 550 01 Broumov	491 524 635 jan.neumann@tiscali.cz
Regionální informační centrum Broumova	Klášteří 1, 550 01 Broumov	733 739 728 sdmb@broumovsko.cz
Cestovní a informační centrum Červený Kostelec	5.května 603, 549 41 Červený Kostelec	498 100 657 info@casur.cz
Regionální informační centrum Česká Skalice	Legionářská 33, 552 03 Česká Skalice	491 453 870 infocentrum@ceskaskalice.cz
Informační centrum Hronov	Náměstí ČSA 500, 549 31 Hronov	491 483 646 info@mestohronov.cz
Informační centrum Jaroměř	Náměstí ČSA 16, 551 01 Jaroměř	491 847 220 info@jaromer-josefov.cz
Informační centrum Malé Svatoňovice	Nám. Karla Čapka 147, 542 34 Malé Svatoňovice	499 886 295 muzeum@malesvatonovice.cz
Městské informační centrum Náchod	Masarykovo náměstí 74, 547 01 Náchod	491 426 060 infocentrum@beraneknachod.cz
Městské informační centrum N. Město n. Met.	Husovo náměstí 1225, 549 01 N. Město n. Metují	491 472119, 731 627 741 info@muzeum-nmm.cz
Informační centrum Police nad Metují	Masarykovo náměstí 75, 549 54 Police n. Metují	491 421 501 infocentrum@policko.cz
Informační centrum Teplice nad Metují	Horní 13, 549 57 Teplice n. Metují	491 581 197 info@teplickeskaly.com
Informační centrum Úpice	Dr. A. Hejny 133, 542 32 Úpice	499 882 329 info@icupice.cz

Tabulka 10: Informační centra

Zdroj: www.kladskepomezí.cz

Cyklobusy

Na území Kladského pomezí zajišťuje provoz cyklobusů společnost CDS Náchod. V sezoně 2014 fungovaly dvě linky - linka modrá, která propojovala Náchod, Kudowa Zdroj,

Karlow, Broumov a linka červená na trase Hradec Králové, Jaroměř, Náchod, Adršpach, Pomezní boudy. Trasy obou linek jsou znázorněny na obrázku č. 6. V období od začátku června do konce září jezdily obě linky v sobotu, v neděli a o svátcích. V době letních prázdnin v červenci a v srpnu jezdily každý den. [31] [37] Jízdní řády obou linek cyklobusů jsou v příloze.

Obrázek 6: Mapa trasy cyklobusů

Zdroj: www.kladskepomezi.cz

Cykloprodejny a cykloservisy

Služby cykloprodejen jsou dostupné ve všech městech destinace. V některých městech jsou velké cykloprodejny, ale i menší soukromé provozovny.

Většina cykloprodejen zároveň poskytuje i služby spojené se servisem a opravami kol. Vzhledem k jejich velkému počtu jsou dále zmíněny pouze některé.

Náchod

Apollobikes, Kladská 1521, Náchod

Cyklo Tony, Mlýnská 304, Náchod

Broumov

Cyklo Tony, Mírové náměstí 130, Broumov

Hronov

KT Sport, T. G. Masaryka 24, Hronov

Nové Město nad Metují

Jiří Libra, V Aleji 745, Nové Město nad Metují

Jaroměř

Active sport, Hradecká 159, Jaroměř [37]

Úschovny a půjčovny kol

Tyto služby jsou v oblasti poskytovány ve velmi omezené míře a lidé o možnosti využití těchto služeb nemají informace. Ze strany cyklistů tyto služby nejsou ani moc vyžadovány. Úschovu kol nabízí například Hotel Hynek v Náchodě, Hostinec Ve statku v Provodově, Hotel Černý kůň v Červeném Kostelci nebo Apartmány U Kozárů v Adršpachu. Všechna tato zařízení poskytují tuto službu pouze pro cyklisty, kteří jsou zde ubytováni.

4.5.2 Projekt “Cyklisté vítání”

Tento projekt byl spuštěn v roce 2006. Jeho cílem bylo vytvoření certifikačního systému „Cyklisté vítání“ jako národního standardu kvality služeb cestovního ruchu pro skupinu účastníků cestovního ruchu - cyklisty a cykloturisty. Má za úkol prověřovat nabídku služeb ubytovacích a stravovacích zařízení kempů a turistických cílů určenou právě pro tuto skupinu účastníků a hodnotit jejich kvalitu.

Zařízení, která tento certifikát získají, jsou označena zelenobílou známkou s usmívajícím se kolem, jak je znázorněno na obrázku č. 7.

Obrázek 7: Logo “Cyklisté vítání”

Zdroj: www.cyklistevitani.cz

Podobné certifikační projekty probíhají i v ostatních evropských zemích a jejich cílem je právě snaha o zlepšení kvality poskytovaných služeb pro oblast cykloturistiky. [20]

Například ubytovací zařízení, pokud chtějí tento certifikát získat, musí splnit následující kritéria:

Základní požadavky, povinné [47]

1. možnost ubytování na jednu noc,
2. nabídka energeticky vydatných snídaní s minimem tuků (na požádání hosta jogurt, müsli, ovoce),
3. možnost vyprání a usušení oblečení a výstroje,
4. uzamykatelná místnost/boxy pro bezplatné uschování jízdních kol,
5. poskytnutí základního nářadí pro jednoduché opravy kol,
6. možnost umytí kola, základní vybavení pro mytí kola,
7. lékárnička,
8. informační tabule Cyklisté vítáni.

Doplňková nabídka pro ubytovací zařízení, min. 3 položky povinné

1. zajištění odvozu či přepravy zavazadel pro cyklisty,
2. zprostředkování výpůjčky kvalitních kol,
3. možnost zakoupení obědových balíčků,
4. poskytnutí základních náhradních dílů pro kola,
5. prodej cyklistických a turistických map okolí,
6. nabídka doporučených jednodenních výletů na kole v okolí,
7. seznam ubytovacích možností v regionu, které jsou vhodné pro cyklisty,
8. rezervační servis pro zajištění dalšího ubytování, které poskytuje služby pro cyklisty,
9. přístup na internet,
10. cizojazyčné informační materiály,
11. možnost dobíjení elektrokol.

5 Praktická část

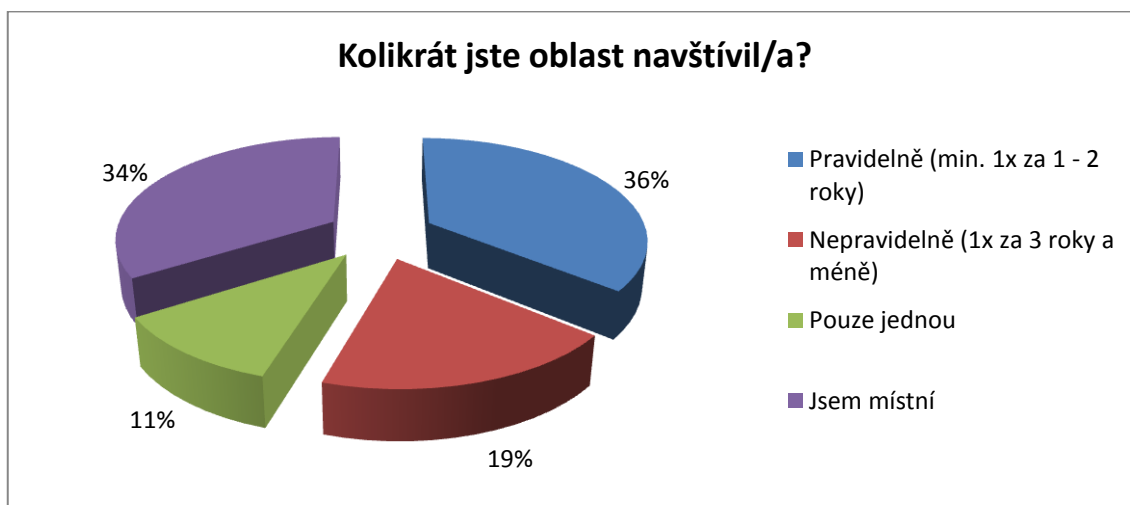
5.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo prováděno pomocí elektronického dotazníku, který byl respondentům zprostředkován pomocí webové stránky www.vyplnto.cz. Šetření probíhalo po dobu jednoho měsíce v létě 2014. Zúčastnilo se 326 respondentů.

Následně jsou graficky zobrazeny odpovědi respondentů na jednotlivé otázky a jsou doplněné hodnotícím komentářem.

V první otázce bylo zjištěno, jaký podíl respondentů tvoří místní, žijící v oblasti a ostatní návštěvníci. Při vyhodnocení některých následujících otázek byly vyloučeny odpovědi místních respondentů, aby výsledky nebyly nerelevantně zkreslovány. U každé otázky, kde toto bylo použito, je to uvedeno.

1. Kolikrát jste oblast navštívil/a?

Graf 1: Počet návštěv

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf ukazuje, že místní obyvatelé se zapojili do šetření podílem 34 %. Největší podíl ostatních respondentů tvoří pravidelní návštěvníci oblasti.

2. Důvod Vaší návštěvy?

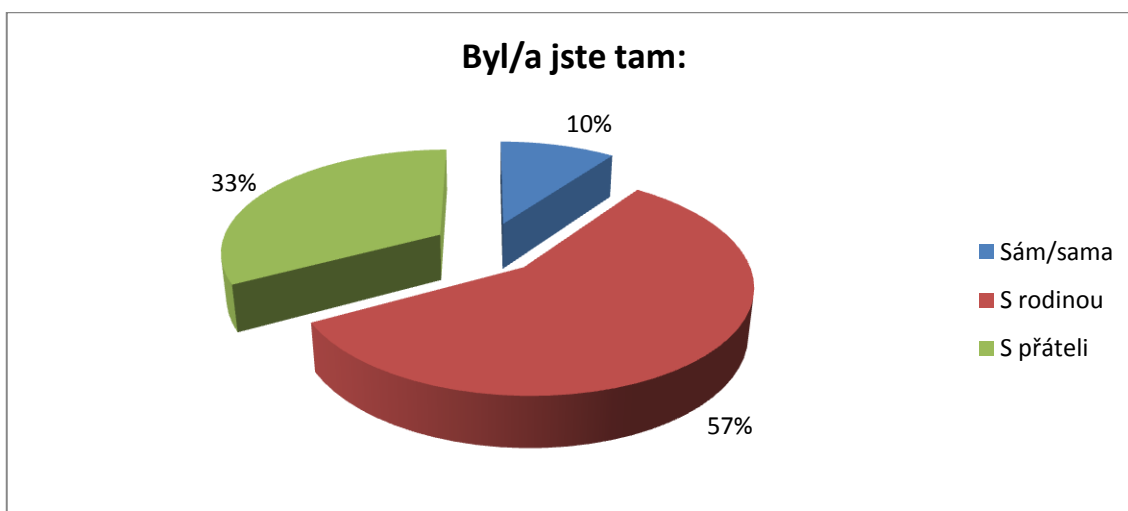

Graf 2: Důvod návštěvy

Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky měli respondenti možnost vybrat více odpovědí. Z nich vyplývá, že nejčastějším důvodem k návštěvě oblasti byla pro respondenty příroda. Tu upřednostnilo 35 % dotazovaných. I přesto, že tématem výzkumu byla cykloturistika, sport jako důvod návštěvy nebyl nejčastější odpovědí, volilo ho pouze 26 % dotazovaných.

3. Byl/a jste tam:

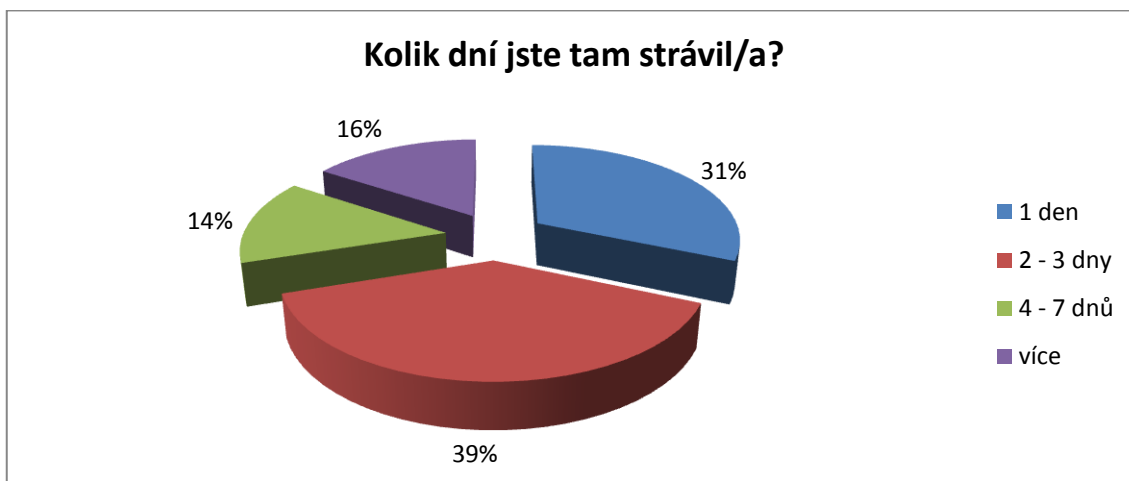
Graf 3: Spolucestující

Zdroj: Vlastní zpracování

Při vyhodnocení odpovědí na tuto otázku byly odpovědi místních vyloučeny. Jak lze z grafického znázornění vyčíst, nejvíce návštěvníků bylo v oblasti s rodinou a to 57 %

respondentů, jednalo se tedy převážně o rodinnou rekreaci či rodinné výlety. V 33 % byli návštěvníci v oblasti s přáteli. Sám/sama se vydalo do oblasti pouze 10 % návštěvníků.

4. Kolik dní jste tam strávil/a?

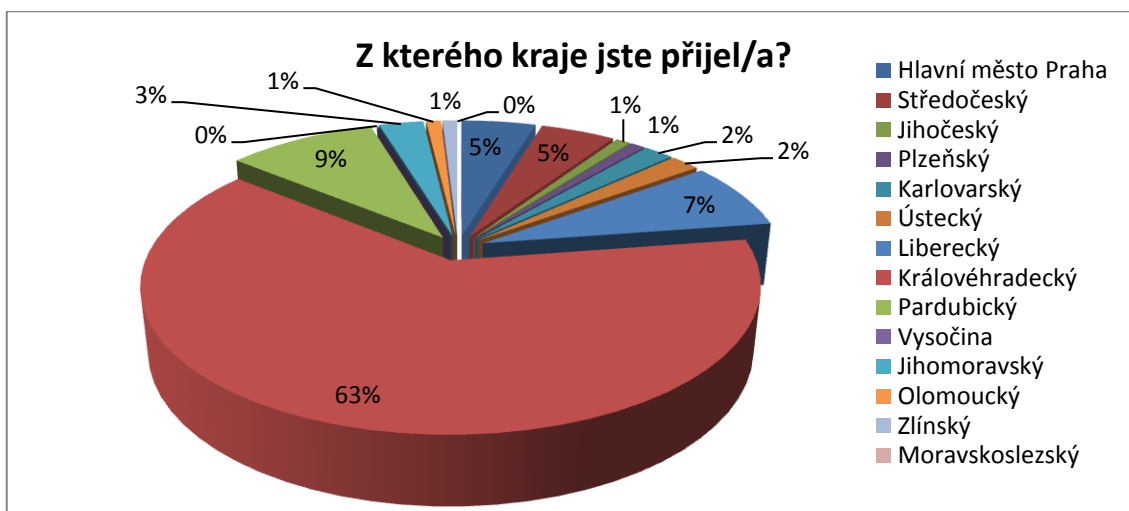

Graf 4: Počet dní strávených v oblasti

Zdroj: Vlastní zpracování

Také u této otázky byly při hodnocení vyloučeny odpovědi místních. Nejvíce návštěvníků uvedlo, že v oblasti strávili 2 – 3 dny. Tuto odpověď volilo 39 % dotazovaných. Jeden den v oblasti strávilo 31 %, 4 – 7 dnů 14 % a více než 7 dnů 16 % návštěvníků.

5. Z kterého kraje jste přijel/a?

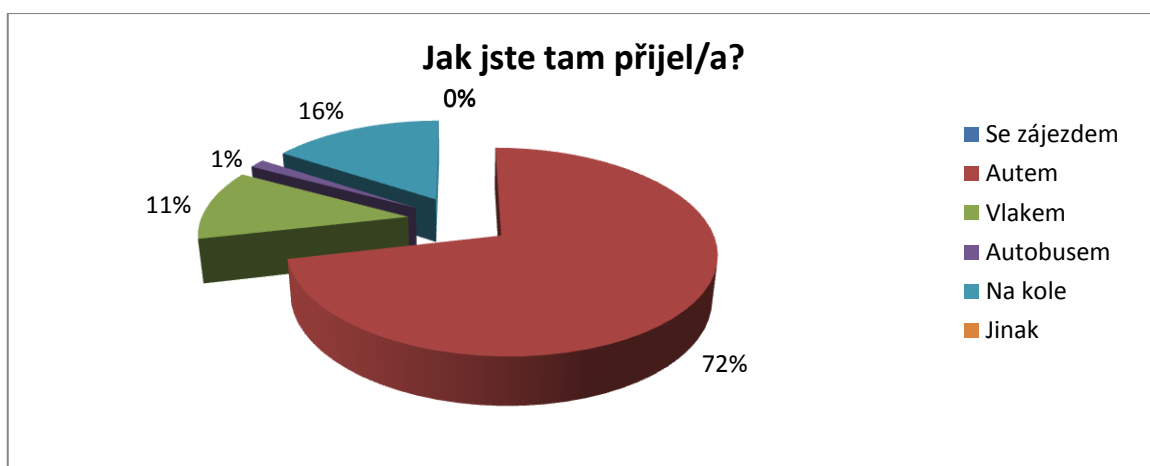
Graf 5: Kraj původu návštěvníka

Zdroj: Vlastní zpracování

Výzkumu se zúčastnilo nejvíce respondentů z Královéhradeckého kraje – 63 %. Při vyloučení místních je podíl respondentů z tohoto kraje 45 %. Následují respondenti z kraje Pardubického – 9 % a Libereckého – 7 %.

Z těchto výsledků lze usuzovat, že do oblasti jezdí nejvíce návštěvníci z okolí oblasti, což je možné vysvětlit tak, že je jednodušší podnikat výlety na kole v blízkém okolí.

6. Jak jste tam přijel/a?

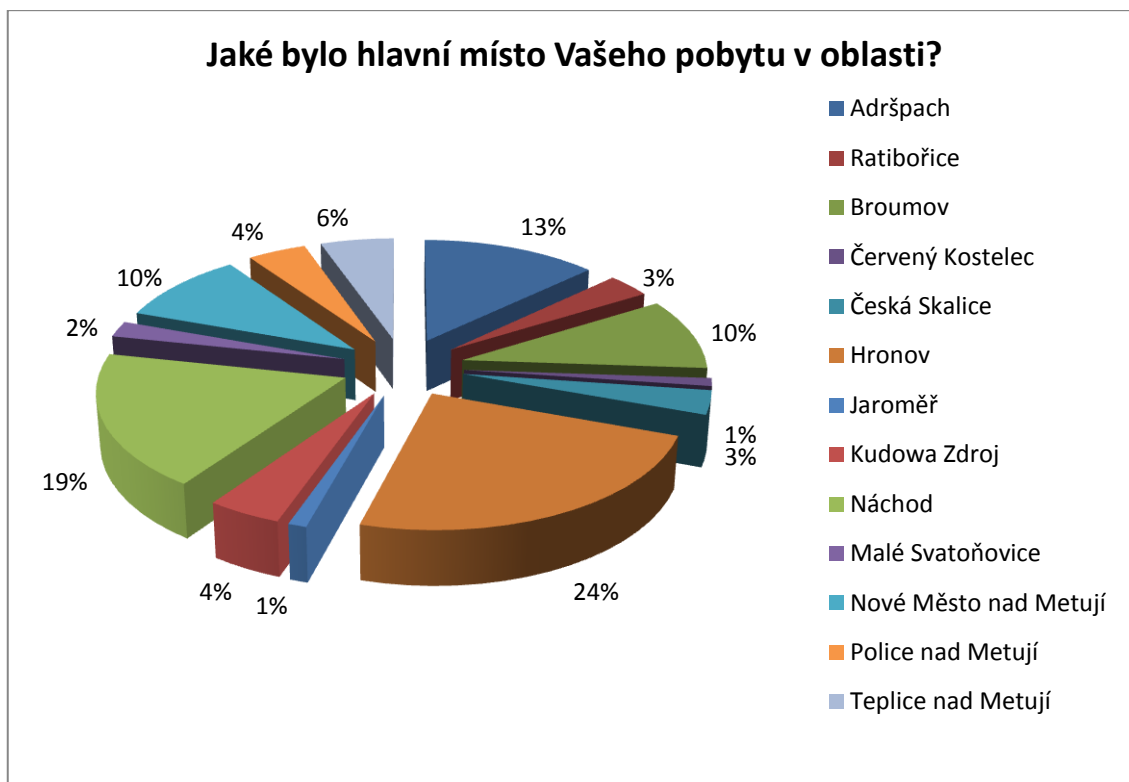

Graf 6: Způsob dopravy do oblasti

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf u této otázky ukazuje, že nejvíce využívaným způsobem dopravy do oblasti je auto. Trochu překvapivě dalším nejčastěji zastoupeným způsobem dopravy bylo uváděno kolo, až poté vlak a autobus. Při vyhodnocování odpovědí byly vyloučeny odpovědi místních respondentů. Nikdo z dotazovaných nebyl v oblasti se zájezdem.

7. Jaké bylo hlavní místo Vašeho pobytu v oblasti?

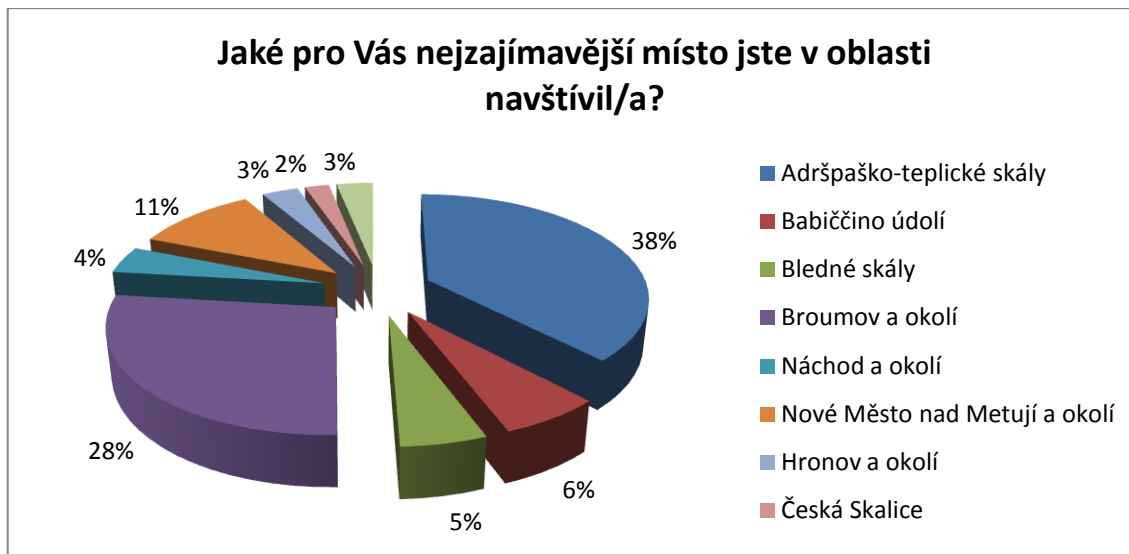
Graf 7: Hlavní místo pobytu

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů po dobu svého pobytu pobývalo v Hronově – 24 % a v Náchodě – 19 %. 13 % návštěvníků zvolilo jako hlavní místo svého pobytu Adršpach. Často také respondenti uváděli Nové Město nad Metují a Broumov. U obou měst to bylo shodně 10 % dotazovaných.

Protože lze předpokládat, že místní uváděli místo svého trvalého bydliště, byly následně jejich odpovědi vyloučeny. Poté byl nejčastěji jako místo hlavního pobytu uváděn Adršpach, následoval Broumov, Hronov, Náchod, Nové Město nad Metují a Teplice nad Metují.

8. Jaké pro Vás nejzajímavější místo jste v oblasti navštívil/a?

Graf 8: Nejzajímavější místo

Zdroj: Vlastní zpracování

Za nejzajímavější místo v oblasti označilo 38 % respondentů Adršpaško-teplické skály. Broumov a okolí uvedlo 28 % respondentů, Nové Město nad Metují pak 11 % respondentů.

Pro přesnější informace byly opět vyloučeny odpovědi místních. I přesto byly jako nejzajímavější místo vybrány Adršpaško-teplické skály. Následovalo Babiččino údolí a pak Bledné Skály v Polsku, Broumovsko, Hvězda, Ostaš a Peklo.

9. Jaký způsob ubytování jste využil/a?

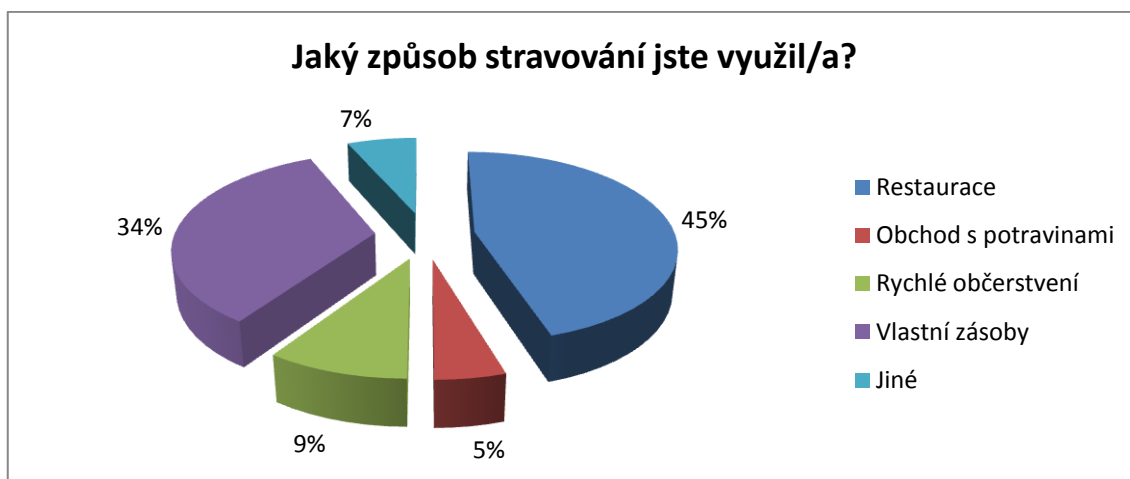

Graf 9: Využitý způsob ubytování

Zdroj: Vlastní zpracování

Po vyloučení odpovědí místních graf zobrazuje, že nejvíce návštěvníci využili ubytování u přátel a známých – 29 %. Ve velké míře byly také využívány penziony – 28 %. Hotely, kempy a vlastní chaty/chalupy uváděli návštěvníci jako způsob ubytování zhruba stejným poměrem.

10. Jaký způsob stravování jste využil/a?

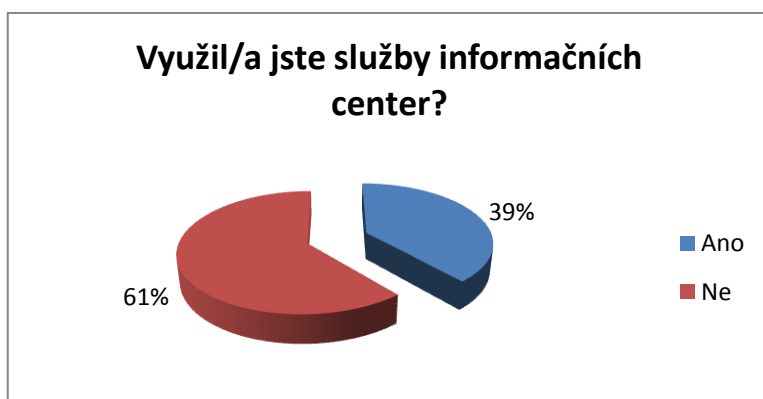

Graf 10: Využitý způsob stravování

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je vidět na tomto grafu, nejvíce respondentů využilo ke stravování restaurace. Tuto možnost volilo 45 % z nich. Menší podíl – 34 % pak uvedlo, že se stravovali z vlastních zásob. Rychlé občerstvení, obchody s potravinami a jiný způsob stravování návštěvníci příliš nevyužívali.

11. Využil/a jste služby informačních center?

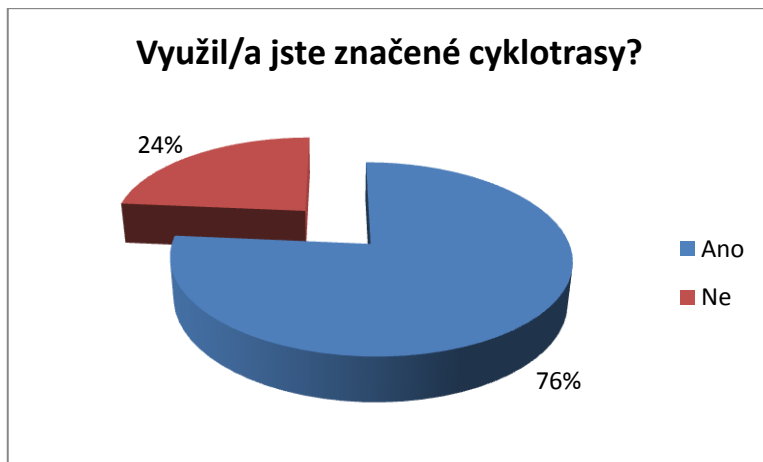

Graf 11: Využití infocenter

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je v grafu znázorněno, služeb informačních center využilo pouze 39 % respondentů.

12. Využil/a jste značené cyklotrasy?

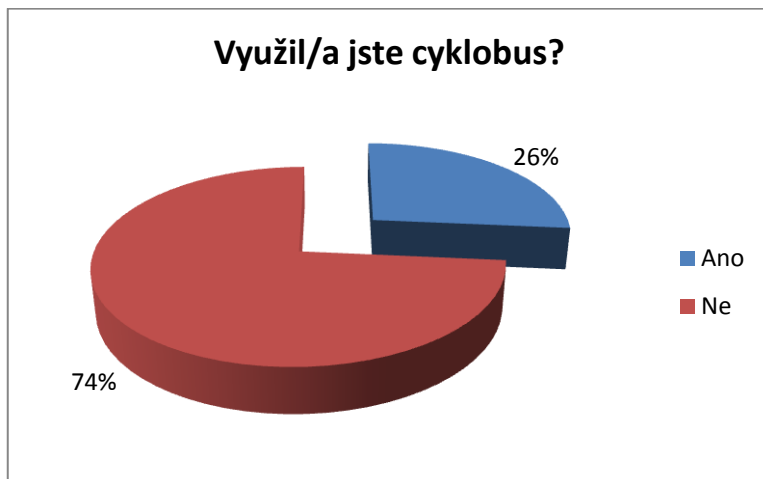

Graf 12: Využití cyklotras

Zdroj: Vlastní zpracování

Značené cyklotrasy při svých výletech v oblasti využívalo 76 % dotazovaných. Zbýlých 24 % plánovalo své vlastní trasy.

13. Využil/a jste cyklobus?

Graf 13: Využití cyklobusů

Zdroj: Vlastní zpracování

K přesunům v oblasti nebo k jiným účelům využilo cyklobusy pouze 26 % návštěvníků.

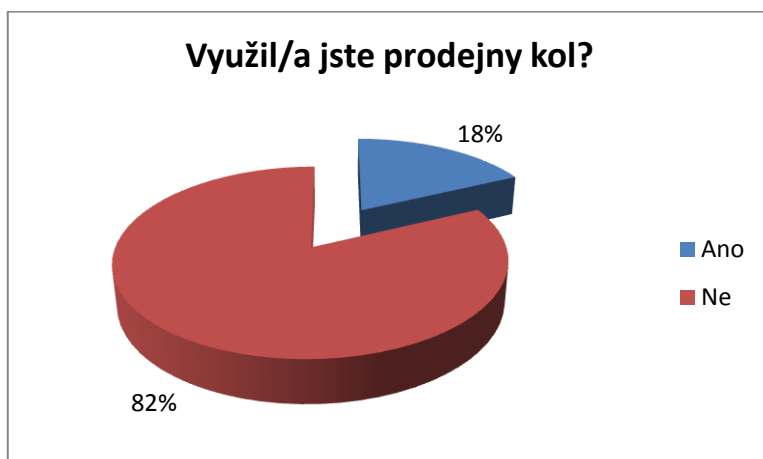
14. Využil/a jste úschovny kol?

Graf 14: Využití úschoven kol Zdroj: Vlastní zpracování

Nejméně využívanou službou, jak z výsledků šetření vyplývá, jsou úschovny kol. Využila jich pouze 4 % respondentů. Tento výsledek může být způsoben malým množstvím úschoven v oblasti nebo nedostatečnou informovaností o jejich existenci.

15. Využil/a jste prodejny kol?

Graf 15: Využití prodejen kol Zdroj: Vlastní zpracování

K nákupu doplňků, součástek a dalších potřeb pro kolo a cyklisty využilo cykloprodejny během svého pobytu pouze 18 % dotazovaných.

16. Využil/a jste servisy kol?

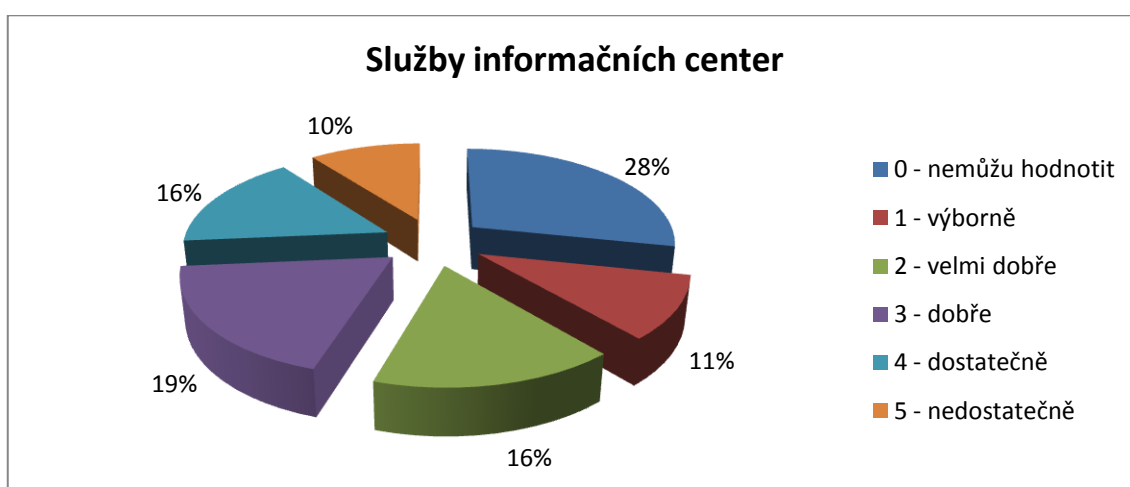
Graf 16: Využití servisů kol

Zdroj: Vlastní zpracování

Také služby servisů kol nebyly návštěvníky příliš využívány. Kladně na tuto otázku odpovědělo pouze 25 % respondentů.

17. Jak byste ohodnotil/a tyto služby?

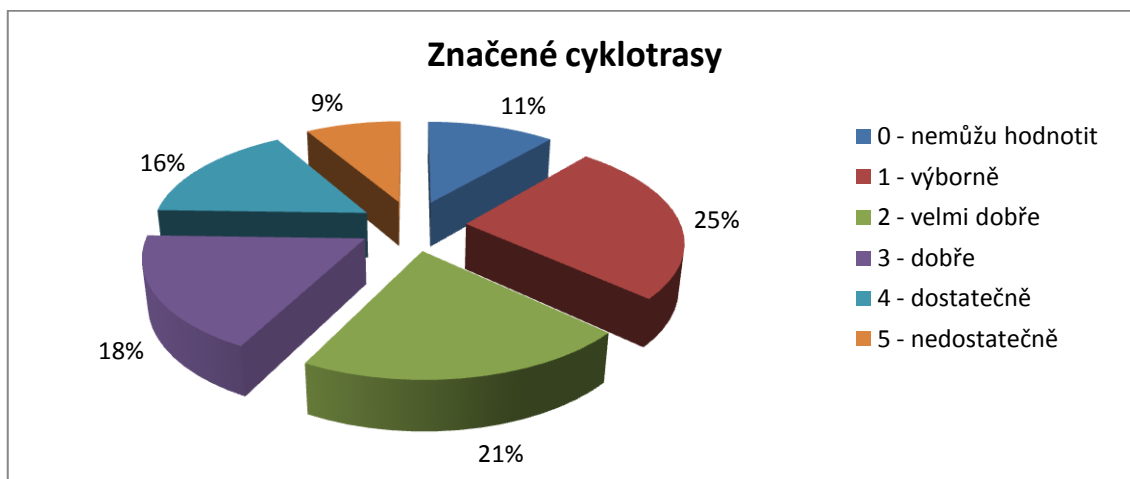
Následující grafy znázorňují hodnocení kvality jednotlivých služeb, u kterých se v předchozích otázkách respondenti vyjadřovali, zda je při svém pobytu v oblasti využili nebo ne. Pro hodnocení byla použita škála hodnocení jako ve škole – 1-výborně až 5-nedostatečně. Byla přidána možnost 0-nemůžu hodnotit. Bohužel ve většině hodnocení se tato volba objevuje nejčastěji. To koresponduje se skutečností, že většina návštěvníků sledované služby nevyužívala.

Graf 17: Hodnocení služeb infocenter

Zdroj: Vlastní zpracování

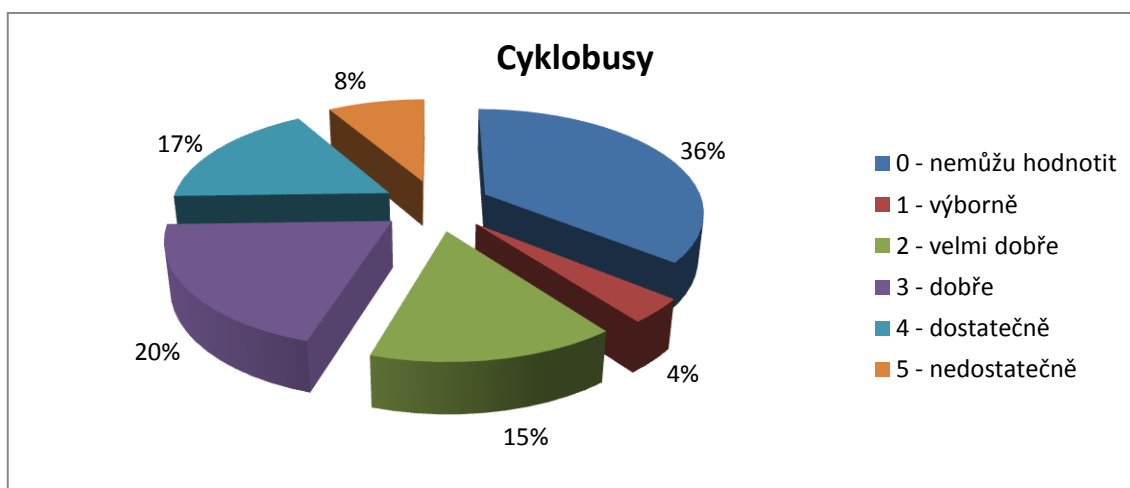
Služby informačních center hodnotilo známkou 1-výborně 11 % dotazovaných. Když pomíneme odpovědi, kdy služba nebyla hodnocena, nejčastěji byly služby hodnoceny známkou 3-dobře. Kvalitu služeb lze tedy hodnotit jako průměrnou.

Graf 18: Hodnocení cyklotras

Zdroj: Vlastní zpracování

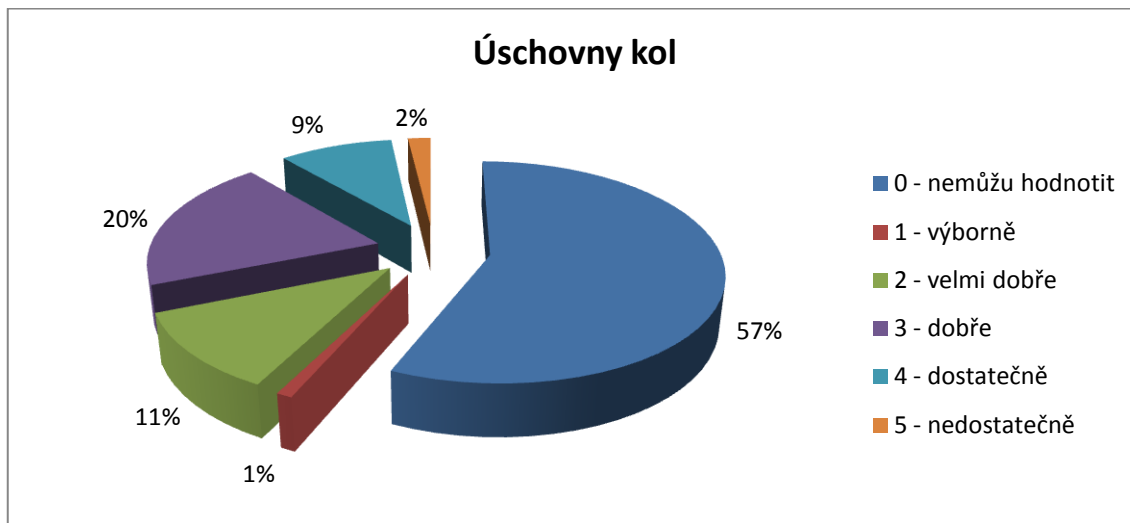
Jak je patrné z odpovědí na předchozí otázky, značené cyklotrasy byly jednou z nejvíce využívaných služeb v oblasti. Proto jejich kvalitu nehodnotilo pouze 11 % návštěvníků. Nejčastěji byly hodnoceny známkou 1-výborně. Za nedostatečné je považuje 9 % respondentů.

Graf 19: Hodnocení služeb cyklobusů

Zdroj: Vlastní zpracování

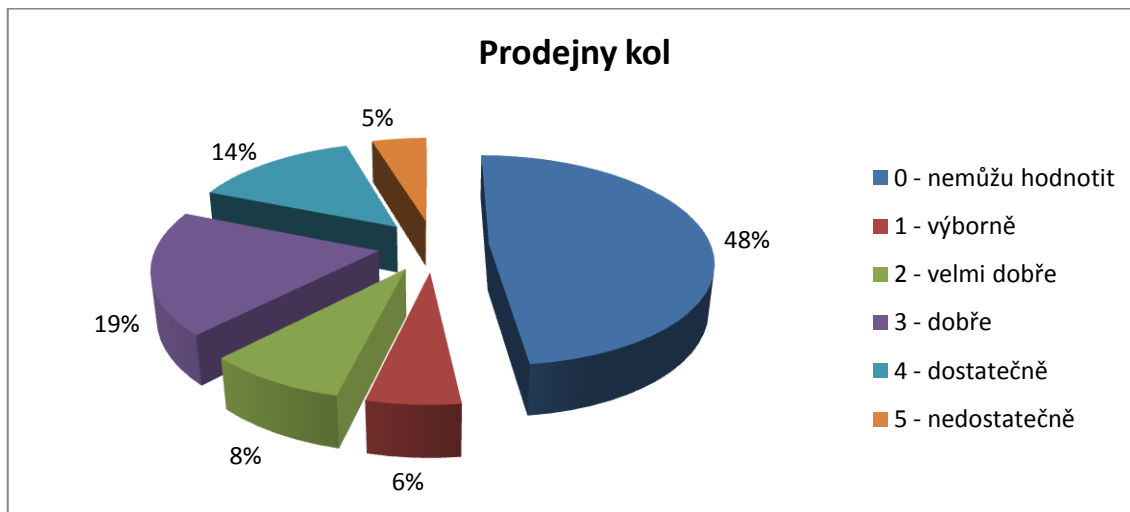
Při hodnocení kvality služeb cyklobusů se opět nejvíce objevovala odpověď 0-nemůžu hodnotit. Poté byly služby nejčastěji hodnoceny jako 3-dobře, tedy průměrné kvality.

Graf 20: Hodnocení služeb úschoven kol

Zdroj: Vlastní zpracování

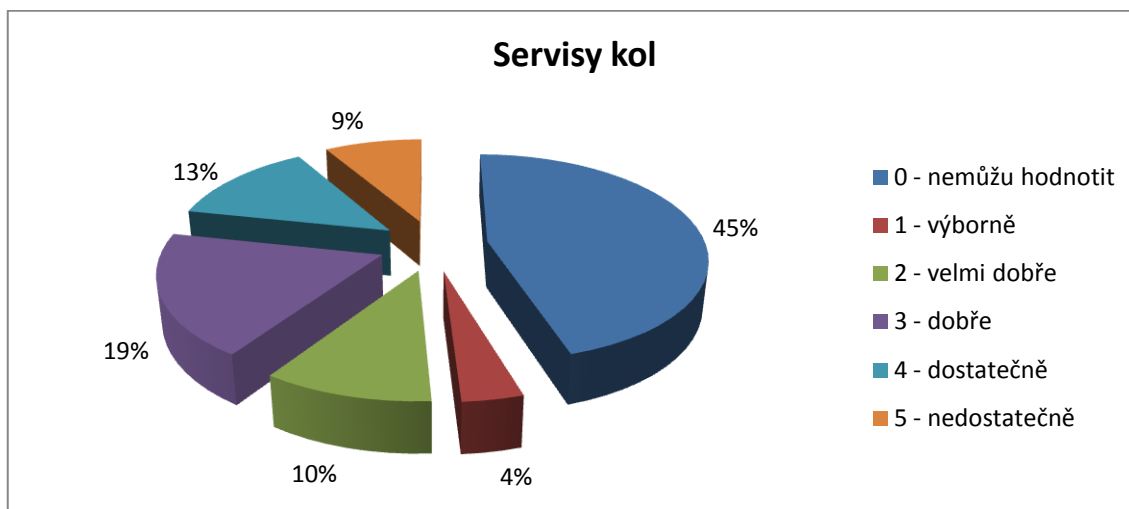
I přesto, že služby úschoven kol využila jen 4 % návštěvníků, jejich kvalitu hodnotilo více dotazovaných. Nejvíce byly hodnoceny jako 3-dobře, tedy průměrné kvality. Také u této otázky je nejčastější odpovědí 0-nemůžu hodnotit.

Graf 21: Hodnocení služeb prodejen kol

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výsledků šetření je patrné, že ani služby prodejen kol nevyužilo příliš mnoho dotazovaných. Proto i zde je nejčastější odpovědí 0-nemůžu hodnotit. Další odpovědi hodnotí jejich služby známkou 3-dobře, tedy opět průměrné kvality.

Graf 22: Hodnocení služeb servisů kol

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je na tomto grafu znázorněno, kvalita služeb servisů kol byla hodnocena jako většina služeb známkou 3-dobře. Také zde převažovaly odpovědi 0-nemůžu hodnotit.

18. Které další služby v oblasti postrádáte?

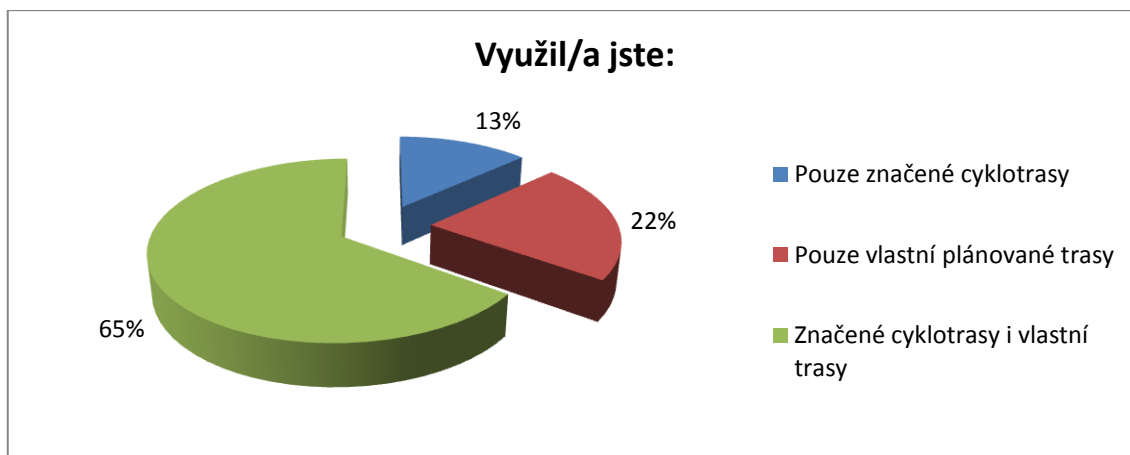
Tato otázka byla nepovinná, ne všichni respondenti na ni proto odpovídali.

123 respondentů se vyjádřilo, že by uvítali lepší kvalitu cyklostezek. Nejčastěji zmiňovali jejich vyvedení mimo silnice a tím zvýšení bezpečnosti a také úpravu povrchu asfaltem. Tím by se rozšířila možnost využití pro in-line.

78 respondentů bylo nespokojeno se službami. Požadují větší počet a kvalitnější možnosti stravování podél cyklostezek, stojany na kola nebo úschovny kol u restaurací a nespokojeni jsou také s otvírací dobou servisů a prodejen kol.

V menší míře návštěvníci připomínkovali zlepšení kvality sportovišť, chybějící wellness, volné wifi připojení k internetu a lepší pokrytí území signálem našich mobilních operátorů.

19. Využil/a jste:

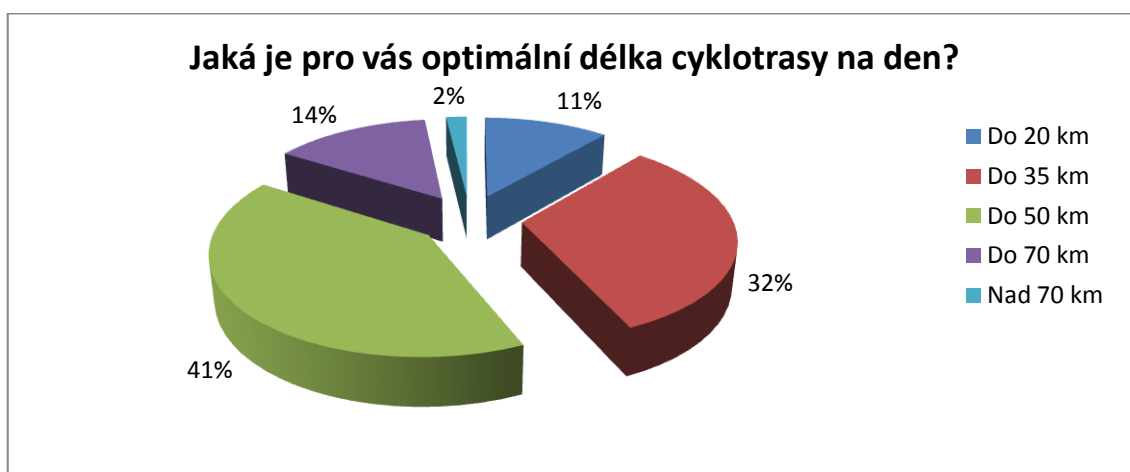
Graf 23: Využití cyklotras

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tohoto grafu lze vyčíst, že naprostá většina respondentů při svých výletech v Kladském pomezí kombinovala nabídku značených cyklotras s plánováním vlastních tras. Tuto variantu volilo 65 % návštěvníků.

Vlastní plánované trasy bez značených cyklotras využilo 22 % návštěvníků a jen 13 % dotazovaných se při svých výletech drželo pouze značených cyklotras.

20. Jaká je pro Vás optimální délka cyklotrasy na den?

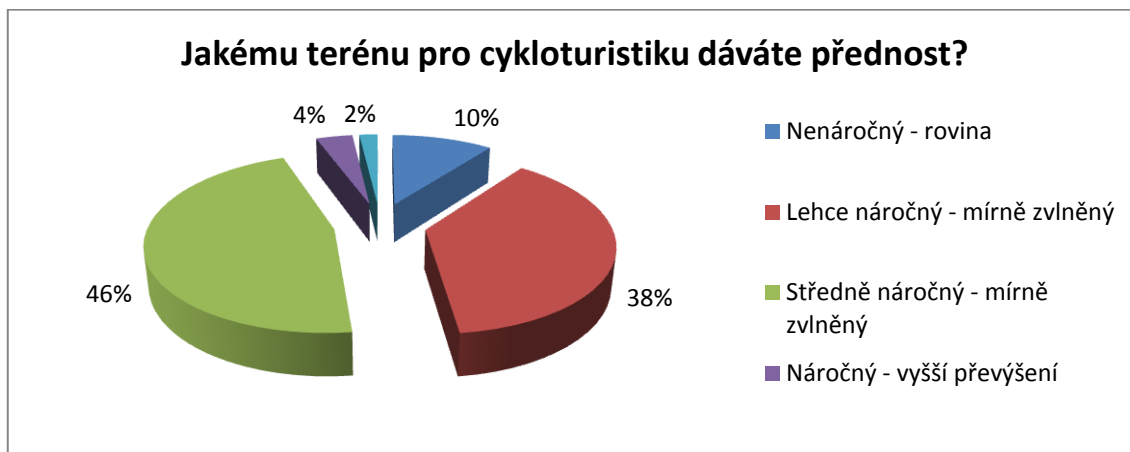
Graf 24: Optimální délka cyklotrasy

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je vidět na tomto grafu, nejvíce respondentů považuje optimální délku cyklotrasy do 50 km za den. Takto se vyjádřilo 41 % z nich. Dalších 32 % upřednostňuje cyklotrasy do 35

km za den. 14 % návštěvníků uvedlo, že preferují trasy do 70 km za den, 11 % se přiklonilo ke kratším vzdálenostem do 20 km a pouze 2 % uvedlo, že optimální délka je pro ně více než 70 km za den.

21. Jakému terénu pro cykloturistiku dáváte přednost?

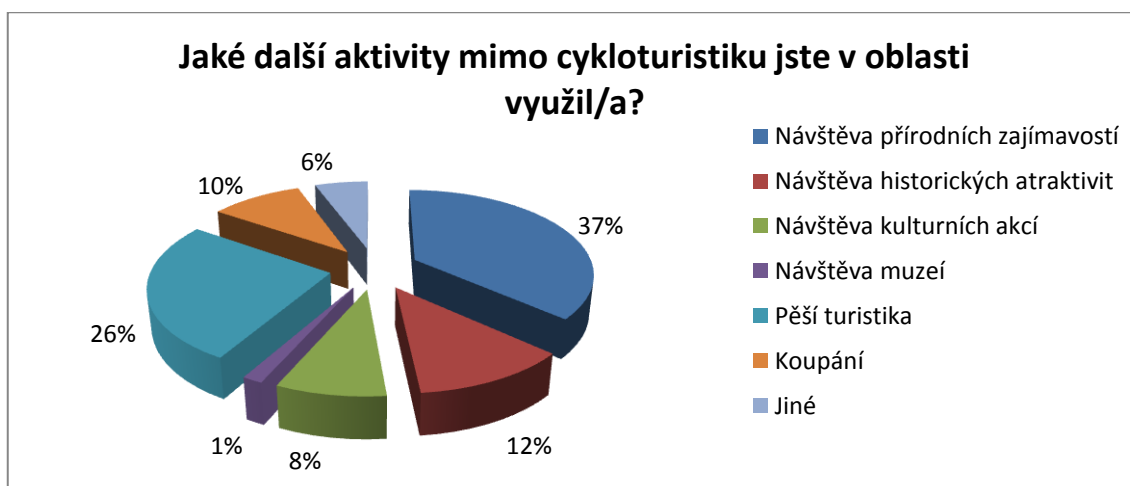

Graf 25: Preference obtížnosti cyklotras

Zdroj: Vlastní zpracování

Z odpovědí vyplývá, že středně náročný terén preferuje téměř polovina dotazovaných – 46 %. Lehce náročný terén upřednostňuje 38 % a nenáročný terén 10 % návštěvníků.

22. Jaké další aktivity mimo cykloturistiku jste v oblasti využil/a?

Graf 26: Využití dalších aktivit

Zdroj: Vlastní zpracování

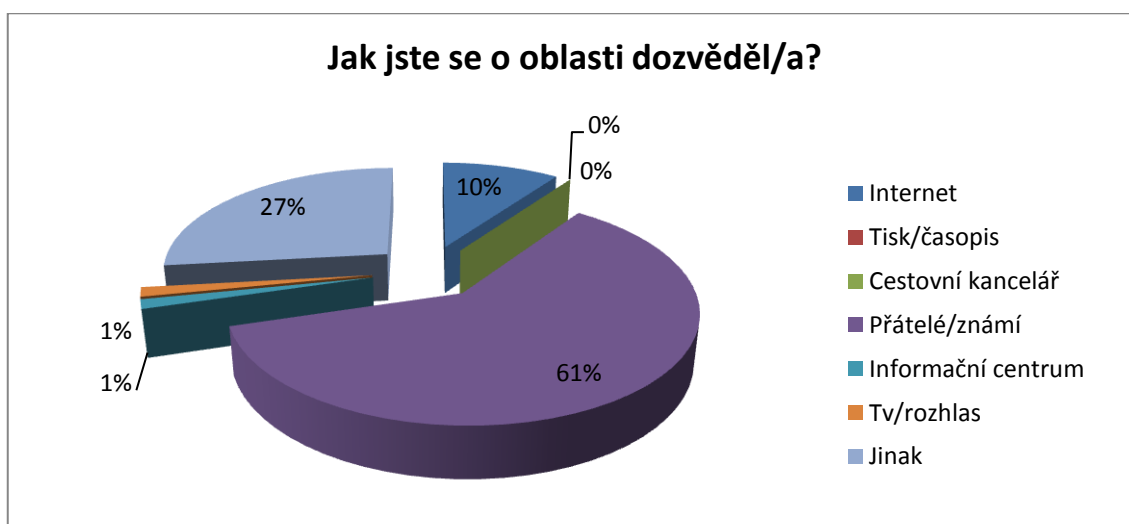
U této otázky bylo možné vybrat až 3 odpovědi. Nejčastěji návštěvníci uvedli, že kromě cykloturistiky se věnovali návštěvě přírodních zajímavostí. Tuto odpověď volilo 37 % z nich. Pěší turistiku jako doplňkovou aktivitu vybralo 26 %. Následovala návštěva historických atraktivit – 12 %, koupání – 10 %, návštěva kulturních akcí – 8 %.

23. Jaké další aktivity v oblasti postrádáte?

Tato otázka byla opět nepovinná, proto na ni ne všichni respondenti odpověděli. 137 respondentů uvedlo, že žádnou další aktivitu nepostrádají, s nabídkou jsou spokojeni. Ostatní odpovědi se týkaly hlavně možností koupání v oblasti – chybí vodní park – 53 odpovědí, chybí plavecký bazén na úrovni – 22 odpovědí, chybí koupání v přírodě – 14 odpovědí.

Dalších 13 respondentů uvedlo, že postrádají více aktivit pro děti.

24. Jak jste se o oblasti dozvěděl/a?

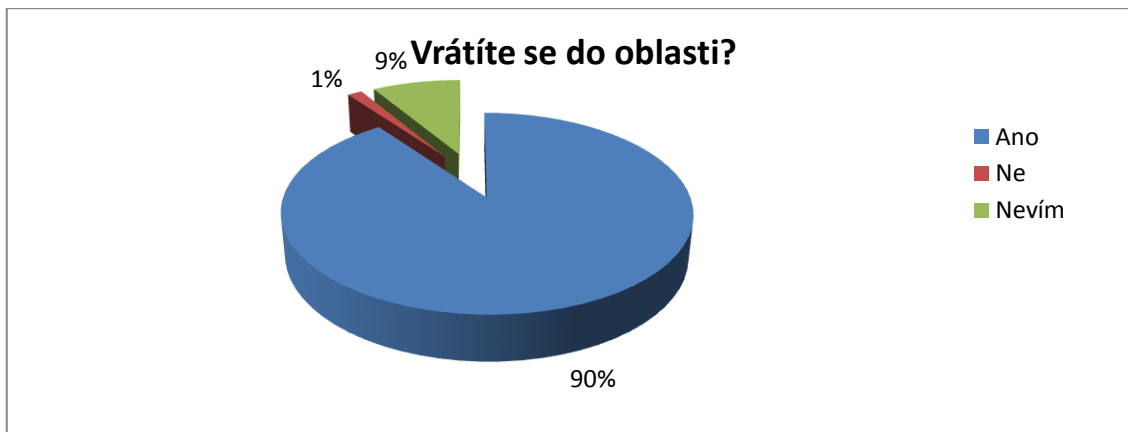

Graf 27: Dostupnost informací

Zdroj: Vlastní zpracování

Při vyhodnocování této otázky byly vyloučeny odpovědi místních. Jak graf znázorňuje, nejvíce návštěvníků získalo informace o oblasti od přátel a známých. Tuto odpověď uvedlo 61 % z nich. Jiný způsob jako zdroj informací označilo 27 %, internet 10 % respondentů.

25. Vrátíte se do oblasti?

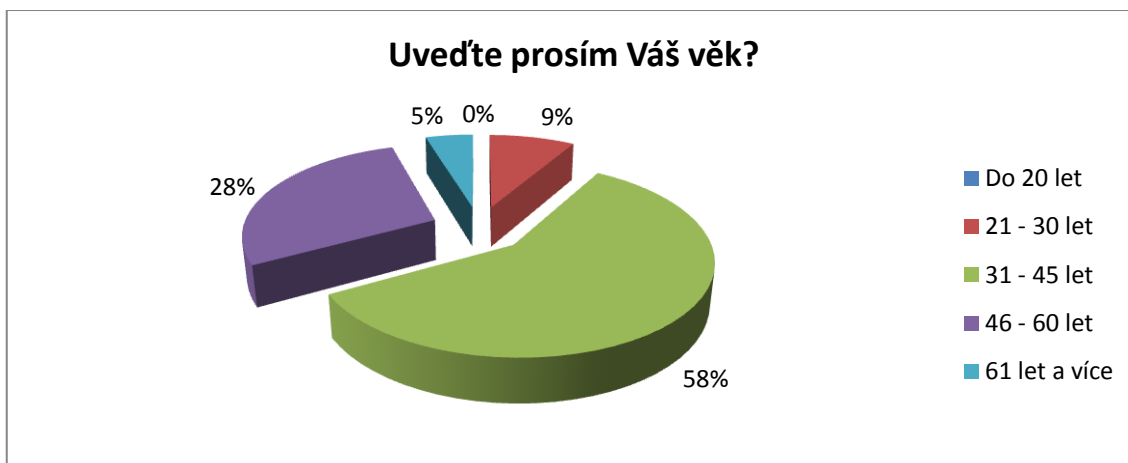
Graf 28: Možnost návratu do oblasti

Zdroj: Vlastní zpracování

Při vyhodnocování odpovědí byly opět vyloučeny odpovědi místních.

Naprostá většina respondentů – 90 % uvedla, že se do oblasti vrátí. 9 % návštěvníků neví a pouze 1 % se do oblasti již nechce znovu vrátit.

26. Uveďte prosím Váš věk?

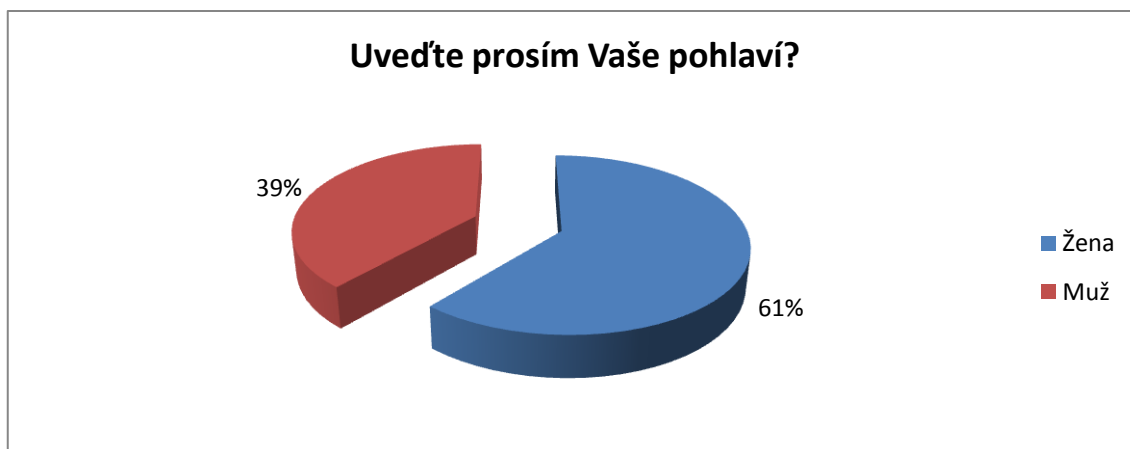
Graf 29: Věková struktura dotazovaných

Zdroj: Vlastní zpracování

Mezi respondenty byla nejvíce zastoupená věková kategorie 31 – 45 a to 58 %. Následovala kategorie 46 – 60 let.

Zajímavé je, že věková kategorie do 20 let se dotazníkového šetření vůbec nezúčastnila.

27. Uvedte prosím Vaše pohlaví?

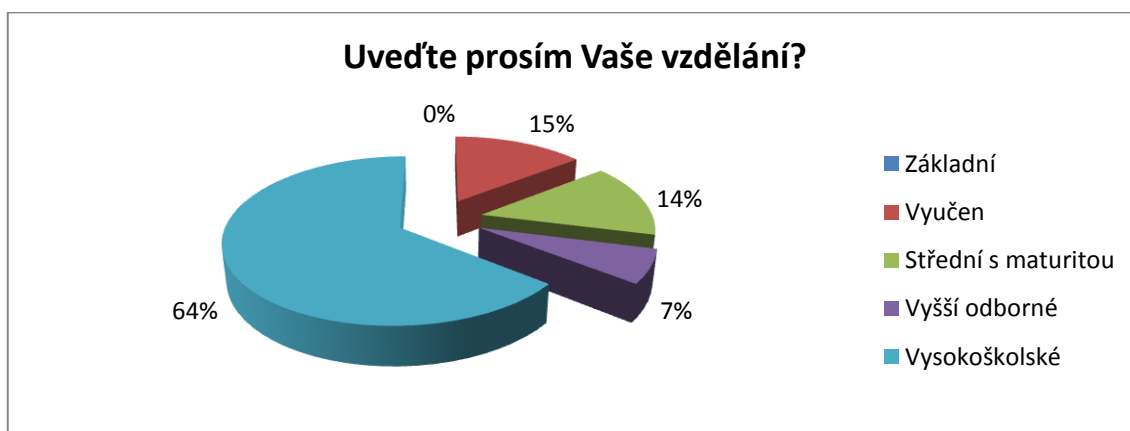

Graf 30: Struktura dotazovaných podle pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že z 326 respondentů bylo 61 % žen a 39 % mužů.

28. Uvedte prosím Vaše vzdělání?

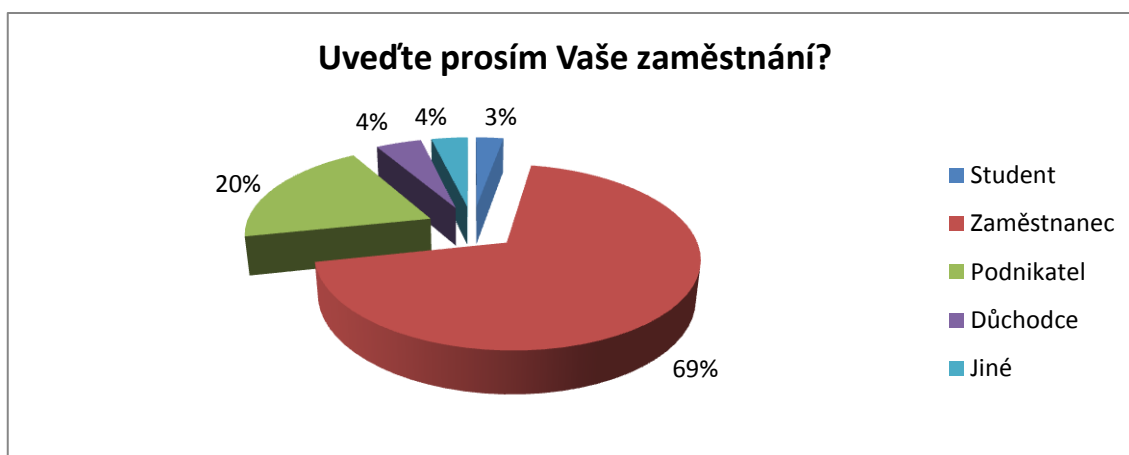

Graf 31: Struktura dotazovaných podle vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z hlediska dosaženého vzdělání byli mezi respondenty nejvíce zastoupení vysokoškolsky vzdělaní lidé – 64 %. Téměř stejně byli zastoupení respondenti se středoškolským vzděláním – 14 % a vyučení – 15 %. Lidé se základním vzděláním se dotazníkového šetření vůbec nezúčastnili.

29. Uveďte prosím Vaše zaměstnání?

Graf 32: Struktura dotazovaných podle zaměstnání

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejpočetnější zastoupení z pohledu zaměstnání měli mezi dotazovanými zaměstnanci. Jejich podíl byl 69 %. Dále následovali podnikatelé s podílem 20 %. Studenti, důchodci a jiný typ zaměstnání byli zastoupeni zhruba stejným poměrem.

5.2 Vlastní terénní šetření

Vlastní terénní šetření probíhalo tak, že autorka na kole projela některé cyklotrasy v Kladském pomezí. Během cest sledovala služby cestovního ruchu, které bylo možné využít, a kvalitu jejich poskytování.

Ze čtrnácti cyklotras v oblasti, které jsou delší než 15 km, bylo vybráno šest cyklotras, na kterých proběhlo vlastní terénní šetření. Tyto cyklotrasy byly autorkou vyhodnoceny jako nejzajímavější nebo nejdůležitější.

Šetření probíhalo během letní sezony roku 2014 od května do září ve víkendových dnech.

5.2.1 Cyklotrasa č. 22 - Republiková

Tato cyklotrasa byla vyhodnocena jako nejdůležitější cyklotrasa v oblasti. Jedná se o páteřní trasu Kladského pomezí. Její počátek je v Olešnici v Orlických horách, tedy ještě mimo sledovaný region a vede přes Dobrošov, Náchod, Hronov, Polici nad Metují a

Teplíce nad Metují. Končí v Adršpachu. Do budoucna je v plánu její prodloužení a tak spojení Orlických hor a Krkonoš.

Většina trasy je vedena po silnicích s běžným automobilovým provozem. Úsek z Hronova do Police nad Metují je dokonce vedený po hlavní silnici, která spojuje Náchod a Broumov a kde je poměrně hustý provoz. V Polici nad Metují je cyklotrasa odkloněna do Žďáru nad Metují a tedy na vedlejší silnice. Takto pokračuje až do Adršpachu. Pouze úsek z Náchoda do Hronova je svedený na cyklostezku s asfaltovým povrchem a úsek od vstupu do Teplických skal do Adršpachu na cyklostezku se zpevněným povrchem, tedy zcela mimo automobilový provoz.

Až na několik sjezdů hned na počátku trasy, je terén cesty do kopce. I přesto, že stoupání během cesty nejsou nijak prudká, protože se jedná o trasu dlouhou zhruba 53 km, je řazena mezi trasy středně náročné.

Celá trasa nabízí spoustu možností k odpočinku a návštěvám různých atraktivit - přírodních, historických atd. Jednotlivá zajímavá místa byla popsána v teoretické části práce - Dobrošov, Náchod, Hronov, Adršpach.

Během cesty je také možné využít různých forem občerstvení - restaurace v Borové, České Čermné, Jiráskova chata na Dobrošově, mnoho restaurací v Náchodě, Hronově, Polici nad Metují, Teplících nad Metují i Adršpachu. Některé jsou přímo podél trasy, za některými je nutné odbočit z trasy a projet městem. Kromě restaurací je v některých místech možné využít i rychlého občerstvení ve stáncích, bufetech a kioscích. V sezoně je většina těchto zařízení běžně dostupná během celého týdne, ne jen o víkendu.

Většina restaurací nabízí i ubytovací služby, proto není problém cestování přerušit, ubytovat se a pokračovat v cestě další den.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centra - jsou dostupná ve všech větších městech po trase - Náchod, Hronov, Police nad Metují, Teplíce nad Metují i Adršpach.

Cykloprodejny - také cykloprodejny jsou k dispozici ve všech větších městech - Náchod, Hronov, Police nad Metují, Teplíce nad Metují. Většina cykloprodejen zároveň nabízí i

služby cykloservisů. O víkendu je bohužel problém s jejich dostupností, většina z nich má otevřeno pouze v sobotu dopoledne a pak už mají zavřeno.

Cyklobusy - na cestu do Olešnice v Orlických horách je v sezoně možné využít linku cyklobusu, které vyjíždí z Nového Města nad Metují do Náchoda a přes Olešnici v Orlických horách dále pokračuje do Deštného v Orlických horách a na Šerlich. Cyklobus vyjíždí z Nového Města nad Metují v 7,30 hodin a v Olešnici v Orlických horách je v 9,00 hodin.

Na zpáteční cestu z Adršpachu je možné také využít cyklobus. Ten odjíždí z Adršpachu - Skály v 17,35 hodin a jede až do Náchoda.

Vlaky - Další možností je vlakové spojení z Adršpachu do Trutnova nebo z Adršpachu do Teplíc nad Metují a odsud dále buď do Broumova nebo do Náchoda a dál.

5.2.2 Cyklotrasa č. 4000 - Okruh Stěny

Tato cyklotrasa je okružní trasou, která nabízí poznání přírodních krás Broumovských stěn na české straně a na polské straně zdejších Gor Stolowych, vede kolem jejich nejvyšší hory Szczeliniec (česky Hejšovina).

Počátek i konec trasy je v Polici nad Metují a vede přes Suchý Důl, rozcestí Pasa, osadu Amerika, obec Křinice, Martínkovice a Božanov. Zde přechází do Polska, kde propojuje Radkow a Karlow. Za Karlowem se opět vrací na české území do Machovské Lhoty, Machova a přes Bělý do Police nad Metují.

Převážná část trasy vede po silnicích, není zde však moc velký provoz. Pouze v úseku asi tříkilometrového sjezdu od rozcestí Pasa k odbočce na Ameriku vede po frekventované silnici spojující Náchod a Broumov. Část trasy z rozcestí Hlavňov na rozcestí Pasa a pak od odbočky na Ameriku do Křiníc vede po polních a lesních cestách. Zvýšená pozornost je nutná v úseku na polském území z Radkova do Karlowa. Jedná se o úsek zhruba desetakilometrového stoupání, které vede po frekventované silnici a zejména v letní sezoně je zde hustý provoz. Sjezd do Machovské Lhoty sice vede po klidné silnici, místy je ale poměrně prudký a silnice rozbitá.

Během cesty není příliš historických a kulturních atraktivit, je možné spíše využít velké množství rozhledů do krajiny a obdivovat tak přírodní krásy oblasti.

Trasa je dlouhá zhruba 53 km. Vzhledem k její délce a poměrně četným stoupáním lze její náročnost hodnotit jako střední až vyšší.

Po cestě je možné se občerstvit v Polici nad Metují, Suchém Dole, Americe, v Božanově, Machovské Lhotě a Machově na české straně, v Polsku je pak možné využít nabídek občerstvení v Radkowě a Karlowě. Není nutné řešit směnu peněz, většinou je možné platit českými korunami.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centrum je přímo na trase pouze v Polici nad Metují. Během cesty je možné sjet do Broumova, který je z Křinic nebo Martínkovic vzdálený zhruba 5 km.

Cykloprodejny je možné také využít buď přímo v Polici nad Metují, nebo v Broumově. I zde cykloprodejny nabízejí zároveň služby cykloservisu.

Cyklobus - do Police nad Metují je možné využít linky cyklobusu směrem od Náchoda a po návratu opět zpět do Náchoda.

Vlaky - Police nad Metují leží na vlakovém spojení z Náchoda do Broumova, je proto možné využít i služeb Českých drah. Vlakové nádraží je od centra města vzdáleno asi 4km.

5.2.3 Cyklotrasa č. 4001 - Vyhlídková cesta

Tuto cyklotrasu lze doporučit cyklistům, kteří mají rádi náročnější terén a cesty přírodou. I když se trasa jmenuje Vyhlídková, rozhodně se nejedná o pohodovou trasu. Zejména ve své druhé části je cyklotrasa náročnější.

Počátek trasy je opět v Polici nad Metují a až do osady Amerika vede shodně s cyklotrasou č. 4000 Okruh Stěny. Od Ameriky odbočuje doprava do Martínkovic. Zde začíná nejnáročnější úsek, náročné stoupání přes rozcestí Pod Božanovským Špičákem na Pánův kříž. Stoupání je dlouhé asi 6km. Z Pánova kříže do Slavného a Suchého Dolu už je cesta

nenáročná, spíše se jedná o sjezd. V Suchém Dole oficiální značení cyklotrasy končí, ale je možné cestu dokončit jako okružní a dojet zpět do Police nad Metují.

Trasa od Ameriky vede po lesních cestách, v některých místech jsou cesty zpevněny nepříliš kvalitním asfaltem.

Za dobré viditelnosti cesta nabízí mnoho výhledů do daleké krajiny. V okolí Božanovského Špičáku, nejvyššího vrcholu Broumovských stěn (773 m), se nachází zajímavé malé skalní bludiště.

Délka trasy je zhruba 27 km, vzhledem k náročnému stoupání v úseku Martínkovice - Pánův Kříž ji lze řadit mezi středně náročné trasy.

K občerstvení je možné využít restaurace v Polici nad Metují nebo se zastavit cestou v Suchém Dole, Americe a ve Slavném.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centrum je pouze v Polici nad Metují.

Cykloprodejny je možné využít také pouze v Polici nad Metují, po cestě se již další nenacházejí.

Cyklobus - do Police nad Metují je možné využít linky cyklobusu směrem od Náchoda. V případě dokončení trasy až v Polici nad Metují je možné cyklobus využít i pro zpáteční cestu ve směru do Náchoda.

Vlaky - využití vlakového spojení je shodné s předchozí cyklotrasou č. 4000.

5.2.4 Cyklotrasa č. 4036 - Kolem skal

Tato cyklotrasa byla vybrána, protože vede okolím Adršpašsko-Teplických skal a během cesty nabízí mnoho zajímavých výhledů na skalní města a jejich okolí.

Trasa je koncipována jako okružní, její počátek i konec je v Teplicích nad Metují. Z Teplic vede kolem Teplických a Adršpašských skal do Horního Adršpachu. Tam se stáčí doprava do Libné a Zdoňova a přes Bukovou horu se vrací zpět do Teplic nad Metují.

Část trasy vede mimo silnice po polních a lesních cestách. Druhá část vede po silnici s automobilovým provozem. Zejména v úsecích z Teplic ke vstupu do Teplických skal a pak z Dolního Adršpachu do Horního Adršpachu je nutné dbát zvýšené pozornosti. Silnice jsou zde poměrně úzké a v letní sezoně je zde velký provoz aut a zájezdových autobusů.

Trasa je dlouhá 31 km. Lze ji hodnotit jako středně náročnou.

Cestou je možné navštívit obě skalní města, v Dolním Adršpachu je nově otevřené horolezecké muzeum. Na Bukové hoře je od roku 2001 Kříž smíření - stéla v podobě kříže a květiny připomínající masakr zdejších sudetských Němců v roce 1945.

K občerstvení je možné využít restaurace a stánky s rychlým občerstvením v Teplicích nad Metují a v Adršpachu. Ubytování zde nabízejí hotely, penziony, soukromníci, ale i kemp s chatkami a místy pro stany.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centrum se nachází v Teplicích nad Metují a v Adršpachu.

Cykloprodejna je k dispozici pouze v Teplicích nad Metují. Nabízí zároveň i služby cykloservisu.

Cyklobus - do Teplic nad Metují ve směru od Náchoda je možné přijet cyklobusem, který dále pokračuje na Pomezní boudy a navečer se tudy opět vrací. Lze ho tedy použít i na zpáteční cestu.

Vlak - Teplice nad Metují leží na vlakovém uzlu z Náchoda do Broumova a zpět a z Teplic nad Metují do Trutnova a zpět. K dopravě do Teplic nad Metují a zpět je tedy možné využít i vlakové spoje.

5.2.5 Cyklotrasa č. 4018 - Okruh Boženy Němcové

Hlavní atraktivitou této cyklotrasy je Babiččino údolí. Trasa je okružní, start i cíl je v Ratibořicích. Vede proti proudu Úpy kolem Slatinského mlýna do Havlovic. Odsud se vrací zpět kolem Devíti křížů do Červeného Kostelce, přes Řešetovu Lhotu, Studnici, Zlič a Českou Skalici do Ratibořic.

Podél řeky Metuje do Havlovic vede trasa po lesní cestě. U Devíti křížů přejíždí hlavní silnici z Trutnova do Náchoda a po vedlejších silnicích prochází Červeným Kostelcem a dále kolem rybníka Brodský a Špinka. Úsek od hráze Špinky do Řešetovy Lhoty vede lesní cestou. V Řešetově Lhotě se napojuje na silnici s nepříliš velkým automobilovým provozem a takto vede až do České Skalice. Poslední úsek z České Skalice do Ratibořic vede opět po lesní cestě.

Trasa je dlouhá zhruba 35 km. Je nenáročná. Náročnější stoupání je pouze asi tři kilometry dlouhé z Havlovic k Devíti křížům.

Během cesty je možné navštívit mnoho pěkných míst - Babiččino údolí, Červený Kostelec a Českou Skalici. Některé jsou opět blíže popsány v teoretické části. V případě hezkého počasí je příjemná zastávka u rybníka Brodský nebo Špinka, kde se dá i vykoupat.

V průběhu celé trasy je několik příležitostí k občerstvení v restauracích a ve stáncích s rychlým občerstvením v Ratibořicích, Červeném Kostelci, u rybníků Brodský a Špinka, ve Zličí a v České Skalici. Některá místa nabízejí i ubytování, a to jak v hotelu, penzionu nebo v kempu.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centra jsou po cestě v Červeném Kostelci a v České Skalici.

Cykloprodejny se nacházejí také v Červeném Kostelci a v České Skalici. Nabízejí i služby cykloservisu.

Cyklobusy - přímo do Ratibořic cyklobusy nezajíždějí. Ve směru od Jaroměře je možné se cyklobusem dostat do České Skalice. V odpoledních hodinách zde už cyklobus pro zpáteční cestu nejede.

Vlaky - nejbližší vlakové nádraží je v České Skalici, která leží na trase Trutnov - Jaroměř. Vlaku je možné použít pro cestu do Ratibořic i pro odpolední zpáteční cestu. V případě, že si návštěvníci chtějí cyklovýlet zkrátit, je možné vlak využít už z Červeného Kostelce.

5.2.6 Cyklotrasa č. 4034 - Dolní Metuje

Tato cyklotrasa spojuje Jaroměř s Náchodem. Vede krajinou proti proudu řeky Metuje. Z Jaroměře vede přes Starý Ples, Šestajovice, Roztoky, Slavětín nad Metují a Černčice do Nového Města nad Metují. Odsud pak směřuje do Náchoda - Starého Města přes oblíbené výletní místo Peklo a Ostrovy.

Převážná část trasy vede po silnicích s malým automobilovým provozem. Pouze malá část trasy před Novým Městem nad Metují vede po polní cestě. Úsek z Nového Města nad Metují do Pekla je možné projet buď po silnici, nebo po lesní cestě na druhém břehu řeky, kudy je i oficiálně značená cyklotrasa. Po deštích je ale tento úsek špatně sjízdný. Z Pekla přes Ostrovy do Náchoda vede trasa po poměrně nové cyklostezce s asfaltovým povrchem.

Trasa je nenáročná a je dlouhá asi 31 km. Během cesty je možné navštívit různé atraktivity - v Jaroměři, Novém Městě nad Metují, Pekle a Náchodě. Tato místa jsou podrobněji popsána v teoretické části. V Šestajovicích se nachází muzeum motocyklů. Otevřeno je pouze o víkendu, jinak po předchozí telefonické domluvě.

K občerstvení i ubytování lze využít mnoho zařízení různých forem v Jaroměři, Novém Městě nad Metují, Pekle, na Ostrovech i v Náchodě.

Během cesty je možné využít tyto další služby cestovního ruchu:

Informační centra se nacházejí v Jaroměři, v Novém Městě nad Metují a v Náchodě.

Cykloprodejny jsou k dispozici v Jaroměři, v Novém Městě nad Metují a v Náchodě. Všechny poskytují i služby cykloservisu.

Cyklobusy - pro cestu do Jaroměře je možné cyklobus využít pouze ráno ve směru z Hradce Králové. Na zpáteční cestu odpoledne už cyklobus nejede.

Vlaky - Jaroměř je vlakem velmi jednoduše dostupná. Je to hlavní vlakový uzel ve směru od Hradce Králové, Trutnova a Staré Paky.

6 Zhodnocení výsledků a doporučení

Podle výsledků dotazníkového šetření lze konstatovat, že Kladské pomezí je poměrně oblíbenou a navštěvovanou turistickou destinací. 36 % dotázaných se do oblasti vrací pravidelně a celých 90 % respondentů uvedlo, že se do oblasti rádi vrátí. Nejčastějším důvodem návštěvy byla uváděna příroda a hned poté sport. Jako další aktivitu využívanou v oblasti mimo cykloturistiky respondenti volili opět návštěvu přírodních zajímavostí a dále pěší turistiku. Za nejzajímavější místa v oblasti byly označeny Adršpaško-teplické skály, Broumov a Nové Město nad Metují.

Nejvíce návštěvníků do oblasti přijíždí z Královéhradeckého, Pardubického a Libereckého kraje. U této otázky byly při vyhodnocování vyloučeny odpovědi místních obyvatel. Největší část návštěvníků tráví v oblasti 2 - 3 dny. I zde byly vyloučeny odpovědi místních obyvatel. Nejčastěji návštěvníci přijíždějí s rodinou a jako způsob dopravy je preferován automobil. Překvapením bylo zjištění, že nikdo z respondentů do oblasti nepřijel se zájezdem.

Kladské pomezí nabízí poměrně hustou síť cyklotras a cyklostezek různých délek a obtížností. Toto bylo návštěvníky hodnoceno kladně, značené cyklostezky využilo 76 % dotázaných. Velmi často zároveň návštěvníci kombinovali využití značených cyklotras s plánováním vlastních tras. Jako optimální délku denní cyklotrasy volili respondenti nejčastěji možnost do 50 km a dále pak v 32 % upřednostnili délku do 35 km. Z hlediska obtížnosti preferovali respondenti v 46 % převážně středně náročný terén a lehce náročný terén volilo 38 % respondentů.

Na základě obou šetření - dotazníkového a vlastního terénního šetření bylo zjištěno, jaké nedostatky a problémy návštěvníky a místní obyvatele v poskytovaných službách trápí. Z důvodu větší spokojenosti návštěvníků a zvýšení atraktivnosti oblasti by bylo třeba tyto nedostatky odstranit.

Nejčastěji zmiňovaným problémem je kvalita a bezpečnost cyklotras a cyklostezek. Návštěvníci by z hlediska bezpečnosti uvítali vyvedení cyklotras mimo silnice s automobilovým provozem. V některých úsecích je provoz aut značný a hrozí tak nebezpečí kolize. Dalším návrhem je zlepšení povrchu cyklostezek, a to nejlépe vytvoření

asfaltového či jinak zpevněného povrchu. Některé úseky cyklotras jsou z důvodu nekvalitního povrchu špatně sjízdné, zejména po dešti. Asfaltový povrch by zároveň mohl sloužit pro in-line bruslaře. Tento problém byl i při vlastním šetření autorky vyhodnocen jako velmi zásadní. Z hlediska bezpečnosti autorka spatřuje problém také na cyklostezkách zejména v okolí Náchoda, ať už směrem do Pekla nebo do Hronova. Tyto cyklostezky jsou využívány i in-line bruslaři, běžci nebo rodinami s kočárky a protože jsou tyto cyklostezky poměrně úzké, je nutné zde projíždět se zvýšenou opatrností. V těchto úsecích by jistě k větší bezpečnosti přispělo jejich rozšíření.

Dalším uváděným problémem bylo nedostatečné množství stravovacích zařízení podél cyklotras. V některých místech tato zařízení zcela chybí nebo se nacházejí mimo značené cyklotrasy. Jedná se zejména o úseky, které jsou mimo větší města. Se stravovacími zařízeními jsou spojené další zjištěné nedostatky, kterými jsou malé kapacity nebo úplně chybějící stojany na kola, případně i úschovny kol u stravovacích a ubytovacích zařízení.

Několik respondentů uvedlo jako připomínku ke zlepšení možnost vybudování odpočinkových míst s posezením a mapou oblasti. Tato místa by mohla být určitou alternativou pro chybějící občerstvení.

Nespokojenost s poskytovanými službami respondenti uvedli také u služeb servisů a prodejen kol a to zejména z důvodu jejich otevírací doby. Většina těchto provozoven má otevřeno přes týden a případně v sobotu dopoledne. Po zbytek víkendu mají zavřeno a jejich služby tak není možné využít.

Na otázku “Jaké další aktivity v oblasti postrádáte?” se odpovědi týkaly zejména nedostatečných možností ke koupání. Tento problém se týká především Nového Města nad Metují, kde chybí veřejné koupaliště. Návštěvníci i místní obyvatelé tak musí dojíždět do okolních měst. Alternativou může být nedaleká přehrada Rozkoš, ovšem v letní sezoně zde velmi brzy bývá problém s kvalitou vody.

Jak už bylo zmíněno výše, nejvíce návštěvníků do oblasti jezdí z Královéhradeckého, Pardubického a Libereckého kraje. Tito návštěvníci se zde nejčastěji zdržují 2- 3 dny. Pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti by bylo dobré soustředit se více na propagaci oblasti, aby přilákala návštěvníky i ze vzdálenějších oblastí, kteří se zdrží v oblasti déle než 3 dny a

aby se návštěva této destinace stala také součástí nabídky organizovaných zájezdů. Z výsledků šetření vyplynulo, že nikdo z návštěvníků v oblasti nebyl se zájezdem. Nikdo z respondentů také neuvedl jako zdroj informací o oblasti cestovní kancelář nebo informační centrum. K tomu je nutné odpovídajícím způsobem přizpůsobit i nabídku dalších služeb a aktivit v oblasti sportovní, kulturní, relaxace, ale také aktivit pro děti.

Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že nabídka služeb cyklobusů není návštěvníky příliš využívána, pouze 26 % dotázaných uvedlo, že jejich službu využilo. U této služby se nabízí provést monitoring využití této služby a případně upravit nabídku podle požadavků návštěvníků.

Celkově lze konstatovat, že cyklotrasy a služby s cyklistikou spojené jsou návštěvníky v Kladském pomezí poměrně dobře hodnoceny, jejich kvalita byla nejčastěji hodnocena jako dobrá.

Na základě dostupných informací bylo zjištěno, že v této oblasti zatím neproběhl žádný podobný průzkum, proto nebylo možné zjištěné výsledky porovnat. Na Slezské univerzitě v Opavě probíhá výzkumný projekt nazvaný Cyklodoprava a cykloturistika v České republice, který je realizován pomocí bakalářských prací, ale oblast Kladského pomezí zatím v tomto projektu zahrnuta nebyla. [49]

7 Závěr

Oblast Kladského pomezí patří k oblíbeným a poměrně hodně navštěvovaným destinacím České republiky. Může se pochlubit velkým bohatstvím přírodních atraktivit. Mezi nejvíce vyhledávané atraktivity patří Teplicko-Adršpašské skály. Tato pískovcová skalní města patří bezesporu mezi jedna z nejkrásnějších míst České republiky. Oblast dále nabízí i mnoho kulturních a historických památek a realizaci dalších aktivit spojených s trávením volného času. Mezi takovéto aktivity patří i cykloturistika. Pro milovníky tohoto sportu oblast nabízí hustou síť cyklotras různých délek a obtížností a širokou škálu dalších služeb s ním spojených. Oblast je cyklotrasami velmi dobře propojena, nabízí tak možnost spojit aktivní trávení volného času na kole s poznáváním již zmiňovaných přírodních atraktivit či kulturních a historických památek.

Zhodnocení služeb cestovního ruchu a kvality oficiálně značených cyklotras a cyklostezek v Kladském pomezí bylo stěžejní částí této diplomové práce. Informace získané z použitých metod výzkumu byly zpracovány, vyhodnoceny a na základě zjištěných skutečností byly podány návrhy na zlepšení. Jak vyplynulo z výsledků šetření, existují zde v oblasti nabídky služeb určité nedostatky, které je nutné, pro zvýšení spokojenosti návštěvníků a atraktivnosti oblasti, odstranit.

Ke zlepšení podmínek pro cyklisty by se oblast měla zaměřit na zvýšení bezpečnosti na cyklotrasách a cyklostezkách a to jak vyvedením cyklotras mimo silnice s automobilovým provozem, tak úpravou někdy nekvalitních povrchů, případně rozšířením stávajících cyklostezek v místech, kde je velká koncentrace dalších uživatelů.

Cykloturistika patří k velmi oblíbeným formám aktivního trávení volného času a zájem o ni neustále roste. Proto je její podpora dobrým předpokladem rozvoje cestovního ruchu v této oblasti. Je nutné jejím požadavkům přizpůsobovat nabídku služeb, ale také budování infrastruktury. Nově budované cyklotrasy a cyklostezky mohou využívat nejen návštěvníci oblasti, ale také místní obyvatelé.

8 Seznam použitých zdrojů

- [1] *Adršpašsko-teplické skály*. Náchod: Juko, 19 s. ISBN 80-862-1304-8.
- [2] BERGMANN, Petr, Martin BURIAN a Jana JEŘÁBKOVÁ. *Broumovsko: interpretace kulturního a historického dědictví na Broumovsku*. Martínkovice: Tuž se, Broumovsko!, 2003, 151 s.
- [3] BIEGER, Thomas a Pietro BERITELLI. *Management von Destinationen*. 8. vyd. München: Oldenbourg Wissenschaftsverlag GmbH, 2013. 310 s. ISBN 978-3-486-71360-2.
- [4] BÍNA Jan, *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky*. Urbanismus a územní rozvoj, 2002, roč. 5, č. 1, s. 2-11.
- [5] BOHADLO, Stanislav. *Kladské pomezí: jeho dědictví a krása*. Náchod: Branka, 2005, 23 s.
- [6] GÚČIK, M. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB a Občianske združenie Ekonómia, 2000. ISBN 80-8055-355-6
- [7] GÚČIK, M. *Krátký slovník cestovního ruchu*. 1. vyd. Banská Bystrica : Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovního ruchu, 2004. ISBN 80-88945-73-9.
- [8] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-716-8948-3.
- [9] HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. 4. upr. vyd. V Praze: Idea servis, 2002, 173 s. ISBN 80-859-7036-8.
- [10] JAŠÍKOVÁ, Veronika a Michal TROUSIL. *Úvod do tvorby empirických prací pro cestovní ruch*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, 110 s. ISBN 978-807-4350-207.
- [11] INDROVÁ, Jarmila, et. al. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: MMR, 2008. 88 s. ISBN 978-80-7399-407-05
- [12] *Kladské pomezí*. Hradec Králové: Královéhradecký kraj, 2006, 24 s.
- [13] *Kladské pomezí: turistická oblast*. Náchod: Svaz cestovního ruchu Branka, 2011, 1 složený l.

- [14] LEŽOVIČOVÁ, Květa. *Česká Skalice a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 2006, 1 skládanka (6 s.).
- [15] LISÁK, Pavel a Petr SUCHÁNEK. *Adršpašsko-teplické skály a okolí: turistický průvodce*. Náchod: JUKO, 79 s.
- [16] MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. Vyd. 2. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2007, 277 s. ISBN 978-802-1316-980.
- [17] MALÁ, Vlasta. *Základy cestovního ruchu*. Vyd. 1. V Praze: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002, 97 s. ISBN 80-245-0439-1.
- [18] MENCLOVÁ, Beata. *Adršpach a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 2006, 1 skládanka (6 s.).
- [19] MILL, Robert Christie a Alastair M MORRISON. *The tourism system*. 6th ed. Dubuque, IA: Kendall Hunt, c2009, xv, 436 p. ISBN 07-575-6201-9.
- [20] MOUREK, Daniel a Martina PÁSKOVÁ. *Cykloturistika: současný stav a perspektivy v České republice*. Vyd. 1. Praha: CzechTourism, 2011, 129 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-87560-00-6.
- [21] *Obce Broumovska: turistický region Kladské pomezí*. Broumov: Informační centrum Broumovska, 2005, 1 složený l.
- [22] ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 2010, 405 s. ISBN 978-808-5970-685.
- [23] PALATKOVÁ, Monika a Martina PÁSKOVÁ. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 341 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 80-247-1014-5.
- [24] POMYKAL, Jan. *Reforma českého systému značení cyklotras* [online]. COT business, 2011 [cit. 2014-05-31].
- [25] REMEŠOVÁ, Lenka. *Nové Město nad Metují a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 2006, 1 skládanka (6 s.).
- [26] RYGLOVÁ, Kateřina a Martina PÁSKOVÁ. *Cestovní ruch: (soubor studijních materiálů)*. Vyd. 2., (1. v nakl. Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2007, 81 s. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-808-6575-575.
- [27] SONNKOVÁ, Pavlína. *Oblasti cestovního ruchu v České republice*. Vyd. 1.

Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav lázeňství, gastronomie a turismu, 2012, 100 s. ISBN 978-80-7248-716-5.

[28] SOULEK, Ivan a Karel MARTINEK. *Cyklistika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, 111 s., [4] s. obr. příl. ISBN 80-7169-951-9.

[29] STANĚK, Josef. *Královéhradecko a Náchodsko*. 1. vyd. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1959.

[30] SUCHÁNEK, Petr a Pavel LISÁK. *Náchodsko a Broumovsko: turistický průvodce*. Náchod: Juko, 1994, 147 s.

[31] TALAFANTOVÁ, Marie. *Náchod a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 2007, 1 skládanka (6 s.).

[32] *Teplice nad Metují a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 1 skládanka (6 s.).

[33] VOBORNÍKOVÁ, Pavla. *Jaroměř - Josefov a okolí: atraktivní výlety pro pěší a cyklisty*. Náchod: Svaz cestovního ruchu - Branka, 2006, 1 skládanka (6 s.).

[34] VYSTOUPIL, Jiří. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 119 s. ISBN 80-210-4167-6.

[35] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde, 2012, 768 s. ISBN 978-807-2018-802.

Internetové zdroje:

[36] KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Královéhradecký kraj* [online]. 2008 [cit. 2014-05-31]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

[37] BRANKA O.P.S. *Kladské pomezí - Krajina příběhů [turistický region]* [online]. 2014 [cit. 2014-06-16]. Dostupné z: <http://www.kladskepomezi.cz/cs/>

- [38] CESTY KRAJEM S.R.O. *Váš turistický videoprůvodce - Cesty krajem* [online]. Studio Nebenet s.r.o., © 2010-2012 [cit. 2014-08-27]. Dostupné z: <http://www.cestykrajem.cz>
- [39] CZECHTOURISM. *Kudy z nudy* [online]. © 2014 [cit. 2014-09-20]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/>
- [40] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky ČSU* [online]. 22.1.2015 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistiky>
- [41] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR - Koncepce a strategie* [online]. [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Koncepce-Strategie>
- [42] PAVELKA, Rostislav. *TRASOVNÍK - tipy na výlet po ČR* [online]. [cit. 2014-08-22]. Dostupné z: <http://www.trasovnik.cz/>
- [43] AOPK ČR. *Správa CHKO Broumovsko* [online]. © 2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://broumovsko.ochranaprirody.cz/>
- [44] MĚSTO HRONOV. *Město Hronov - Hronov - oficiální portál města Hronova* [online]. Direction.cz [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://www.mestohronov.cz/>
- [45] MĚSTO NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ. *Základní informace - Nové Město nad Metují - oficiální stránky* [online]. Galileo Corporation s.r.o., © 2014, 27.09.2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://www.novemestonm.cz/obcan/mesto/zakladni-informace/>
- [46] EUROREGION GLACENSIS. *Euroregion Glacensis* [online]. © 2012 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <http://www.euro-glacensis.cz/>
- [47] NADACE PARTNERSTVÍ. *Cyklisté vítáni - Certifikace služeb pro cyklisty* [online]. © 2005 - 2013 [cit. 2014-09-02]. Dostupné z: <http://www.cyklistevitani.cz/uvod.aspx>
- [48] *Výzkum cyklo dopravy a cykloturistiky v některých regionech České republiky - COT business* [online]. 2002-2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.icot.cz/vyzkum-cyklo dopravy-a-cykloturistiky-v-nekterych-regionech-ceske-republiky/>
- [49] CZECHTOURISM. *CzechTourism - Základní informace* [online]. 2005 - 2013 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/o-czechtourism/zakladni-informace/>

9 Seznam tabulek, obrázků, grafů a příloh

Tabulky:

Tabulka 1: Znaky služeb	16
Tabulka 2: Služby v cestovním ruchu	17
Tabulka 3: Klasifikace ubytovacích zařízení	20
Tabulka 4: Typy cyklostezek	26
Tabulka 5: Souhrnný přehled za priority Koncepce 2007 - 2013	28
Tabulka 6: Postavení KH kraje v rámci ČR r. 2013	30
Tabulka 7: Návštěvnost v HUZ r. 2013	32
Tabulka 8: Počet přenocování v HUZ r. 2013	33
Tabulka 9: Kapacita HUZ r. 2013	33
Tabulka 10: Informační centra	53

Obrázky:

Obrázek 1: Dopravní značení cyklotras 1	25
Obrázek 2: Dopravní značení cyklostezek 2	26
Obrázek 3: Povrch KH kraje	31
Obrázek 4: Turistické oblasti KH kraje	32
Obrázek 5: Oblast Kladské pomezí	35
Obrázek 6: Mapa trasy cyklobusů	54
Obrázek 7: Logo "Cyklisté vítání"	55

Grafy:

Graf 1: Počet návštěv	57
Graf 2: Důvod návštěvy	58
Graf 3: Spolucestující	58
Graf 4: Počet dní strávených v oblasti	59
Graf 5: Kraj původu návštěvníka	59
Graf 6: Způsob dopravy do oblasti	60
Graf 7: Hlavní místo pobytu	61
Graf 8: Nejzajímavější místo	62
Graf 9: Využitý způsob ubytování	62
Graf 10: Využitý způsob stravování	63
Graf 11: Využití infocenter	63
Graf 12: Využití cyklotras	64
Graf 13: Využití cyklobusů	64
Graf 14: Využití úschoven kol	65
Graf 15: Využití prodejen kol	65
Graf 16: Využití servisů kol	66
Graf 17: Hodnocení služeb infocenter	66
Graf 18: Hodnocení cyklotras	67
Graf 19: Hodnocení služeb cyklobusů	67
Graf 20: Hodnocení služeb úschoven kol	68
Graf 21: Hodnocení služeb prodejen kol	68
Graf 22: Hodnocení služeb servisů kol	69
Graf 23: Využití cyklotras	70
Graf 24: Optimální délka cyklotrasy	70

Graf 25: Preference obtížnosti cyklotras	71
Graf 26: Využití dalších aktivit	71
Graf 27: Dostupnost informací	72
Graf 28: Možnost návratu do oblasti	73
Graf 29: Věková struktura dotazovaných	73
Graf 30: Struktura dotazovaných podle pohlaví	74
Graf 31: Struktura dotazovaných podle vzdělání	74
Graf 32: Struktura dotazovaných podle zaměstnání	75
Přílohy:	
Příloha 1: Jízdní řády cyklobusů.....	93
Příloha 2: Dotazník	95

10 Přílohy

Příloha 1: Jízdní řady cyklabusů

ČERVENÁ LINKA		
Hradec Králové - Náchod - Adršpašsko - teplické skály - Pomezní Boudy		
TAM	ODKUD - KAM	ZPĚT
čas	odjezd • zastávky • příjezd	čas
7:15	Hradec Králové, Terminál HD	...
7:35	Jaroměř, Na Špici	...
7:40	Jaroměř, aut. st.	...
7:55	Česká Skalice, nám.	...
8:06	Náchod, Staré Město, rozc.	...
8:10	Náchod, aut. st.	18:40
8:25	Velké Poříčí, pošta	18:30
8:30	Hronov, aut. st.	18:25
8:38	Bezděkov n. Met., Na Mýtě	18:18
8:45	Police n. Met., aut. st.	18:10
9:05	Teplice n. Met., nám.	17:50
9:10	Teplice n. Met., skály	17:45
9:20	Adršpach, skály	17:35
9:25	Adršpach, Horní Adršpach, žel. zast.	17:25
9:40	Chvaleč, kino	17:10
10:00	Trutnov, aut. nádr.	16:45
10:25	Svoboda n. Úpou, aut. st.	16:25
10:30	Horní Maršov, most	16:20
10:35	Horní Maršov, Temný Důl, odb. Malá Úpa	16:15
(Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, nám.	16:10
(Pec p. Sněžkou, aut. st.	16:05
(Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, nám.	16:00
10:35	Horní Maršov, Temný Důl, odb. Malá Úpa	15:55
10:50	Dolní Malá Úpa, Spálený Mlýn	15:45
11:00	Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy	15:35

* jede od 31. května do 28. září v sobotu, v neděli a ve svátky,
v době letních prázdnin od 30. června do 29. srpna jede každý den

MODRÁ LINKA

Náchod - Kudowa Zdrój - Karlów - Broumov

TAM		ODKUD - KAM odjezd • zastávky • příjezd	ZPĚT	
čas	čas		čas	čas
8:15	12:15	Náchod, aut. st.	11:50	16:10
-	-	Náchod, Běloves, Ida	-	-
8:19	12:19	Náchod, CLO	11:46	16:06
8:20	12:20	Kudowa Zdrój, Slone, CLO	11:45	16:05
-	-	Kudowa Zdrój, ul. Zdrojowa	-	-
8:25	12:25	Kudowa Zdrój	11:40	16:00
8:38	12:38	Karlów, Bledne skały	11:25	15:45
8:50	12:50	Karlów	11:10	15:35
9:15	13:10	Radków	10:50	15:20
(13:13	Ratno Górne	(15:17
(13:16	Ratno Dolne	(15:14
(13:20	Wambierzyce	(15:10
(*	Scinawka Srednia, kino	(*
(...	Nowa Ruda, dwa.	(...
(...	Włodowice	(...
9:24	...	Tlumaczów, CLO	10:35	...
9:25	...	Otovice, celnice	10:34	...
9:35	...	Broumov, aut. st.	10:25	...

* jede od 31. května do 28. září v sobotu, v neděli a ve svátky,
v době letních prázdnin od 30. června do 29. srpna jede každý den

Dotazník

(distribuce probíhala pomocí webové stránky vyplnto.cz)

Cykloturistika v Kladském pomezí

Dobrý den,

jmenuji se Dagmar Lukášková. Studuji na České zemědělské univerzitě v Praze obor Veřejná správa a regionální rozvoj. Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma Cykloturismus v destinaci Kladské pomezí. Pokud jste tuto destinaci na kole navštívili, prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku. Zabere Vám to jen pár minut a mně poskytnete cenné informace pro moji práci. Jejím cílem je zhodnocení služeb cestovního ruchu se zaměřením na cykloturistiku v této destinaci a vytvoření případných návrhů a doporučení na jejich zlepšení. Moc děkuji.

Otázky:

1. **Kolikrát jste oblast navštívili/a?** (vyberte jednu možnost)

- Pravidelně (min. 1x za 1 - 2 roky)
- Nepravidelně (1x za 3 roky a méně)
- Pouze jednou
- Jsem místní

2. **Důvod Vaší návštěvy?** (zvolte alespoň jednu, maximálně 3 možnosti)

- Příroda
- Památky
- Přátelé
- Sport
- Zábava
- Obchod
- Jiné

3. **Byl/a jste tam:** (vyberte jednu možnost)

- Sám/sama
- S rodinou
- S přáteli

4. Kolik dní jste tam strávil/a? (vyberte jednu možnost)

- 1 den
- 2 - 3 dny
- 4 - 7 dnů
- Více

5. Z kterého kraje jste přijel/a? (vyberte jednu možnost)

- Hlavní město Praha
- Středočeský
- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Ústecký
- Liberecký
- Královéhradecký
- Pardubický
- Vysočina
- Jihomoravský
- Olomoucký
- Zlínský
- Moravskoslezský

6. Jak jste tam přijel/a? (vyberte jednu možnost)

- Se zájezdem
- Autem
- Vlákem
- Autobusem
- Na kole
- Jinak

7. Jaké bylo hlavní místo Vašeho pobytu v oblasti?

Vypište jedno místo.....

8. Jaké pro Vás nejzajímavější místo jste v oblasti navštívil/a?

Vypište jedno místo.....

9. **Jaký způsob ubytování jste využil/a?** (vyberte jednu možnost)

- Hotel
- Penzion
- Kemp (stan/chatka)
- U přátel/známých
- Vlastní chata/chalupa
- Jiné
- Žádné

10. **Jaký způsob stravování jste využil/a?** (vyberte jednu možnost)

- Restaurace
- Obchod s potravinami
- Rychlé občerstvení
- Vlastní zásoby
- Jiné

11. **Využil/a jste služby informačních center?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

12. **Využil/a jste značené cyklotrasy?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

13. **Využil/a jste cyklobus?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

14. **Využil/a jste úschovny kol?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

15. **Využil/a jste prodejny kol?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

16. **Využil/a jste servisy kol?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne

17. **Jak byste ohodnotil/a tyto služby?** (použijte hodnocení jako ve škole 1-výborně, 5-nedostatečně)

- Služby informačních center
- Značené cyklotrasy
- Cyklobusy
- Úschovny kol
- Prodejny kol
- Servisy kol

18. **Které další služby v oblasti postrádáte?** (otázka je nepovinná)

Vypište.....

19. **Využil/a jste:** (vyberte jednu možnost)

- Pouze značené cyklotrasy
- Pouze vlastní plánované trasy
- Značené cyklotrasy i vlastní trasy

20. **Jaká je pro Vás optimální délka cyklotrasy na den?** (vyberte jednu možnost)

- Do 20 km
- Do 35 km
- Do 50 km
- Do 70 km
- Nad 70 km

21. **Jakému terénu pro cykloturistiku dáváte přednost?** (vyberte jednu možnost)

- Nenáročný - rovina
- Lehce náročný - mírně zvlněný
- Středně náročný - mírně zvlněný
- Náročný - vyšší převýšení
- Extrémně náročný

22. **Jaké další aktivity mimo cykloturistiku jste v oblasti využil/a?** (vyberte minimálně 1, maximálně 3 možnosti)

- Návštěva přírodních zajímavostí
- Návštěva historických atraktivit
- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva muzeí
- Pěší turistika
- Koupání
- Jiné

23. **Jaké další aktivity v oblasti postrádáte?** (otázka je nepovinná)

Vypište.....

24. **Jak jste se o oblasti dozvěděl/a?** (vyberte jednu možnost)

- Internet
- Tisk/časopis
- Cestovní kancelář
- Přátelé/známí
- Informační centrum
- TV/rozhlas
- Jinak

25. **Vrátíte se do oblasti?** (vyberte jednu možnost)

- Ano
- Ne
- Nevím

26. **Uveďte prosím Váš věk?** (vyberte jednu možnost)

- Do 20 let
- 21 - 30 let
- 31 - 45 let
- 46 - 60 let
- 61 let a více

27. **Uveďte prosím Vaše pohlaví?** (vyberte jednu možnost)

- Žena
- Muž

28. **Uved'te prosím Vaše vzdělání?** (vyberte jednu možnost)

- Základní
- Vyučen
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

29. **Uved'te prosím Vaše zaměstnání?** (vyberte jednu možnost)

- Student
- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Důchodce
- Jiné